Çocuk Haklarının İzlenmesi

Topluluk Temelli Örgütler İçin Araç Seti

Kanada Çocuk Hakları Koalisyonu

© Kanada Çocuk Hakları Koalisyonu 2003

Tüm hakları saklıdır.

Bu yayın telif hakkına sahiptir. Eğitim ya da izleme amaçlı olarak, herhangi bir ücret ödemeksizin ve önceden izin alınmadan yeniden üretilebilir, ama yeniden satış amacıyla çoğaltılamaz. Herhangi bir başka amaçla çoğaltılmadan önce yayıncıdan yazılı bir iznin alınması zorunludur ve bu durumda bir ücret söz konusu olabilir.

Kanada İnsan Kaynakları Geliştirme Kurumu'na bağlı Sosyal Kalkınma Ortaklıkları Programı bu projeye mali destek sağlamış olmaktan kıvanç duymaktadır. Bu yayında dile getirilen görüşler Kanada İnsan Kaynakları Geliştirme Kurumu'nun görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

Canadian Coalition for the Rights of Children

c/o Canadian Child Care Federation

201 - 383 Parkdale Avenue

Ottawa, Ontario

CANADA K1Y 4R4

E-posta: info@rightsofchildren.ca

Web sitesi: www.rightsofchildren.ca ve www.droitsdesenfants.ca

Çeviri: Uluslararasi Cocuk Merkezi

Teşekkürler

Kanada Çocuk Hakları Koalisyonu aşağıdaki birey, örgüt ve gruplara teşekkürü bir borç bilir.

Projenin Danışma Grubu üyeleri:

• Denise Allen ve Laura Theytaz Bergman, Çocuk Hakları Sözleşmesi STK Grubu, İsviçre

• Andrea Khan, danışman, Kanada

• Daniela Reale, danışman, İngiltere

• Dawn Walker, KÇHK Yönetim Kurulu, Kanada

• Eddie Halpin, School of Information Management, Leeds Metropolitan

University, İngiltere

Araç setinin deneme çalışmalarına ve sonuçlandırılmasına katkılarından dolayı, Kanadalı Topluluk Ortakları:

• Association for Community Living, Manitoba

• Canadian Child Care Federation, Ontario

• Children's Right Centre, University College of Cape Breton, Nova Scotia

• Early Childhood Community Development Centre, Ontario

• Early Childhood Development Program, Yukon College, Yukon

• Early Years Action Group, Alberta

• International Institute for Child Rights Development, Centre for Global

Studies, University of Victoria, British Columbia

• IPA Canada (International Police Association [Uluslararası Polis Birliği]), Alberta

• le Regroupement des organismes communautaires autonomes jeunesse du

Québec (ROCAJQ), Québec

• Newfoundland and Labrador School Board Association, Newfoundland

and Labrador

• Partners for Children, Yukon

• Saskatoon Communities for Children, Saskatchewan

• Save the Children Canada, Ontario

• Society for Children and Youth of British Columbia

• YWCA of Yellowknife, Northwest Territories

Kanadalı Topluluk Ortaklarının ev sahipliğini yaptığı yerel deneme atölyelerine katıldıkları için, topluluk örgütleri ve gençler.

Araştırmalara ve proje geliştirme çalışmalarına yardımcı oldukları için, uluslararası ortaklar:

• Campaign Against Child Labour (CACL), Hindistan

• Central Union for Child Welfare, Finlandiya

• Child Rights Protection Association, Gürcistan

• Coalition Against Child Labour (SPARC/CACL), Pakistan

• Co-ordination des ONG pour les droits de l'enfant, Belçika

• Federación Costarricense de ONGs para la Protección y Defensa de los

derechos de Niños, Niñas y Adolescentes (COSECODENI), Kosta Rika

• Haiti Coalition for the Protection of Children's Rights (COHADDE), Haiti

• Kenya Alliance for Advancement of Children (KAACR), Kenya

• National Children's Rights Committee (NCRC), Güney Afrika

• National Coalition for the Implementation of the CRC in Germany,

Abeitisgemeinschaft für Jugendhilfe, Almanya

• National Coalition for the Implementation of the UNCRC, Avusturya

• Plataforma de Organizaciones de Infancia, İspanya

• Polish Forum for Child's Rights, Polonya

• Red por los Derechos de la Infancia en México, Meksika

• Reseau Nigerien pour l'Enfance, Nijerya

• Rettighetssenteret / The Child Rights Centre, Redd Barna/Save the

Children, Norveç

• Scottish Alliance for Children's Rights, İskoçya

• The Flemish Children's Rights Coalition (Kinderrechtencoalitie

Vlaanderen), Belçika

Projeyi finanse ettiği için, Kanada İnsan Haklarını Geliştirme Kurumu (Human Resources Development Canada, HRDC) Sosyal Kalkınma Ortaklıkları Programı

Ülkenin farklı yerlerindeki KÇHK üyeleri ve KÇHK Yönetim Kurulu:

Sandra Griffin (Başkan) Canadian Child Care Federation (Kanada Çocuk Bakımı Federasyonu); Dr. Katherine Covell, Children's Rights Centre (Çocuk Hakları Merkezi) U.C.C.B; Dawn Walker, Health Canada (Kanada Sağlık); Lisa Wolff, Sayman; Zuhy Sayeed, Canadian Association for Community Living (Topluluk Yaşamı için Kanada Birliği); John Popiel, Christian Children's Fund of Canada (Kanada Hıristiyan Çocuk Fonu); Erin Smith, Save the Children Canada (Kanada "Çocukları Koru" Kurumu); Mary Clare Zak, Society for Children and Youth of BC (İngiliz Kolombiyası Çocuk ve Gençlik Derneği). Kanada'da çocuk haklarının tam olarak hayata geçmesine bir adım daha yaklaştık.

Projeyi yönettiği için Alana Kapell ve araştırma ve yazma çalışmalarında başı çektiği için Darly Keating (bu elemanları ve kaynaklarını proje için paylaştığından dolayı Save the Children Canada'ya özel teşekkürlerle).

İçindekiler

Teşekkürler 3
KÇHK'den Mektup 1
Bu Araç Setinin Kullanımı Hakkında....3
İçinde Neler Var? 3
Araç Setinde Nasıl Yol Almalı? 4
Önemli Terimler....7
Birinci Bölüm: Çocuk Haklarına Giriş 9
Öğrenme Hedefleri....9
İnsan Hakları Nelerdir?....9
Öğrenme Etkinliği — Gereksinimler Karşısında Haklar....10
İnsan Hakları İlkeleri 11
BM Çocuk Hakları Sözleşmesi....12
ÇOCUK HAKLARINDA KİLOMETRE TAŞLARI....12
ÇHS'NİN TEMEL YAPISI....13
GENEL İLKELER....14
Öğrenme Etkinliği — Haklar Konusunda Taraf Olma 14
Öğrenme Etkinliği — Hakların Amacı Ne? 15
İkinci Bölüm: ÇHS İzlemesine Giriş 17
Öğrenme Hedefleri....17
İzlemenin Kapsamında Neler Var?....17
İzlemeye Kimler Katılır?....18
BM ÇOCUK HAKLARI KOMİTESİ 18
ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ STK GRUBU 19
KANADA ÇOCUK HAKLARI KOALİSYONU....19
ÇHS İçin Rapor Hazırlama Süreci 19
İzleme ve Takip Etme Çalışmalarında STK'ların Rolü 20
KANADA'NIN RAPOR HAZIRLAMA SÜRECİ....20
RAPOR KRONOLOJİSİ 20
KANADA'NIN BİR SONRAKİ RAPORU 21
Çocuk Katılımı ve İzleme....22
ÇOCUKLARIN KATILIMI NEDEN SAĞLANMALI?....22
ARAÇ SETİ VE ÇOCUKLARIN KATILIMI 23
Öğrenme Etkinliği —Gereksinimler Karşısında Haklar Konusuna Yeniden Bir Bakış....23
Üçüncü Bölüm: İzlemeye Topluluk Yaklaşımı....25
Öğrenme Hedefleri....25
Topluluk İzlemesi Nedir? 25
Topluluk İzlemesinin İlkeleri 25
Uyum Notu 26
Topluluğunuzda İzleme Faaliyetine Başlamanız İçin Bazı İyi Nedenler 27
İzlemenin Etkileri....28
Topluluk İzlemesinin Çerçeve Şeması 29
Dördüncü Bölüm: Topluluk İzlemesi Nasıl Uygulanmalı? 30
Öğrenme Hedefleri....30
Başlamadan Önce....32
1. Adım — Topluluk Üyelerine Katılım Çağrısı Yapın....32
2. Adım — Katılımcıları ÇHS İzlemesi Hakkında Eğitim 33
3. Adım — Topluluğunuzun ÇHS Odak Noktasını Belirleyin....33
Öğrenme Etkinliği — Haklar Konusunda Saf Seçimi (Tekrar) 34
4. Adım — Bir Topluluk İzlemesi Planı Hazırlayın....35
5. Adım — Verilerinizi İnceleyin ve Çözümleyin 37
"TOPLULUK DURUMU"NUZU NASIL RAPORLAŞTIRIRSINIZ? (ŞABLONDA BÖLÜM A) 37

"TOPLULUK ÜYELERİNİN DURUM HAKKINDA SÖYLEDİKLERİNİ" NASIL ARAŞTIRMALI VE ÇÖZÜMLEMELİ? (ŞABLONDA BÖLÜM B) 37
SONUÇLARINIZI NASIL ÇIKARACAKSINIZ? (ŞABLONDA BÖLÜM C)....38
6. Adım — Sonuçlarınızı Yayımlayın ve Onları Paylaşın 38
Topluluk İzlemesi Kontrol Listesi....39
Beşinci Bölüm: Topluluk İzlemesi Rapor Şablonu 41
Bu Şablon Nasıl Kullanılmalı? 41
Simgeler 41
Bölüm A — Örgütünüz ya da Topluluk Grubunuz Hakkında Genel Bilgi Aktarımı....42
Bölüm B — Durum Tarifi....44
Bölüm C — Topluluk İzlemesi Verileri....46
Bölüm D — Sonuçlar 52
Ekler 53
Ek A — KÇHK Hakkında....53
Ek B — Ek Kaynaklar 54
Ek C — Kolaylaştırıcılar İçin Yönlendirici İlkeler ve Araçlar 58
Ek D — BM Çocuk Hakları Sözleşmesi (Özet)....66
Ek E — BM Çocuk Hakları Sözleşmesi (Tam metin) 73

KÇHK'den Mektup

Değerli Dostumuz;

Kanada Çocuk Hakları Koalisyonu (KÇHK), 2003 kışında, Kanada İnsan Kaynaklarını Geliştirme Kurumu'nun mali desteğiyle, Kanada'da çocuk haklarını izleme olanağını yaratmak için bir proje başlattı. Bu araç seti, söz konusu projenin bir ürünüdür.

Uzun yıllardır, Kanada'nın her yanındaki topluluk temelli gruplarla birlikte çalışan sivil toplum kuruluşları, çocuk haklarını farklı biçimlerde savunmaktadır. Bu çalışmaların bir ürünü olarak, çocukların yaşam koşullarını iyileştirmek ve daha iyi bir geleceğe sahip olma şanslarını arttırmak konularında önemli başarılar elde edilmiştir.

Kanada'nın 1991 yılında Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına dair Sözleşme'yi (ÇHS) onaylamasıyla, hem bu çalışmalar dünya ölçeğinde saygınlık kazanmış, hem de konunun aciliyeti anlaşılırken sonuçların ölçülmesini sağlayacak bir zemin yaratılmıştı. ÇHS, çocukların evrensel kabul gören bir dizi insan hakkını tarif eden, hukuken bağlayıcı bir belgedir. Kanada, ÇHS'ne taraf bir Devletidir ve ona uymakla yükümlüdür. ÇHS, çocukların hem sosyal, ekonomik ve kültürel hem de medeni ve siyasal tüm haklarını içermektedir.

Kanada Çocuk Hakları Koalisyonu hakkında daha fazla bilgi edinmek için Ek A'ya başvurabilirsiniz.

"BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme: Kanada Ne Ölçüde Uyuyor?" (UN Convention on the Rights of the Child: How Does Canada Measure Up?) raporunun 2003 sürümü KÇHK'nin web sitesinden indirilebilir:

İnsan haklarına ilişkin başka uluslararası anlaşmalardan farklı olarak, Çocuk Haklarına dair Sözleşme, sivil toplum kuruluşlarına izleme sürecine resmen katılma fırsatını sunmaktadır. Kanada Hükümeti, ÇHS izleme sürecini yöneten Birleşmiş Milletler organı Çocuk Hakları Komitesi'ne periyodik raporlar sunmakla yükümlüdür ve STK'ların da söz konusu komiteye ek raporlar sunması istenmiştir. Bu açıdan, Kanada hükümeti ile sivil toplum sektörünün, ÇHS'de öngörülen koşulların hayata geçirilmesini sağlamak konusunda bir ahlaki yükümlülüğü paylaştıklarını söylemek mümkündür.

Kasım 1999'da, koalisyonumuz, BM Komitesi'ne, "BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme: Kanada Ne Ölçüde Uyuyor?" başlıklı bir ek rapor sunmuştur. Bu rapor, Kanada hükümetinin BM Komitesi'ne sunduğu ilk raporda yer alan bilgileri hem genişletmiş hem de bazılarına itiraz getirmiştir.

2003 yılında Kanada Hükümeti BM Komitesi'ne ikinci raporunu sunmuştur. Koalisyonumuz da "Kanada Ne Ölçüde Uyuyor?" raporunun güncellenmiş bir sürümünü yayımlamıştır (2003).

Ancak, çocuk haklarına ilişkin bilgilerin aktarımında, paylaşımında ve raporlanmasında büyük güçlükler yaşamayı sürdürmekteyiz. Federal yönetim, eyalet yönetimleri ve bölgesel yönetimlerden oluşan bir sisteme sahip olan Kanada, hem coğrafi hem de kültürel açılardan büyük ve karmaşık bir ülkedir. Kanada tarafından BM Çocuk Hakları Komitesi'ne sunulan rapor hakkındaki Komite değerlendirmesinin Sonuç Değerlendirmeleri bölümünde, ÇHS'nin Kanada'daki uygulamasının eşgüdümü ve izlenmesi ile ilgili kaygılar dile getirilmiştir. Biz de, bir yandan federal, eyaletler düzeyindeki ve yerel yönetim kademeleriyle ilişkilerimizde bu kaygıların takipçisi olmayı sürdürürken, diğer yandan da toplulukların sürece daha etkin bir şekilde katılımını desteklemek istiyoruz. Bu araç seti, ulusal, eyaletler düzeyindeki ya da yerel bakış açısından çok Kanadalı

"toplulukların" bakış açısına göre tasarlanmış bir izleme aracı sağlayarak Kanada'nın raporlama konusundaki açıklarının kapatılmasına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Araç seti, topluluk temelli bir izlemenin nasıl gerçekleştirileceğini tarif etmekte ve örgütleri ya da topluluk üyelerini, KÇHK aracılığıyla ulusal ölçekte bir topluluk izleme raporu yayımlama konusunu değerlendirmeye davet etmektedir.

Bu araç setini, hem Kanada'da hem de yurtdışında geliştirilmiş olan izleme setlerinden yararlanarak, küçük ve orta ölçekli topluluk temelli grupların mevcut bilgi ve olanaklarını kullanarak ve ÇHS'ni izlemeye başlamak için atabilecekleri pratik adımlara odaklanarak hazırladık.

Kanada'nın her yanından yaklaşık yüz topluluk temelli kuruluşun temsilcileri bu araç setinin deneme testlerine katılmıştır. Onların yoğun çalışmalarının ve sağladıkları bilgilerin ürünü olarak, pratik ve uzun vadede anlamlı bir çocuk hakları diyalogu üretecek olan bir araç seti yarattığımıza inanmaktayız.

İzlemenin yalnızca ulusal ve uluslararası düzeydeki bir hukuk ve savunma çalışması değil, ama aynı zamanda topluluk temelli örgütlerin çok özel koşullar altında çocukların yaşamlarını iyileştirmeleri için etkili bir araç olduğu kabulüne dayandık.

Kanada'nın her yanındaki topluluk temelli örgütlerin çocuklara yönelik ortak amaçlar doğrultusunda birlikte faaliyet yürüterek çalışmalarını güçlendireceklerine ve yerel düzeydeki etkilerini arttıracaklarına inanmaktayız.

Mayıs 2002'de, BM Özel Çocuk Oturumu'nda, tüm ülkeler tarafından "Çocuklar İçin Uygun Bir Dünya" başlıklı küresel bir anlaşma imzalandı. Bu anlaşmayla, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne uyulacağı bir kez daha teyit edilmiştir. Uluslararası çocuk heyeti, bildirgesinde şunu belirtmiştir: "Bizim için uygun bir dünya herkes için uygun bir dünyadır." Kanada'da ÇHS'nin hayata geçirilmesi bizi herkes için uygun bir dünyaya yaklaştıracaktır.

Saygılarımızla,

2003 Yönetim Kurulu

Kanada Çocuk Hakları Koalisyonu

Bu Araç Setinin Kullanımı Hakkında

"*Çocuk Haklarının İzlenmesi: Topluluk Temelli Örgütler İçin Araç Seti*", BM Çocuk Hakları Sözleşmesi için etkili izleme uygulamaları geliştirmek üzere toplulukların elinde bulunan kaynakların harekete geçirilmesine ve bunların eşgüdümünün sağlanmasına yardımcı olmak için topluluk liderlerine, yerel çocuk hakları savunucularına ve çocuklara hizmet sunan ve çocukların yönettiği yerel kurumların çalışanlarına yönelik olarak tasarlanmış bir araç setidir. Bu araç seti, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde çalışmakta olan çocuk hakları savunucuları için yararlı olabilir.

İçinde Neler Var?

Bu araç setinde şunlar bulunmaktadır:

BİRİNCİ BÖLÜM — ÇOCUK HAKLARINA GİRİŞ

İnsan ve çocuk hakları hareketlerinin ardındaki kavramlara ve tarihe ilişkin bir girişe ek olarak BM Çocuk Hakları Sözleşmesi hakkında genel bilgi. Bu bölüm, ÇHS hakkında az bilgi sahibi olan ya da hiç bilgi sahibi olmayan araç seti kullanıcıları için hazırlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM — ÇOCUK HAKLARININ İZLENMESİNE GİRİŞ

ÇHS izlemesine ve rapor hazırlama sürecine giriş.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM — İZLEMEYE TOPLULUK YAKLAŞIMI

"Topluluk izlemesi"nin bir tanımı ve bir topluluk izlemesi girişimi ya da projesi hazırlamak için çerçeve.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM — TOPLULUK İZLEMESİ NASIL UYGULANMALI?

Bir izleme girişimini yönetecek olan topluluk lideri ya da örgüt için adım adım talimatlar. Topluluğun mevcut güçlü yanları ile varlıklarına odaklanılmakta ve bu araç setinin Birinci, İkinci ve Üçüncü Bölümlerinde yer alan arka plan bilgileri ile öğrenme uygulamalarından yararlanılmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM — TOPLULUK İZLEMESİ RAPOR ŞABLONU

Toplulukların izleme raporlarını Kanada'daki diğer topluluklarla paylaşabilmeleri ve ulusal ÇHS izleme sürecine katılabilmeleri için hazırlanmış bir topluluk izlemesi rapor şablonu.

EKLER

A Kanada Çocuk Hakları Koalisyonu Hakkında

B Ek Kaynaklar

C Kolaylaştırıcılar için Yönlendirici İlkeler ve Öğrenme Uygulaması Araçları (bilgi ve tepegöz slaytları dahil)

D BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme (basitleştirilmiş metin)

E BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme (tam metin)

Araç Setinde Nasıl Yol Almalı?

Bu setteki her bir bölümde öğrenme hedefleri, arka plan bilgisi, öğrenme etkinlikleri, önerilen izleme etkinlikleri ve ek kaynaklara göndermeler yer almaktadır.

Söz konusu bileşenleri göstermek üzere sayfa kenarlarında aşağıdaki simgeler kullanılmıştır:

Öğrenme hedefleri — bu araç setinin her bölümünde sıralanan ve ilgili bölümü okuyup uygulamalarını tamamladığınızda ulaşmış olmanız gereken hedefler.

Arka plan bilgisi — bölümün öğrenme hedeflerini destekleyen önemli arka plan bilgileri ve içgörü.

Öğrenme etkinliği — Bir birey ya da grup tarafından veya bir atölye çalışması kapsamında kullanılması önerilen öğrenme etkinliği. Bazı örneklerde etkinliklere kaynaklar da eklenmiştir (bkz. Ekler).

Topluluk izleme etkinliği — topluluk temelli grupların çocuk haklarını izlemek için gerçekleştirmesi tavsiye edilen bir etkinlik.

Bu araç setinin sayfa kenarlarında, tam listeleri Ek B'de bulunan ek raporlara, yayınlara ve başka kaynak notlarına göndermeler de bulunmaktadır.

Araç Setini Kullanmanın Farklı Yolları

Kaynaklarınıza, izleme hedeflerinize, ÇHS bilginize ve geçmişte bir topluluk izleme raporu yayımlamış olup olmamanıza bağlı olarak, bu araç setini bir dizi farklı şekilde kullanmanız mümkündür.

Örneğin, öğrenme etkinliklerini hayata geçirmek ve onları topluluk örgütünüz ya da grubunuzla daha uyumlu hale getirmek için bazı kolaylaştırmalara gitmek gereklidir. Benzer şekilde, topluluk izleme "şampiyonu" olarak KÇHK aracılığıyla ulusal ölçekte bir topluluk izleme raporu yayımlamak için yapılması gerekenleri anlatan Dördüncü Bölümde (Topluluk İzlemesi Nasıl Uygulanmalı?) tarif edilen adımları tamamlamak için ciddi bir çabaya gereksinim duyulacaktır. Aşağıdaki Çizelge 1, grubunuzun ya da örgütünüzün özel koşullarınıza bağlı olarak kullanabileceği olası giriş ve çıkış noktalarını göstermektedir.

Amacımız, bu uzun vadeli izleme sürecinin, topluluk temelli gruplara izleme alanında uzmanlaşma fırsatını sunmasıdır. Zaman içinde yeni deneyim ve bilgiler belgelere dökülerek iletildiğinde, bu araç setinin Beşinci Bölümünde sunulan rapor şablonu, örnekler ve ek öneriler içermesi için gözden geçirilecektir. Bu aşamadan itibaren, şablon periyodik olarak güncellenecek ve KÇHK'nin web sitesinde elektronik olarak yayımlanacaktır.

Eklememiz gereken bir husus, bu araç kitinin Kanada'da bugüne kadar gerçekleştirilmiş topluluk izleme faaliyetleriyle bağlantılı gerçek örnekler sunmuyor oluşudur. Bunun yerine, önümüzdeki aylarda topluluk raporları aşamalar halinde yayımlanacak ve paylaşılacak, ardından KÇHK'nin web sitesine eklenecektir.

Çizelge 1. Araç Setinde Nasıl Yol Almalı? Giriş Noktaları ve Çıkış Noktaları

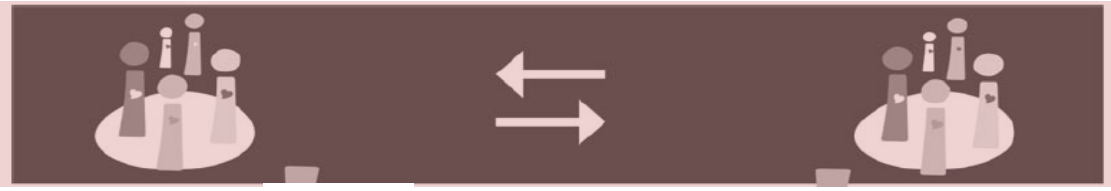

ÇHS hakkında az bilgi sahibi olan ya da hiç bilgi sahibi olmayan örgütler ya da topluluk üyeleri için başlama noktası

İzleme ya da çocuk haklarını savunma deneyimi bulunan örgütler ya da topluluk üyeleri için başlama noktası

Birinci Bölüm - Çocuk Haklarına Giriş

İnsan hakları ve ÇHS izlemesi hakkında bilgi edinin

Topluluk izleme ekibinizin eğitimine yardımcı olmak için Birinci Bölümü, İkinci Bölümü ve Dördüncü Bölümün 2. adımını kullanın

İkinci Bölüm - Çocuk Hakları İzlemesine Giriş

Bir ÇHS topluluk izleme girişimi başlatıp başlatmamayı değerlendirin

Dur:

İnsan hakları ve ÇHS izlemesinin temellerini

Üçüncü Bölüm - İzlemeye Topluluk Yaklaşımı

VEYA: Tamamlayıcı bir topluluk izleme raporu üretip üretmemeyi değerlendirin. Dördüncü Bölüm, 4. adıma gidin.

Bir ÇHS topluluk izleme girişimi başlatıp başlatmamayı değerlendirin

Dördüncü Bölüm - Topluluk İzlemesi Nasıl Uygulanmalı?

Dur:

Bir izleme girişiminin nasıl başlatılacağını

Beşinci Bölüm - Topluluk İzlemesi Rapor Şablonu

Dur:

Bir izleme girişiminin nasıl başlatılacağını

Topluluğu harekete geçirin ve bir topluluk izlemesi raporu geliştirin

Topluluğu harekete geçirin ve bir topluluk izlemesi raporu geliştirin

Topluluk izleme raporunuzu KÇHK aracılığıyla ulusal düzeye taşıyın ve bir topluluk izlemesi şampiyonu olun!

Önemli Terimler

Çocuk - BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde tanımlandığı biçimiyle, 18 yaşından küçük her insan.

Durum - Çocuk haklarının nasıl sağlandığını belirleyen insanlar, olaylar, eylemler, politikalar, uygulamalar ve/veya politik ortamlardan hareketle açık bir şekilde tanımlanmış koşullar kümesi. Bir durum, belirli bir hakkın ihlal edildiği anlamına gelebileceği gibi bunun aksi de mümkündür.

Gereksinimler (örneğin, insanların gereksinimleri) - İnsanların hayatta kalmak ve kendilerini fiziksel, zihinsel, duygusal ve/veya ruhsal olarak geliştirmek için bağımlı oldukları şeyler.

Bilgi: ÇHS terimlerini içeren bir sözlük için bkz. UNICEF (Yazar), *Children's Rights Glossary* (Çocuk Hakları Sözlüğü). (Yayın bilgileri Ek B'de, "Birinci Bölüm"ün altında yer almaktadır.)

Gösterge - Değişimi nitelemenin, ölçmenin ve ona tepki vermenin ortak ya da üzerinde anlaşılmış yolu. Örneğin, çocuk hakları izlemesinde, bebek ölüm oranı, çocukların 6. Maddede tarif edilen hayatta kalma ve gelişme haklarından ne ölçüde yararlanabildiklerini ölçmek için kullanılan bir göstergedir.

İnsan hakları - İnsanlık onuruna saygının gereği olarak, uluslararası ölçekte kabul gören bir yönetişim sisteminin insanlar ve gruplar için evrensel olarak geçerli saydığı ve ülkelerin devletleri aracılığıyla yerine getirilmelerine çalıştığı gereksinimler.

İzleme - Çocuk/insan hakları sorunlarıyla belirlenmiş süreler içinde mücadele etmek için gerekli bilgilerin aktif bir şekilde toplanması, doğrulanması ve anında kullanılması. İzleme çalışması ulusal ölçekte gerçekleştirilen etkinliklerin Birleşmiş Milletler girdileriyle değerlendirilmesini içerir. Alandaki birinci elden bilgi toplama faaliyetleri de bu kapsama girer.

Onaylama - Bir sözleşme ya da protokolün, ilgili anlaşmaya hukuki bağlayıcılık kazandırmak üzere bir ulusal devlet tarafından resmen onaylanması ya da kabul edilmesi. Bir sözleşme ya da protokolü devlet başkanları imzalamış olsa bile, bunların kabul edilmesi için ilgili devletlerden onay almalarının da gerektiğini bilmek önemlidir.

(Şu kaynaktan uyarlanmıştır: Navigating International Meetings – A Pocketbook Guide to Effective Youth Participation [Uluslararası Toplantıları Yönetmek – Etkili Gençlik Katılımı İçin Bir Cep Kılavuzu], Ottawa, The United Nations Association in Canada)

Rapor kartı - Bir hak durumunu değerlendirmek için geçmişte geliştirilerek yayımlanmış olan bilgilere, göstergelere ya da başka standartlara gönderme yapan hak izlemesi raporu.

Sivil toplum - Devlet alanının dışında kalan aktörler ve kurumlar. Sivil toplum, akademisyenleri ve araştırmacıları, şirketleri ve sanayiyi, Yerli Halkların temsilcilerini, sivil toplum kuruluşlarını (STK'lar), çocuklarla gençleri ve medyayı içerebilir.

(Şu kaynaktan uyarlanmıştır: Navigating International Meetings – A Pocketbook Guide to Effective Youth Participation [Uluslararası Toplantıları Yönetmek – Etkili Gençlik Katılımı İçin Bir Cep Kılavuzu], Ottawa, The United Nations Association in Canada)

Sözleşme, anlaşma ya da protokol - "Sözleşme" ve "anlaşma" birbirlerinin yerine kullanılabilmektedir ve Taraf Devletler arasındaki hukuken bağlayıcı anlaşmalar anlamına gelmektedir. Sözleşmeler ve anlaşmalar, onları onaylamış olan bu devletlerin görevlerini tanımlamaktadır. Belirli bir sözleşme ya da anlaşmanın ardından geliştirilen protokoller ek hak ve yükümlülükleri tarif etmektedir. Sözleşmeler ve anlaşmalar gibi bunların da imzalanması ve onaylanması zorunludur ve hukuken bağlayıcı nitelik taşırlar.

(Şu kaynaktan uyarlanmıştır: Navigating International Meetings – A Pocketbook Guide to Effective Youth Participation [Uluslararası Toplantıları Yönetmek – Etkili Gençlik Katılımı İçin Cep Kılavuzu], Ottawa, The United Nations Association in Canada)

Taraf devletler - Bir uluslararası anlaşmayı onaylayarak bunların hükümlerini kendileri için bir iç hukuk normu olarak bağlayıcı kılan ülkeler. Hükümetler, devletlerin temsilcisidir. Bir uluslararası anlaşma bir kez onaylandıktan sonra, izleyen hükümetler de buna uymak zorundadır. Eğer önceki hükümetler tarafından onaylanmış anlaşmalara uymazlarsa, uluslararası topluluğun yaptırım uygulaması mümkündür. (Şu kaynaktan uyarlanmıştır: UNDP HDP 2000.)

Topluluk - Belirli bir coğrafi alanda yaşayan ya da başka bir mantıksal kategoriye giren çocukların/ gençlerin, ailelerin ve örgütlerin oluşturduğu grup.

Topluluk izlemesi - Bu araç setinde geliştirilmiş bulunan ve Kanada'nın her yanından insanların çocuklar ve gençler için bir dizi yolla hizmet sunduğu, onları koruduğu ve onlarla ilgilendiği kabulüne dayanan bir kavram. Topluluk izlemesi, topluluk temelli grupların, çocuklar, gençlik, aileleri, yaşlılar ve diğer topluluk üyeleri hakkında benzersiz ve özel bir içgörü sahibi olma kapasitesine işaret eder.

Birinci Bölüm: Çocuk Haklarına Giriş

Öğrenme Hedefleri

Bu bölümde insan hakları kavramı tanıtılmakta ve insan haklarına ilişkin temel ilkeler tarif edilmektedir. Ayrıca, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi hakkında genel bilgi verilmekte ve öğrenme uygulamaları aracılığıyla, çocuklara ve çocukluğa yönelik tutumları biçimlendiren etkenleri incelemeniz istenmektedir.

Birinci Bölümün sonuna geldiğinizde, şu konuları anlamış olmalısınız:

- BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme ve bunun içeriği
- ÇHS ile ilgili tarihçe, kavramlar ve ilkeler

İnsan Hakları Nelerdir?

(Şu kaynaktan uyarlanmıştır: Child Rights Programming – How to Apply Rights-Based Approaches in Programming [Çocuk Hakları Programlaması - Hak Temelli Yaklaşımların Programlamaya Uygulanmasının Yolları]. (2002) London: International Save the Children Alliance)

İnsan Hakları, her bir kişinin hem bir birey olarak hem de bir bütün olarak toplumun, bir topluluğun ya da bir grubun üyesi olarak onuruna ve değerine saygıya dayalıdır. Söz konusu haklar, yaşlarından, cinsiyetlerinden, ırklarından, dinlerinden, milliyetlerinden ve diğer her tür etkenden bağımsız olarak herkes için geçerlidir.

Bu haklara saygı duyulmasını, bunların korunmasını ve hayata geçirilmesini sağlama sorumluluğu her şeyden önce ulusal hükümetlere ait olsa bile, bunlar, uluslararası kurumlardan ailedeki ve topluluktaki bireylere kadar toplumun tüm unsurlarını ilgilendirir.

Uluslararası İnsan Hakları Bildirgesi'ni oluşturan temel belgeler şunlardır:

- İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (1948)
- Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (1966)

İnternet bağlantılarının devamı

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi

www.unhchr.ch/html/menu3/b/e1cedaw.htm

Çocuk Haklarına dair Sözleşmesi

www.unhchr.ch/html/menu2/6/crc/treaties/crc.htm

öğrenme etkinliği

Şu kaynaktan uyarlanmıştır: Save the Children Canada (Yazar), *Youth to Youth a Program Guide* (Gençlikten Gençliğe bir Program Kılavuzu).

Bilgi – Bu uygulamayla ilgili kolaylaştırıcı ilke ve araçları Ek C'de yer almaktadır.

öğrenme hedefi

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne ilişkin ek belgeler ve araçlar Ek B'de sıralanmıştır.

arka plan bilgisi

Uluslararası insan hakları anlaşmalarının İnternet bağlantıları

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi

www.unhchr.ch/udhr/index.htm

Sivil ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi
www.unhchr.ch/html/menu3/b/a_ccpr.htm

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi

www.unhchr.ch/html/menu3/b/a_cescr.htm

Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme

www.unhchr.ch/html/menu3/b/d_icerd.htm

İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı ve ya Onur Kırıcı Muamele ya

• **Sivil ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi (1966)**

Bu temel belgelere ek olarak, işkence, ırk ayrımcılığı ve kadınlara yönelik ayrımcılık gibi özel başlıklarda bir dizi başka sözleşme ve bildirge bulunmaktadır.

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde, 18 yaşından küçük insanlara özgü haklara yer verilmektedir.

Çocukların ÇHS'ye göre sahip olduğu haklar sıklıkla gereksinimleriyle karşılaştırılmakta ve zaman zaman da bunlarla karıştırılmaktadır.

Gerçekte, haklar, insanlık onuruna saygının gereği olarak, uluslararası ölçekte kabul gören bir yönetişim sisteminin insanlar ve gruplar için evrensel olarak geçerli saydığı ve ülkelerin devletleri aracılığıyla yerine getirilmelerine çalıştığı gereksinimlerdir.

Öğrenme Etkinliği — Gereksinimler Karşısında Haklar

1. Aşağıdaki sözcük ya da 'başlık'ları iki ayrı A4 kağıda yazarak bunları aralarında yaklaşık bir metre mesafe olacak şekilde bir duvara yapıştırın.

Haklar

Gereksinimler

2. Aşağıdaki sözcük ve 'kavram'ları küçük kağıt parçalarının üzerine yazın:

Temiz su

Bir dövme

Temiz hava

Barınak

Bir ibadete katılma

Müzik CD'leri

Ailenin yeniden birleşmesi

Modacıların tasarladığı giysiler

Eğitim

Spor Donanımı

Aile

Sevgili

İlaç

Kitaplar

Yiyecek

Televizyon

Kontakt lensler

Kütüphane kartı

arka plan bilgisi

Kaynak: The Human Rights Based Approach to Development Cooperation: Towards a Common Understanding Among the UN Agencies (Kalkınma İşbirliğine İnsan Haklarına Dayalı Yaklaşım: BM Kurumları Arasında Ortak Bir Anlayış İçin)

3. Etkinliğe katılanları, her birine eşit sayıda 'kavram' düşecek şekilde üçe gruba ayırın

4. Her bir gruptan, 'kavram'larını en uygun olduğunu düşündükleri 'başlık'ların (yani hak ya da gereksinim) altına yerleştirmek için birlikte çalışmalarını isteyin. Bu noktada, doğru ya da yanlış bir yanıtın bulunmayabileceğini ve birden fazla doğru yanıtın bulunabileceğini açıklayın.

5. Katılımcılara seçimlerinden bazılarının nedenlerini açıklama olanağını sunun ve diğer grupların katılımcılarına aynı görüşte olup olmadıklarını sorun.

6. Katılımcılara bu uygulamanın İkinci Bölümde yeniden yapılacağını söyleyin. Duvardaki bilgileri İkinci Bölüm etkinliği için olduğu gibi bırakın.

İnsan Hakları İlkeleri

İnsan hakları ilkeleri, programlama sürecinin aralarında değerlendirme ve çözümleme, program planlaması ve tasarım (amaçların, hedeflerin ve stratejilerin belirlenmesi dahil), uygulama, izleme ve sonuç değerlendirmesinin de bulunduğu tüm evrelerindeki programlama çalışmalarına kılavuzluk etmektedir.

Bu insan hakları ilkelerinden bazıları şunlardır: evrensellik ve devredilemezlik; bölünemezlik; karşılıklı bağımlılık ve karşılıklı ilişkililik; ayrımcılık yapmama ve eşitlik; katılım ve içerme; hesap verebilirlik ve hukukun üstünlüğü. Bu ilkeler aşağıda açıklanmaktadır.

1. Evrensellik ve Devredilemezlik: İnsan hakları evrenseldir ve devredilemez. Dünyanın her yerindeki tüm insanlar bu haklara sahiptir. Bir kişi gönüllü olarak bunlardan vazgeçemez. Başkaları da bu hakları onun elinden alamaz. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 1. Maddesinde belirtildiği üzere, "Bütün insanlar özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğar".

2. Bölünemezlik: İnsan hakları bölünemez. Ne tür medeni, kültürel, ekonomik, siyasal ya da toplumsal özelliklere sahip olurlarsa olsunlar, tüm insanların onuruna içseldirler. Dolayısıyla, bu haklar eşit statüye sahiptir ve aralarında bir sıralama yapılması ya da bazılarına öncelik verilmesi mümkün değildir.

3. Karşılıklı Bağımlılık ve Karşılıklı İlişki: Bir hakkın hayata geçmesi, sıklıkla, diğerlerinin de tümüyle ya da kısmen hayata geçirilmesine bağlıdır. Örneğin, sağlıklı olma hakkının hayata geçirilmesi, belirli durumlarda, eğitim alma ya da bilgi edinme haklarının hayata geçirilmesine bağlı olabilir.

4. Eşitlik ve Ayrımcılık Yapmama: Tüm bireyler, insanlar olarak ve her bir insana özgü olan onur nedeniyle eşittir. İnsan hakları, ırk, renk, cinsiyet, etnik köken, yaş, dil, din, siyasal ya da başka türdeki görüş, ulusal ya da toplumsal köken, özürlülük, mülk, doğum ya da insan hakları anlaşmalarında tarif edilen başka herhangi bir statü nedeniyle herhangi bir ayrımcılık yapılmadan, tüm insanlar için geçerlidir.

5. Katılım ve İçerme: Her kişi ve tüm insanlar, insan haklarının ve temel özgürlüklerin hayata geçirilebileceği alanlar olan medeni, ekonomik, toplumsal, kültürel ve siyasal gelişime özgürce ve anlamlı bir şekilde katılma, bunlara katkıda bulunma ve bunlardan yararlanma hakkına sahiptir.

6. Hesap Verebilirlik ve Hukukun Üstünlüğü: Devletler ve diğer yükümlüler hakların hayata geçirilmesini sağlama sorumluluğuna sahiptir. Bu çerçevede, insan hakları belgelerinde yer alan hukuki norm ve standartlara uymak zorundadırlar. Bunu yapmadıkları durumda, mağdur olan hak sahipleri, yasalarda belirtilen kural ve usullere göre yetkili bir mahkemeye ya da yargılama yetkisine sahip başka bir organa uygun bir tazminat almak için başvurma hakkına sahiptir.

(Şu kaynaktan yararlanılmıştır: International Save the Children Alliance (Yazar), *Training Kit on the UN Convention on the Rights of the Child* [BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Eğitim Seti])

Bilgi: 2003 yılı itibarıyla ÇHS'yi imzalamamış olan iki ülke Somali ile Amerika Birleşik Devletleri'dir.

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, tüm -medeni, siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel- insan haklarını içeren ve çocuğun potansiyelinin özgürlük, onur ve adalet ortamında tam olarak gelişmesini sağlayan hukuken bağlayıcı ilk uluslararası belgedir.

Tarihteki en yaygın kabul görmüş insan hakları belgesi olan ÇHS, iki ülke dışında tüm ülkeler tarafından onaylanmıştır. Ulusal hükümetler, bu belgeyi onaylayarak, kendilerini çocuk haklarını korumak ve hayata geçirmekle yükümlü kılmış ve bu konuda uluslararası topluluk karşısında hesap vermeyi kabul etmiştir.

Belge, çocuk haklarını, sağlık bakımına, eğitime ve hukuki, medeni ve toplumsal hizmetlere ilişkin standartlar getirerek korumaktadır. Bu standartlar aynı zamanda ilerlemenin değerlendirilmesini ve izlenmesini mümkün kılan göstergeler niteliğini taşımaktadır. ÇHS'ye taraf olan devletler, tüm eylem ve politikaları, çocuğun yüksek yararları doğrultusunda geliştirmek ve uygulamakla yükümlüdür. ÇHS, 54 maddeden oluşmaktadır.

ÇOCUK HAKLARINDA KİLOMETRE TAŞLARI

1924 .....Milletler Cemiyeti tarafından kabul edilen Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi

1948 .....Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi

1959 .....Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen Çocuk Hakları Bildirgesi

1979 .....Uluslararası Çocuk Yılı

1989 .....Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesi

Bilgi – Bu uygulamayla ilgili kolaylaştırıcı ilke ve araçları Ek C'de yer almaktadır.

1990 .....Birleşmiş Milletler tarafından düzenlenen Dünya Çocuk Zirvesi

1991 .....Kanada, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni onayladı

2000 .....Birleşmiş Milletler, ÇHS'ne ek İsteğe Bağlı Protokolleri, özelde de Çocukların Silahlı Çatışmalarda Yer Almaları ve Çocukların Satılmaları, Çocuk Fuhuşu ve Çocuk Pornografisi Hakkındaki İsteğe Bağlı Protokolleri kabul etti

2002 .....Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Özel Çocuk Oturumu'nda bir uzlaşma belgesi olan "Çocuklar İçin Uygun Bir Dünya" benimsendi

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin metni dört kısımdan oluşmaktadır:

• Önsöz — ÇHS'nin çerçevesini çizmektedir

• I. Kısım —1 – 41. Maddeler çocuk haklarının kapsadığı konuları tarif etmektedir

• II. Kısım —42 – 45. Maddeler izleme ve uygulama ile ilgilidir

• III. Kısım —46 – 54. Maddeler yürürlüğe girişle ilgili düzenlemeleri içermektedir

ÇHS'NİN TEMEL YAPISI

Çocuk Hakları Komitesi için rapor hazırlarken, Taraf Devletlerden, ÇHS'nin uygulanması konusunda karşılaştıkları zorluklar ve sağladıkları ilerleme konularında bilgi sunmaları istenmektedir. BM Komitesi'nin sekiz rapor kategorisi şunlardır:

I. Genel uygulama önlemleri (4; 42. Maddeler; 44. Madde 6. paragraf)

II. Çocuğun tanımı (1. Madde)

III. Genel ilkeler (2; 3; 6; ve 12. Maddeler)

IV. Medeni haklar ve özgürlükler (7; 8; 13-17; 37.(a) Maddeler)

V. Aile ortamı ve alternatif bakım (5; 9-11. Maddeler; 18. Madde 1-2; 9-11; 19-21; 25. paragraflar; 27. Madde 4; 39. paragraflar)

VI. Temel sağlık ve esenlik (6. Madde; 18. Madde 3; 23; 24; 26. paragraflar; 27. Madde 1-3. paragraflar)

VII. Eğitim ve boş zaman etkinlikleri ile kültürel etkinlikler (28; 29; 31. Maddeler)

VIII. Özel koruma önlemleri (22; 38; 39; 40; 37 (b) – (d); 32-36. Maddeler)

GENEL İLKELER

(Şu kaynaktan uyarlanmıştır: Training Kit on the UN Convention on the Rights of the Child. [BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Eğitim Seti] (1997). London: International Save the Children Alliance)

ÇHS'nin bazı genel ilkeleri tanımlayan dört maddesi özellikle önemlidir. Bir arada ele alındıklarında, ulusal düzeydeki uygulamalara kılavuzluk edebilecek bir çocuk hakları yaklaşımı oluşturmaktadırlar.

• Ayrım gözetmeme (2. Madde). Tüm hakların hepsi istisnasız olarak bütün çocuklar için geçerlidir.

• Çocuğun yüksek yararı (3. Madde). "Yüksek yarar", erkek ve kız çocukları etkileyen tüm kararları kapsamaktadır. Çocuklarla ilgili her tür faaliyette onların yüksek yararı öncelikli bir şekilde gözetilmelidir.

• Yaşama, hayatta kalma ve gelişme hakkı (6. Madde). Bu madde, çocuklara yanlızca yaşama hakkını tanımanın ötesine geçmektedir. Hayatta kalma ve gelişme haklarını da içermektedir.

• Katılım ve çocuğun görüşlerine saygı (12. Madde). Çocuğun yüksek yararının ne olduğunu belirlemek için onun dinlenmesi ve görüşlerinin ciddiye alınması hem mantıklı hem de gereklidir.

Öğrenme Etkinliği — Haklar Konusunda Taraf Olma

(Şu kaynaktan uyarlanmıştır: Youth to Youth a Program Guide and Through Children's Eyes [Gençlikten Gençliğe Bir Program Kılavuzu ve Çocukların Gözleriyle] (2002), Save the Children Canada, Toronto)

Üç ayrı kağıda, "Katılıyorum", "Tarafsızım" ve "Katılmıyorum" yazın.

Her bir kağıdı odanın farklı yerlerinde duvara asın.

Aşağıdaki ifadelerden her seferinde bir tanesini okuyun ve katılımcıların kendi düşüncelerini en iyi yansıtan kağıdın altında toplanmasını isteyin.

Katılımcılar etkinliğe katılmamak ya da bazı ifadeler için konum seçmemek konularında kendilerini rahat hissetmelidir.

Her bir ifadenin ardından, gönüllülerden neden belirli bir işaretin altında durduklarını açıklamalarını isteyin.

1. Çocukları anlayamıyorsunuz.

Katılıyorum - Tarafsızım - Katılmıyorum

2. Çocuklara her zaman doğrular söylenmelidir.

Katılıyorum - Tarafsızım - Katılmıyorum

3. Erkek çocukları sünnet etmek yanlıştır.

Katılıyorum - Tarafsızım - Katılmıyorum

4. HIV/AIDS'li bir anne çocuğunu kendi sütüyle besleme hakkına sahiptir.

Katılıyorum - Tarafsızım - Katılmıyorum

5. Okullarda ne öğretileceğine çocuklar karar vermelidir.

Katılıyorum - Tarafsızım - Katılmıyorum

7. Ebeveynler çocukları için en iyi olanı her zaman bilir.

Katılıyorum - Tarafsızım - Katılmıyorum

8. Bir çocuğun çalışması yanlıştır.

Katılıyorum - Tarafsızım - Katılmıyorum

Etkinlik sırasında ya da sonrasında aşağıdaki soruları grupla tartışabilirsiniz:

Durduğunuz yeri neden seçtiniz?

Seçiminiz konusunda ne hissettiniz? Farklı başlıklardaki seçimleriniz ya da diğer katılımcıların seçimleri sizi şaşırttı mı?

Çocuklara ve çocukluğa yönelik yaklaşımları biçimlendiren nedir?

Çocuklar ve çocukluk hakkındaki tutumlar çalışmanız üzerinde ne tür bir etkiye sahip?

Bazı görüşlerin çok açık olmasına karşın, 'ifadeler'in çoğu zaman tüm katılımcıların aklına gelmeyen boyutlar içerdiğini açıklayın. Bu hafta belirli bir kağıdın altında duran bir katılımcının konumu, yeni bir kişisel deneyim nedeniyle önümüzdeki ay değişebilir. Bu uygulama ayrıca, bireylerin, farklı bakış açılarının bulunduğunu, danışmanın önemli olduğunu ve koşulların değişip değişmediğini anlamak için farklı başlıkların yeniden değerlendirilmesi gerektiğini (yani takip) anlamalarını kolaylaştıracaktır.

Öğrenme Etkinliği — Hakların Amacı Ne?

Bu uygulama, çocuklarla birlikte ya da onlar için çalışan katılımcıların, çalışmalarını ÇHS'nin ilgili maddeleriyle bağlantılandırmalarına yönelik olarak tasarlanmıştır. Bu etkinlik 3-5 kişilik küçük gruplar halinde yapılabileceği gibi, tek tek bireylerin daha büyük bir grupla bilgi paylaşması biçiminde de gerçekleştirilebilir.

Katılımcıların aşağıdaki sorulara on dakika içinde kısa yanıtlar yazmasını isteyin:

> **Çalışmalarınız çocukların yaşamını ne şekilde etkiliyor?**
>
> **Çocuklara yönelik iş ya da meslek amaçlarınız neler? (Burada örgütünüzün görevini ya da misyon bildirisini ifade edebilirsiniz)**
>
> **Çocuklara yönelik kişisel amaçlarınız neler?**

Bir grup ortamındaysanız, istekli katılımcıları, yanıtlarını büyük grupla paylaşmaya davet edin. Ardından katılımcılarınızdan BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme'nin sadeleştirilmiş metnine başvurmalarını (Ek D) ve kendi amaçlarıyla ilişkili maddeleri işaretlemelerini isteyin (ÇHS'nin tam metni Ek E'de bulunabilir).

Uygulamanın tamamlanması ve hedefler ile ÇHS maddelerinin eşleştirilmesi için gruba 5-10 dakika verin.

Ardından, bir kez daha, isteyen birkaç üyenin bulgularını grupla paylaşmasını sağlayın.

BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme'nin içeriğine şaşıran kimse var mı?

Sonra da, aşağıdaki soruları gruba yönelterek bu başlıkların bir bölümünü daha ayrıntılı şekilde inceleyin:

> **Katılımcılar amaçlarına ulaşmak konusunda ne ölçüde başarılı?**
>
> **Başarılarını nasıl ölçüyorlar?**
>
> **Tanımlanmış amaçların/maddelerin gereklerini yerine getirmek ya da bunları pekiştirmek için hangi desteklere ve stratejilere gereksinim olduğunu düşünüyorlar?**

Bu uygulama iki ana noktanın anlaşılmasına yardımcı olacaktır:

1. Pek çok insan BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nden hareketle düşünmüyor ya da çalışmıyor olsa bile, başlıkların ve önceliklerin çoğu gerçekte çocuk haklarıyla ilgilidir.

2. Haklar birbirlerinin içine geçmiştir ve bölünemezler. Örneğin, eğitimle ilgili bir konu aynı zamanda sağlıkla ilgili bir konu olabilir.

İkinci Bölüm: ÇHS İzlemesine Giriş

Öğrenme Hedefleri

Bu bölümde, çocuk haklarının izlenmesi kavramı tanıtılmakta ve özelde BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin ulusal ve uluslararası düzeyde ne şekilde izlendiğine ve raporlandığına bakılmaktadır.

Bu bölümün sonuna geldiğinizde, şu konuları anlamış olmalısınız:

- **İzleme süreci, nelerin ve kimlerin dahil olduğu**
- **ÇHS için rapor hazırlama süreci**
- **KÇHK'nin Kanada'nın bir sonraki izleme raporuna yönelik hazırlıkları**
- **Çocukları izleme sürecine katmanın önemi**

arka plan bilgisi

ÇHS hakkında daha fazla bilgi için bkz. International Save the Children Alliance (Yazar), *Training Kit on the UN Convention on the Rights of the Child* [Çocuk Hakları Sözleşmesi

İzlemenin Kapsamında Neler Var?

(Kaynaklar: Save the Children Development Manual 5 – Toolkits – A Practical Guide to Assessment, Monitoring, Review and Evaluation [Save the Children Gelişim El Kitabı 5 - Araç Setleri - Pratik Değerlendirme, İzleme, Gözden Geçirme ve Sonuç Değerlendirme Kılavuzu], London: Save the Children UK. Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child [Çocuk Hakları Sözleşmesi İçin Uygulama El Kitabı]. (2002). New York: United Nations Children's Fund.)

BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme'nin 4. Maddesi ÇHS'ni onaylamış olan ülkelere (ya da Taraf Devletlere) ÇHS'de yer alan tüm hakları hayata geçirme ve bunları izleme yükümlülüğünü getirmektedir. "Tüm uygun yasal, idari ve diğer önlemleri" almak zorundadırlar.

Bu durumda, izlemenin kapsamına neler girmektedir?

"İzleme, belirli bir işin (bu örnekte ÇHS) zaman içindeki ilerlemesi hakkında sistemli ve sürekli bir şekilde bilgi toplamak ve bunları çözümlemektir. Belirli bir işin güçlü ve zayıf yanlarını belirlemenin ve bu işten sorumlu kişilere işin kalitesini arttırmak için doğru kararları doğru zamanda almalarına yetecek kadar bilgi sunmanın bir aracıdır."

Şu unsurlardan oluşmaktadır:

- **Çocuklarla ilgili kapsamlı ve en dezavantajlı çocukları da kapsayan bilgileri toplamak için bir sistemin geliştirilmesi ve uygulamaya konması**
- **Ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerdeki bütçe analizleri örneğinde olduğu gibi, gelişmelerin periyodik olarak araştırılması, incelenmesi ve belgelenmesi.**
- **Çocuk hakları ihlal vakaları benzeri durumlarda neyin yanlış olduğunu belirlemek için standartların ya da normların kullanılması.**

• Gelecekteki eylemler için bir temel sağlamak üzere durumların değerlendirmelerinin yapılması.

İzlemenin uygulamada önemli bir rolü vardır, çünkü Kanada hükümetleri ile sivil toplum sektörünün belirli zaman dilimlerindeki başarılarını ölçmelerini, anlamalarını ve bunlar hakkında iletişim kurmalarını mümkün kılmaktadır.

İzlemeye Kimler Katılır?

Kanada'da ÇHS'nin uygulanması ve izlenmesi, sözleşme kapsamına giren konu başlıklarında hükümetler yetkili olduğundan, hükümetlerin katılımını gerektirmektedir. Kanada Hükümeti, eyalet hükümetleri ve yerel hükümetler sorumluluğu paylaşmaktadır. Hükümetler, BM Çocuk Hakları Komitesi'ne rapor sunmaktadır.

Kanada gibi büyük bir ülkede STK'ların izleme faaliyetleri, çok sayıdaki farklı topluluk temelli örgütle STK'lar arasındaki işbirliğini gerekli kılmaktadır. Kanada Çocuk Hakları Koalisyonu bu çalışmaları ulusal düzeyde desteklemektedir. Uluslararası düzeyde ise, STK'ların izleme faaliyetleri, yalnızca çocukların ÇHS'de tanımlanmış haklarını korumak için kurulmuş bir küresel STK'lar ağı olan Çocuk Hakları Sözleşmesi STK Grubu tarafından desteklenmektedir.

Uluslararası düzeyde, ÇHS'sinin etkili bir şekilde uygulanmasını izleme çalışmalarına BM'nin Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) ve Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu (UNICEF) gibi uzmanlaşmış kurumları katılmaktadır.

BM ÇOCUK HAKLARI KOMİTESİ

(Şu kaynaktan uyarlanmıştır: Training Kit on the UN Convention on the Rights of the Child [BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Eğitim Seti]. (1997). London: International Save the Children Alliance)

ÇHS ihlallerini cezalandırabilecek bir uluslararası mahkeme bulunmasa da, Şubat 1991'den bu yana bir uzman heyeti ÇHS'nin bu sözleşmeyi onaylamış olan ülkelerdeki uygulamalarını izlemektedir. Bu Komite, taraf Devletlerce dört yıllık dönemler için kişisel kapasiteleri göz önünde bulundurularak seçilen bağımsız uzmanlardan oluşmaktadır. BM Komitesi, hükümetlerin çocuk haklarını hayata geçirmek konusundaki ilerlemelerini incelemektedir. Hükümetler için sonuç değerlendirmeleri ve öneriler yayımlamaktadır. BM Komitesi, uygulamanın ilerlemesini izlerken, hükümetler dışında, 'diğer yetkili kuruluşlardan' da (STK'lar dahil) raporlar alabilmektedir.

Bilgi: Çocuk Hakları Komitesi hakkında daha fazla bilgi şu adreste bulunabilir:

www.unhchr.ch/html/menu2/6/crc/

BM Komitesi'nin amacı, sözleşmeye uyulmasını kolaylaştırmak, bunun için de sorunları birlikte tanımlamak ve alınması gereken önlemleri tartışmaktır. Komite, bunu başarmak için, çocukların iyiliğini isteyen tüm taraflar arasında bir işbirliği ruhu yaratmaya çalışmaktadır.

BM Komitesi, çocuk haklarıyla ilgili özel konularda özel araştırma çalışmalarının yapılmasını da teklif edebilmektedir.

(Child Rights Information Network, CRIN) web sitesinde bulunabilir:

www.crin.org/NGOGroupforCRC

ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ

(Şu kaynaktan uyarlanmıştır: A Governmental Organizations Committee on the Rights of the Hakları Komitesi'ne Rapor Sunan Kuruluşları İçin Kılavuz] (1994) Group)

Çocuk Hakları Sözleşmesi STK uygulanmasına doğrudan katılan STK'ları bir araya getirmektedir. amaçları, ÇHS hakkındaki arttırmak ve sözleşme tanıtmak, ÇHS hükümlerinin tam uygulanmasını teşvik etmek ve ulusal düzeylerde Çocuk Hakları topluluğu arasında aktif bir bilgi STK Grubu aynı zamanda çocuk kapsamlı ve temsil niteliğine sahip koalisyon ve komitelerinin kurulmasını ve geliştirilmesini de teşvik etmektedir.

Bilgi: Kanada Çocuk Hakları Koalisyonu hakkında daha fazla bilgi almak, üyelik başvurusunun koşullarını öğrenmek ve koalisyon üyelerinin listesine ulaşmak için Ek A'ya başvurun.

Bilgi: KÇHK'nın ilk raporu ve "Kanada Ne Ölçüde Uyuyor?" belgesinin güncellenmiş sürümü şu adreste bulunabilir:

www.rightsofchildren.ca

Lütfen bkz. The UN Committee on the Rights of the Child, *Guidelines for Periodic*

Reporting [Periyodik Raporlar için Yönlendirici İlkeler). Şu adreste bulunabilir:

www.unhchr.ch/html/menu2/6/crc/treaties/guidelines.htm

STK GRUBU

Guide for Non-Reporting to the Child [Çocuk Sivil Toplum Geneva: NGO

Grubu, ÇHS'nin uluslararası STK Grubu'nun farkındalığı uygulamalarını olarak uluslararası ve Komitesi ile STK kaynağı olmaktır. hakları için geniş ulusal STK

KANADA ÇOCUK HAKLARI KOALİSYONU

Koalisyonun görevi, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi ile Dünya Çocuk Zirvesi'nin bildirge ve eylem planında tarif edilen çocuk haklarıyla ilgilenen Kanada örgütlerinin ve gençliğin kolektif sesi olmaktır.

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Kasım 1989'da Genel Kurul'da oybirliğiyle kabul edilmesinden kısa bir süre sonra ülke içindeki ve dışındaki çocukların iyiliğiyle ilgilenen dokuz Kanada örgütü tarihte benzeri görülmemiş bu uluslararası belgenin imzalanmasını ve onaylanmasını teşvik etmek için bir araya gelmişti. Şu anda Koalisyon'a üye örgütlerin sayısı 50'nin üzerindedir.

Koalisyon, 1999 yılında, "Kanada Ne Ölçüde Uyuyor?" başlıklı Kanada'nın ilk STK raporunu Çocuk Hakları Komitesi'ne sundu. 2003 yazında ise bu raporun gözden geçirilmiş bir versiyonu iletildi. Elinizdeki araç setinin uygulamaya konmasıyla birlikte Koalisyon, Kanada'nın ikinci tam raporunu Komite'ye sunacaktır.

ÇHS İçin Rapor Hazırlama Süreci

44. Madde, Taraf Devletlere, Sözleşme'yi imzaladıktan iki yıl sonra ve izleyen dönemde de beş yılda bir Çocuk Hakları Komitesi'ne rapor sunma yükümlülüğünü getirmektedir. BM Komitesi'ne hükümetler tarafından sunulacak olan raporların biçim ve içeriğine ilişkin yönlendirici ilkeleri içeren ve BM Komitesi tarafından hazırlanmış olan Periyodik Raporlar İçin Yönlendirici İlkeler metni, ulusal raporlarda, ÇHS'ye ne ölçüde uyulduğunun incelenmesini ve değerlendirilmesini gerektirmektedir.

Yönlendirici ilkelere göre, nicel bilgiler, bölgeler arası, bölge içi ve çocuklar arası farklılaşmaları da göstermelidir.

Toplanan bilgiler şu konularda aydınlatıcı olmalıdır:

- Çocukların statüsündeki değişimler
- Yaşa, cinsiyete, bölgeye, kırsal/kentsel yerleşime, sosyal ve etnik gruplara göre farklılaşmalar
- Çocuklara hizmet sunan topluluklardaki değişimler
- Çocuklara hizmet sunan sektörlere yönelik bütçe tahsisat ve harcamaları

Bilgi: Ülke raporlarının bir listesini şu adreste bulabilirsiniz:

http://www.unhchr.ch/html/menu2/6/crc/doc/past.htm

Bilgi: Komite'nin Sonuç Değerlendirmeleri şu adreste bulunabilir:

http://www.unhchr.ch/html/menu2/6/crc/doc/co/Canada%20CO2.pdf

İzleme ve Takip Etme Çalışmalarında STK'ların Rolü

(Şu kaynaktan uyarlanmıştır: Training Kit on the UN Convention on the Rights of the Child [BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Eğitim Seti]. (1997). London: International Save the Children Alliance)

ÇHS, raporlama süreçlerinde STK'lara özel olarak rol veren tek insan hakları anlaşmasıdır. 'Diğer yetkili kuruluşlar' olarak, Çocuk Hakları Komitesi tarafından 'uzman görüşü' vermeye çağrılabilirler. STK'ların önemi yalnızca BM Komitesi'nin raporlama süreciyle ilişkilerinden değil, ama aynı zamanda ulusal düzeyde ÇHS, içeriği ve mekanizmaları hakkında farkındalık yaratmak konusunda büyük bir rol oynayabilecek olmalarından kaynaklanmaktadır. Ulusal bir izleme sisteminin kurulmasını isteyebilir ve buna katkıda bulunabilirler. Kendi politika ve program etkinliklerini ÇHS tarafından getirilen standartlara uyumlu hale getirebilirler. Son olarak, ÇHS standartlarına pratikte uyulmasını sağlamak için ilgili yetkili organlar tarafından gerekli önlemlerin alınmasını savunabilirler.

KANADA'NIN RAPOR HAZIRLAMA SÜRECİ

ÇHS'nin 13 Aralık 1991'de onaylanmasından bu yana Kanada Hükümeti BM Komitesi'ne iki rapor sunmuştur. 1994 yılında sunulan ilk raporda, 31 Aralık 1992'den önce uygulamaya konmuş önlemlere yer verilmişti. Nisan 2000'de sunulan ikinci raporda ise Ocak 1993-Aralık 1997 dönemi kapsanmıştır.

BM Komitesi, 17 Eylül 2003'te Kanada'nın son raporunu gözden geçirmiştir. BM Komitesi sonuç değerlendirmelerini Ekim 2003'te yayımlamış ve Kanada'nın ÇHS'ye uyum konusunda güçlü ve zayıf olduğu yanları ayrıntılı bir şekilde gözden geçirmiştir. Sonuç değerlendirmeleri, gelecekteki çocuk hakları çalışmalarında kullanılabilecek bir ulusal standart sunmaktadır.

RAPOR KRONOLOJİSİ

13 Aralık 1991 ....Kanada hükümeti BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme'yi onayladı.

Mayıs 1994 .....Kanada Hükümeti ilk raporunu Çocuk Hakları Komitesi'ne sundu.

1994 .....KÇHK ilk alternatif raporunu BM Komitesi'ne sundu.

Haziran 1995 .....BM Komitesi Kanada'yla ilgili ilk sonuç değerlendirmelerini açıkladı.

2000 .....KÇHK, "Kanada Ne Ölçüde Uyuyor?" başlıklı STK raporunu sundu.

7 Temmuz 2000.....Kanada Hükümeti, çocukların silahlı çatışmalarda yer alması hakkındaki Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne ek İsteğe Bağlı Protokolü onayladı.

Mart 2001 .....Kanada Hükümeti ikinci raporunu BM Komitesi'ne sundu.

10 Kasım 2001..... Kanada Hükümeti çocukların satılması, çocuk fuhuşu ve çocuk pornografisi hakkındaki Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne ek İsteğe Bağlı Protokolü onayladı.

Mayıs 2003 .....KÇHK, "Kanada Ne Ölçüde Uyuyor?" başlıklı raporunun güncellenmiş bir sürümünü sundu.

Haziran 2003 .....KÇHK, BM Komitesi'nin oturum öncesi çalışma grubu toplantısına katıldı. Bu toplantıda STK'lar Kanada'daki çocuklarla ilgili kaygılarını aktarma ve BM Komitesi'ni hükümetle gerçekleştirilecek resmi toplantıda hangi başlıkların açılması gerektiği konusunda uyarma fırsatını buldu.

Eylül 2003 .....BM Komitesi Kanada Hükümeti'nin raporunu gözden geçirdi.

Ekim 2003 .....BM Komitesi Kanada hakkındaki ikinci sonuç değerlendirmelerini açıkladı.

Ocak 2009 .....Kanada'nın bir sonraki raporu BM Komitesi'ne sunulacak.

KANADA'NIN BİR SONRAKİ RAPORU

Kanada'nın bir sonraki raporunun BM Komitesi'ne Ocak 2009'da sunulması gerekmektedir.

Bu araç seti, Cenevre'ye sunulacak olan STK raporunun hazırlanmasını kolaylaştıracaktır. Araç seti aynı zamanda STK'ların ve yurttaş gruplarının, Kanada'nın çocukların koşullarını geliştirmek konusundaki ilerlemesini değerlendirme kapasitelerini güçlendirecektir. İkincisi, bu örgütlerin, paydaşlar olarak, ÇHS'de yer alan standartlara ve sonuç değerlendirmelerindeki tavsiyelere uymalarına yardımcı olacaktır. Üçüncüsü, hükümetin Kanada'daki çocuklarla ilgili sorumluluğunu artıracaktır.

İzleme uygulamalarınızı tamamlamanızın ardından, tüm nihai raporlar ile izleme güncellemelerinin Kanada Çocuk Hakları Koalisyonu'na ulaştırılması gerekmektedir. Ardından, KÇHK, alınan tüm raporları birleştirerek Cenevre'deki STK Grubu'na sunulacak olan tek ve tam raporu hazırlayacaktır. Raporların periyodik olarak toplanması ve dağıtımı, izleme çalışmalarına katılanların, resmin bütününü ve ulusal ölçekteki eğilim ve yönelimleri görmesini sağlayacaktır.

Ülkedeki çocuklarla ilgili ve ÇHS'yi destekleyen örgütlerin girdilerine dayalı tek bir merkezi STK raporunun hazırlanması, BM Komitesi'ne rapor sunmanın en uygun yöntemidir. Bunun üç nedeni bulunmaktadır:

Bilgi: KÇHK'nin BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni desteklemeyen örgütlerin izleme raporlarını kabul etmesi mümkün değildir.

Birincisi, farklı STK'lardan çok sayıda rapor alması durumunda, BM Komitesi'nin Kanada'daki çocukların durumunu anlaması çok zorlaşacaktır. BM Komitesi'nin gereksinimi, okuma yükü çıkarmayan ve hangi başlıkların öncelikli olduğunu açıklıkla görmelerini sağlayan tutarlı ve kapsayıcı bir rapordur.

İkincisi, tek tek STK'lar tarafından hazırlanmış raporları okuması durumunda, BM Komitesi'nin, hedef alınan konuların ülkedeki çocuklar açısından taşıdığı önem konusunda yanılgıya düşmesi olasıdır.

Üçüncüsü, STK'ların BM Komitesi'ne sunacağı açık ve kapsamlı bir rapor, Komite'nin heyete soracağı kritik soruları belirlemesini mümkün kılacak ve heyetlerin sıkıntılı başlıkların tartışmaya açılmasını önlemesi zorlaşacaktır.

Tutarlı ve kapsamlı bir izleme raporunun hazırlanması, hükümetin BM Komitesi'ne rapor sunması ile gözden geçirme oturumları arasındaki dönemde, süren izleme çalışmalarının raporlarının merkezi örgüte iletilmesi durumunda mümkün olacaktır. Ancak, nihai Alternatif STK Raporu'nun BM Komitesi'ne sunulacağı tarih belirlenirken, Kanada Hükümeti tarafından hazırlanmış olan rapor hakkında yorumlara yer verilmesi gereği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Çocuk Katılımı ve İzleme

Geniş bir insan ve grup yelpazesini (örneğin aileler, büyükler ve uzmanlar) çocuk haklarının izlenmesine katmanın öneminin kabul edildiği ve gözetildiği bu araç setinde, doğrudan çocuklarla çalışırken göz önünde bulundurulması gereken birkaç önemli noktayı vurgulamak için çocuk katılımıyla ilgili aşağıdaki bilgileri sunuyoruz.

ÇOCUKLARIN KATILIMI NEDEN SAĞLANMALI?

(Şu kaynaktan uyarlanmıştır: 'Children and Participation: Research, monitoring and evaluation with children and young people, [Çocuklar ve Katılım: Çocuklarla ve gençlerle araştırma, izleme ve değerlendirme] London, Development Dialog Team: Save the Children UK.)

Katılım bir haktır: BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocukların ve gençlerin kendilerini etkileyen konulardaki görüşlerinin olgunluk düzeyleriyle uyumlu bir şekilde hesaba katılması hakkını bir kurala dönüştürmüştür.

Görüş ve önceliklerinin daha iyi bilinmesi: Araştırma çalışmaları, çocukların ve gençlerin yaşamları, öncelikleri ve bakış açıları ile politikaların ve programların onları nasıl etkilediğini bulmanın bir yoludur. Çocukların ve gençlerin daha merkezi bir katılımlarının sağlanması önemli başlık ve kaygıların aydınlatılmasına yardımcı olur. Bu da eldeki bilgilerin iyileştirilmesini sağlayabilir.

Daha etkili eylemler: Çocukların ve gençlerin bir araştırma ya da izleme ve sonuç değerlendirmesi sürecine merkezi olarak katılmaları durumunda, kararlara ve takip eylemlerine daha etkili bir şekilde katılmaları da mümkün olacaktır.

Ne kadar etkili olduğumuzu doğru bir şekilde ölçmek için: Çocukların ve gençlerin yaşamlarında anlamlı değişiklikler yaratmamız, onlara ne tür bir etkimizin bulunduğunu sormayı da gerektirmektedir. Çocukların ve gençlerin sürecin her aşamasına katılımını sağlamadan ne kadar etkili ve başarılı olduğumuzu bilemeyiz. Çocukları ve gençleri, izlemenin yöntemi, hangi bilgilerin toplanacağı ve bunların nasıl yorumlanacağı konularındaki karar alma süreçlerine katmak gerekmektedir.

ARAÇ SETİ VE ÇOCUKLARIN KATILIMI

ÇHS'nin temel ilkelerinden biri olan ve 12. maddede belirtildiği gibi bir hak olan çocuk katılımı, ÇHS'yi ve uygulamasını izlemeye yönelik her tür çabanın gerekli bir bileşenidir. Çocuk katılımı bu araç setine entegre edilmiştir. Çocuklar ya da çocukların yönettiği örgütler tarafından da uygulanabilir. Ancak, Beşinci Bölümdeki İzleme Şablonunda görülebileceği üzere, yetişkin kullanıcılar da ÇHS'ni izlerken çocukların bakış açısını kapsamaya yönlendirilmiştir.

Çocukları herhangi bir sürece katarken, ilgili örgütün, katılımcı çocukların haklarını koruyacak bir çocuk koruma politikasına sahip olması ve bu politikanın, bilgi verme yükümlülüğünün bulunduğu durumlarda, hukuki ve örgütsel bilgi sağlaması önemlidir. Bir örgüt, bir çocuğa ya da genç bir insana kişisel bir soru sormadan önce, en iyi uygulamalara, kültürel duyarlılığa, haklara, kişisel gizliliğe, hukuki gereklere ve bilgi verme yükümlülüklerine ilişkin tüm konuların farkında olmak zorundadır.

Öğrenme Etkinliği —Gereksinimler Karşısında Haklar Konusuna Yeniden Bir Bakış

Bu etkinlik, bu araç setinin *Birinci Bölüm*'ünde sunulmuş olan "Gereksinimler Karşısında Haklar" başlıklı öğrenme uygulamasında formüle edilmiş olan kavramlar ve sorular hakkında belirli bir açıklığın sağlanması için tavsiye edilmektedir.

Her bir gruptan etkinliği ve 'kavramlar' hakkındaki ilk kararlarını gözden geçirmelerini isteyin.

Herhangi bir değişiklik yapmak istiyorlar mı?

Kararlarını gözden geçirmelerine yol açan hangi bilgileri edindiler?

Gruplardan yeni bakış açılarını açıklamalarını isteyin.

Uygulamayı sonuçlandırmak için şu tavsiyeleri izleyin:

Katılımcılardan BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin metnini incelemelerini isteyin.

Önemli olan bir husus, ÇHS'nin tartışma konusu bir belge olması ve bir 'hak'kı 'gereksinim'den ayıran unsurlar konusundaki bireysel görüşler farklılaşabilse de, bu uygulamanın amaçları bakımından, ÇHS'nin dilini kullanmış olmamızdır. Örneğin: Eğitimin niteliği bir haktır, ama kitaplar değildir.

Eğer grubunuzda yoğun bir tartışma yaşandıysa, aşağıdaki fikir üzerinde durabilirsiniz:

Her ne kadar ÇHS'de açıkça ifade edilmemiş olsa da (kitaplar), çocukların eğitim alma haklarının tam olarak sağlanması için hükümetten çocuklara kitap sağlamasını savunmak mümkündür.

Kültürel bağlama ya da ülkelere özgü durumlara bağlı olarak farklı 'gereksinimler' vurgulanacaktır.

Üçüncü Bölüm: İzlemeye Topluluk Yaklaşımı

Öğrenme Hedefleri

Bu bölümde "topluluk" izlemesi fikri tanıtılmakta ve topluluk temelli bir izleme girişimi ya da projesi başlatırken kullanılabilecek bir çerçeve sunulmaktadır. Söz konusu çerçeve, bu araç setinin Dördüncü ve Beşinci Bölümlerinde kullanılan ÇHS izleme yaklaşımının temelini oluşturmaktadır.

Bu bölümün sonuna geldiğinizde, şu konuları anlamış olmalısınız:

- **Topluluk düzeyindeki ÇHS izlemesinin unsurları**
- **Sizin topluluğunuz tarafından nasıl uygulanabilir?**
- **İzlemenin yerel yararları**

Topluluk İzlemesi Nedir?

"Ulusal" ÇHS izlemesi Kanada'nın uzun dönemli büyük resmini ortaya çıkarmayı hedeflerken, topluluk izlemesinin amacı, yerel düzeyde ÇHS'ye ne ölçüde uyulduğunun fotoğrafını çekmektir.

Bu araç setinin amaçlarıyla uyumlu olarak, topluluk izlemesindeki "topluluk" kavramı, belirli bir coğrafi alanda yaşayan ya da başka bir mantıksal kategoriye giren ve etkinlikleri ile kararları belirli çocukların haklarını kolektif bir şekilde etkileyen çocukların ve gençlerin, ailelerin ve örgütlerin oluşturduğu grup anlamına gelmektedir. "Topluluk" kavramının devlet düzeyinde ya da herhangi bir politik zeminde karşılığı bulunmak zorunda değildir. Bunun yerine, Kanada'nın bütünündeki hükümetlerin ve insanların, çocuklara ve gençlere bir dizi farklı yolla hizmet sunduğu, onları koruduğu ve katılımlarını sağladığı kabul edilmektedir.

Topluluk izlemesindeki "izleme" kavramı ise, topluluk temelli örgütlerin ya da grupların, çocuklar, gençlik, aileleri, büyükleri ve diğer topluluk üyelerinin kendilerine özgü ve dışarıdan görülemeyecek özelliklerini doğru şekilde kavrama kapasitelerine işaret etmektedir.

Topluluk izlemesinin amacı, çocuk haklarıyla ilgili ulusal göstergelerin kapsamlı bir araştırma ya da çözümlemesinin yapılması değildir. Bunun yerine, topluluk temelli örgütlerin ya da grupların topluluklarına giderek verili koşullar altında çocukların ne durumda olduğunu sormaları ve bulgularını ÇHS'nin ilgili maddeleriyle bağlantılı olarak rapora dökmeleri istenmektedir. Daha sonra, topluluk içinde gerçekleşen değişiklikleri göstermek ve bu değişikliklerin çocuk hakları üzerindeki etkilerini ölçmek için topluluk izlemesi raporları periyodik olarak güncellenecektir.

Topluluk izlemesi, yerel düzeyde yararlı uygulamalara olanak tanır. Toplulukların yetkili kılınması ve harekete geçirilmesinin önemli bir aracı olabilir. Bilgilerin belirli bir topluluk içinde toplanması, paylaşılması ve dağıtılması durumunda, bu etkiler hemen ortaya çıkabilir.

Topluluk İzlemesinin İlkeleri

Belirli bir topluluk izlemesi girişiminin ya da projesinin başlatılması için gerekli çerçeveyi oluşturan beş topluluk izlemesi ilkesi bulunmaktadır.

1. Tüm ÇHS izlemesi girişimleri için söz konusu olduğu üzere, topluluk izlemesinde de, ÇHS maddelerine ve mümkün olduğu durumlarda da BM Komitesi'nin sekiz rapor kategorisine göre tanımlanan durumlar hakkında bilgi toplanır. İzleme uygulamaları, BM Komitesi'nin sekiz rapor kategorisine ilişkin sonuç değerlendirmelerinde yer alan tavsiyeleri de içermelidir.

2. Topluluk izlemesinde kapsamlı hukuki, politik ve istatistiksel çözümlemelere gerek olmasa bile, belirli ÇHS maddeleriyle bağlantılı olarak çocukları gözeten, koruyan ve onların katılımını sağlayan mevcut yasal düzenleme, politika ve uygulamalara göndermeler yapılır. Örneğin, "hükümet ya da topluluk üyeleri tarafından belirlenmiş olan hangi etkinlikler çocuklar ve haklarından yararlanmaları üzerinde etkide bulunmaktadır?" sorusunu yanıtlamak için belirli çözümlemelere başvurulur. Bir başka örnek: "Yakın geçmişte topluluğunuzda çocuk hakları üzerinde önemli etkilerde bulunan ne tür değişiklikler yaşandı?" Bu çözümlemeler, gelecekteki topluluk izlemesi çalışmalarında karşılaştırma yapılmasını mümkün kılar. Ayrıca, topluluk izlemesi aracılığıyla toplanan bilgiler, Kanada'nın benzer sorunlar yaşayan başka topluluklar için daha anlamlı hale gelir.

BM Çocuk Hakları Komitesi'nin sekiz rapor kategorisi:

I. Genel Uygulama Önlemleri

II. Çocuğun tanımı

III. Genel ilkeler

IV. Medeni haklar ve özgürlükler

V. Aile ortamı ve alternatif bakım

VI. Temel Sağlık ve Refah

VII. Eğitim ve boş zaman etkinlikleri ile kültürel etkinlikler

VIII. Özel Koruma Önlemleri

3. Topluluk izlemesinde, aralarında çocukların ve gençlerin, bakım görevlilerinin, diğer aile üyelerinin, topluluk liderlerinin ve büyüklerin, öğretmenlerin, çocuklara hizmet sunan pratisyenlerin ve profesyonellerin de bulunduğu topluluk üyelerinin geniş bir kesitinin katılımı hedeflenir. Aralarında engelli çocukların, azınlık gruplarından çocukların ve yoksul aile çocuklarının da bulunduğu marjinalize edilmiş çocukların iyi bir şekilde temsil edilmeleri sağlanır.

4. Bir topluluk izlemesi raporunun hazırlanmasına katılan topluluk üyeleri ÇHS hakkında iyi bir şekilde bilgilendirilmiş olmalıdır. Hem genç hem de yaşlı katılımcılar, ellerinden geldiği kadarıyla, gündemdeki durum hakkındaki değerlendirmelerini, kendilerine ya da çocuklarına yönelik mevcut destek hakkındaki düşüncelerini, çocuk haklarının önündeki engeller hakkındaki düşüncelerini ve durumu iyileştirmek için önerdiklerini ifade etme olanağına sahiptir.

5. Topluluk izlemesinde, özel durumlara ve bunlara karşılık düşen ÇHS maddelerine odaklanılarak, sözleşmeye uyum hakkında sonuçlar çıkarılır ve topluluğun gelecekte yararlanacağı güçlü yanları ile onu bekleyen zorluklar özetlenir. Topluluk izlemesinde ayrıca, çocukların haklarından olası en yüksek düzeyde yararlanabilmeleri için gerekli olabilecek devlet müdahalelerine de ışık tutulur.

Uyum Notu

Topluluk izlemesinde, ÇHS'ye uyumluluk, dört yıldızlı değerlendirme ölçütleri kullanılarak aşağıdaki gibi derecelendirilir:

★★★★ Çok iyi. Çocuklar herhangi bir engelle karşılaşmamaktadır; gereksinim duydukları şartlar, koruma ve katılım genel olarak sağlanmaktadır.

★★★ İyi. Çocuklar büyük engellerle karşılaşmamaktadır; gereksinim duydukları şartlar, koruma ve katılım, yalıtık örneklerdeki bazı istisnalar dışında sağlanmaktadır.

★★ Yeterli. Çocuklar bazı engellerle karşılaşmaktadır; yararlandıkları şartlar ve koruma yetersizdir ya da etkili katılım gösterememektedirler.

★ Zayıf. Çocuklar büyük engellerle karşılaşmaktadır; gereksinim duydukları şartların ya da korumanın pek azı karşılanmaktadır ve durumlarını düzeltmek için katılım gösterme olanağından yoksun bulunmaktadırlar.

Topluluğunuzda İzleme Faaliyetine Başlamanız İçin Bazı İyi Nedenler

Topluluğunuzda bir ÇHS izleme girişimi başlatmaya neden zaman ve kaynak ayıracaksınız?

Aşikâr olan yanıt dışında (topluluğumuzda çocuk haklarının gözetilmesini sağlamak konusunda hepimiz bir ahlaki yükümlülüğe sahibiz), çocukların yönettiği ve çocuklara hizmet eden STK'lara ÇHS tarafından benzersiz bir fırsat sunulmaktadır. Haklarla ilgili izleme bilgileri güvenilir ve ÇHS'ye uygun şekilde rapor edildiği sürece, bunlar BM Komitesi tarafından dinlenecek ve karşılıkları verilecektir. Bu da çocuk haklarının savunulması ve topluluk içinde olumlu yönde değişim sağlanması açılarından etkili bir araçtır. En az bu kadar önemlisi, izleme, STK topluluğunun çocukların ulusal düzeydeki durumunu değerlendirmek konusundaki kolektif yeteneğini, tek bir örgüt ya da grubun kendi başına sahip olabileceği yeteneğin çok ötesine taşıyacaktır.

Bilgi: Topluluk izlemesine ilişkin başka başarı öykülerini okumak ya da kendi başarı öykünüzü iletmek için lütfen KÇHK'nin web sitesini ziyaret edin:

www.rightsofchildren.ca

Kanada'daki çocukların durumunun STK'lar tarafından izlenmesi, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde tarif edildiği şekliyle çocuk haklarının hayata geçirilmesindeki süreklilik açısından yaşamsal önem taşımaktadır. Kanada'nın çocuk hakları konusundaki sorumluluğunu korumasının ve çocuk haklarını giderek daha fazla gözetecek şekilde yasalarını, politikalarını ve uygulamalarını iyileştirmek konusunda yönlendirilmesinin yolu, izleme sonuçları ile gözlemlerin Çocuk Hakları Komitesi'ne rapor halinde iletilmesidir. Hükümeti bu konuda hesap verebilir durumda tutmanın ötesinde, hükümetin (görevlendirilmiş kurum olarak), topluluğun (paydaşlar olarak) ve çocukların (hak sahipleri olarak) daha aktif katılımının sağlanması, ÇHS'nin uygulanmasına ilişkin siyasi kararlılığı arttıracaktır.

Daha önce ÇHS izlemesine katılmamış olanlar için eklenmesi gereken, izleme çalışmasının kendisinin, çocuklar, aileleri ve topluluk grupları ile bunları destekleyen örgütlere de pek çok yarar sağlayabilecek olduğudur.

Her şeyden önce, katılımcılar, gençleri destekleyen benzer düşünceli bireyler ve örgütlerle yeni bağlantılar kuracak ve onların bilgi ve deneyimlerinden haberdar olacaktır. Yeni koalisyonlar kurarak ya da mevcut olanlarını genişleterek, topluluk üyeleri, gruplar ve örgütler, gençlerin desteklenmesi konusunda birbirlerine yardım edebilecektir.

İkincisi, bir birim olarak ÇHS uygulamaları hakkında rapor yazarak, topluluklar, seslerini kendi toplulukları içinde, başka topluluklara, STK'lara, hükümetlere ve Kanada'daki medya kuruluşlarına daha etkili şekilde duyurabilecektir. Bu da yasalarda, politikalarda ve uygulamalarda daha büyük ölçekli olumlu değişimlere yol açabilecektir.

Kısaca ifade etmek gerekirse, izleme çalışmasının yararları, katılan topluluğun üç temel alandaki kapasitesinin artmasıyla somutlanabilir:

1. Yerel savunu ve destek (hak uyarıları) – haklarının açıkça ihlal edildiği yerel bir özel durum ya da olay karşısında çocukların savunulması.

2. Destek (yasalar ve hükümet politikalarının oluşturulması) - haklarını elde edebilmeleri için sürekli bir şekilde mücadele ederek çocukların savunulması, yani yeni yasaların düzenlenmesi, hükümet politikalarının ve çocuklara yönelik uygulamaların iyileştirilmesi.

3. Program geliştirme ve en iyi uygulamalar – Yerel düzeyde çocuklar ve hakları üzerinde uzun dönemde olumlu etkilerde bulunacak programların ve uygulamaların geliştirilmesi.

İzlemenin Etkileri

İzlemenin topluluk, ülke ve dünya ölçeğinde yaratabileceği etkiler üzerinde durulmuş olmasına karşın, topluluk temelli örgütler, bu araç setinin geliştirilmesi sırasında, gerçek yararların her şeyden önce topluluk ölçeğinde görülmesi gerektiğine işaret etmiştir. ÇHS'nin izlenmesi, topluluklara, harekete geçmek ve çocukların yaşamlarında değişime yol açmak konusunda benzersiz ve değerli bir olanak sunmaktadır. Kanada'nın her yanındaki toplulukların bu araç setini kendi çocukları hakkındaki gerekli bilgileri toplamak ve geliştirmek için kullanmaları ve gruplarıyla birlikte sonuçları toplamak, dağıtmak ve paylaşmak için bir plan geliştirmeleri önerilir. Bu yöndeki çabalarınız KÇHK aracılığıyla ülke ve dünya ölçeklerine de taşınabilir, ama iyi bir eşgüdüm ve desteğin var olması durumunda, yerel düzeydeki etkileriniz süreklileşebilecektir.

Daha şimdiden, proje ortağı topluluklar gerçek etki ve sonuçlara ulaşmıştır:

Bu araç setinin geliştirilmesi sırasında, ülkenin farklı yerlerinden çeşitli topluluk ortakları, bir taslak araç setinin geliştirilmesine ve deneme çalışmalarının yapılmasına yardımcı olmuştur. Deneme atölyesi çalışmalarından birinin ürünü olarak, Ontario'nun Niagara bölgesindeki bir yerel topluluk inanılmaz sonuçlara ulaşmıştır. İzleme atölyesi, topluluk üyesi insanları harekete geçirmiş, ÇHS'nin desteklenmesini ve o yerellikteki çocuklar için bir sözleşmenin hazırlanmasını sağlamıştır. Kent Konseyi'nde ve gençler arasındaki farkındalık artarken, yerel topluluk grupları konuyla yakından ilgilenmeye başlamıştır.

Proje ortaklığını yapan topluluk, farkındalığı arttırmak ve medyada geniş yer bulmak için Ulusal Çocuk Gününü (20 Kasım) kullanmıştır. ÇHS'nin bölgedeki tanıtımı, bir kurdela kampanyasıyla ve ÇHS posterlerinin tüm yerel okullara dağıtılmasıyla yapılmıştır.

Topluluk İzlemesinin Çerçeve Şeması

Daha çok kavramsal bir araç olan aşağıdaki şema, buraya kadar anlatılan topluluk izlemesi ilkeleri ile bunlara karşılık düşen değerlendirme ölçütlerinin grafik gösterimidir. Şemada, bu araç setinin Beşinci Bölümünde yer alan izleme rapor şablonunda talep edilen bilgiler bulunmaktadır.

Durum						
	BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin maddeleriyle bağlantılı olarak çocukların topluluk içindeki durumu ve topluluk üyelerinin bu maddeleri nasıl yorumladığı ile ilgili genel bilgi					
	Çocukların bugünkü durumu üzerinde etkisi bulunan mevcut mevzuat, hükümet politikaları ve yerel programlar hakkında genel bilgi					
	Topluluk izlemesi					
			Çocukların genel durumları nasıl	Çocuklar neyi desteklerden, koruma önlemlerinden ve/veya katılım fırsatlarından	Çocukların haklarından yararlanmalarının önüne geçen neler var?	Durumu düzeltmek için ne yapılmalı?
		Çocuklar ve gençler bu durum hakkında ne diyor?				
		Ebeveynler ve bakım görevlileri bu durum hakkında ne diyor?				
		Öğretmenler, büyükler, çocuklara hizmet sunan pratisyenler, profesyoneller ve/veya diğer topluluk üyeleri bu durum hakkında ne diyor?				
			Sonuçlar			
				Dört yıldız üzerinden uyum notu		
				Topluluğun güçlü yanları ve varlıkları		
				Topluluğun yüz yüze olduğu zorluklar		

Dördüncü Bölüm: Topluluk İzlemesi Nasıl Uygulanmalı?

Öğrenme Hedefleri

Bu bölümde, bir ÇHS izlemesi girişimini yönetecek olan topluluk temelli grup ya da örgüt için adım adım talimatlar yer almaktadır. Bu talimatlar Üçüncü Bölümde anlatılmış olan izleme çerçevesini destekleyecek şekilde tasarlanmıştır ve bu araç setinin Beşinci Bölümündeki topluluk izlemesi rapor şablonuyla uyumludur.

Not: Bu bölümün sonunda bir topluluk izlemesi raporu kontrol listesi bulunmaktadır.

Bu bölümün sonuna geldiğinizde, şu konuları anlamış olmalısınız:

- Kendi topluluk izlemesi raporunuzu/raporlarınızı yayımlamak için atmanız gereken adımlar
- **Kendi topluluk izlemesi raporunuzu/raporlarınızı yayımlamak için gereksinim duyacağınız ilgili kaynaklar**

Not: Bu bölüm, ilk kez topluluk izlemesi girişimi başlatacak olan topluluk temelli gruplar ya da örgütleri desteklemek için hazırlanmıştır. İlk izleme raporu bir kez hazırlandıktan sonra, takip edecek raporlar ya da rapor kartları daha az adım gerektirecektir.

Topluluk izlemesi uygulamasının tavsiye edilen adımları hakkında genel bir bakış için lütfen bir sonraki sayfada yer alan ve Beşinci Bölümde sunulan rapor taslağı ile uyumlu bir şekilde hazırlanmış olan Çizelge 2'ye bakın.

Çizelge 2. Topluluk izlemesi için çerçeve

Bir topluluk izlemesi girişimi ya da projesi başlatmayı düşünün örgüt ya da topluluk üyesi/üyeleri

İlk topluluk izlemesi raporunu hazırlayın

Bir topluluk izlemesi takip raporu hazırlayın

1. Adım

Topluluk üyelerine katılım çağrısı yapın

Beşinci Bölümde yer alan topluluk raporu şablonunun tüm kısımlarını gözden geçirin → Topluluğunuzun ve ÇHS izleme ekibinin niteliklerini belirlemek için Beşinci Bölüm Kısım A'yı kullanın

2. Adım

Katılımcıları ÇHS izlemesi hakkında eğitin → Öğrenme araçları olarak Birinci Bölümü, İkinci Bölümü ve Ekleri kullanın

3. Adım

Topluluğunuzun ÇHS odak noktasını belirleyin → ÇHS odak noktanızı belgelendirmek için Kısım B'yi kullanın

4. Adım

Bir topluluk izleme planı hazırlayın → Planı hazırlarken kılavuz olarak Kısım C ile D'yi kullanın

5. Adım

Verilerinizi inceleyin ve çözümleyin → Verilerinizi rapora geçirmek için Kısım C'yi ve sonuçlarınızı rapora geçirmek için Kısım D'yi kullanın

6. Adım

Ulaştığınız sonuçları yayımlayın, kullanın ve KÇHK ile paylaşın

Başlamadan Önce...

Ne tür bir topluluğu temsil ediyor olarsanız olun, ÇHS'nin izlenmesi için, farklı topluluk üyelerinin zamanına, kaynaklarına ve bilgisine gereksinim duyulacaktır. Başlamadan önce, ne tür bilgilerin toplanacağını ve bunları elde etmek için ne tür bir desteğe gereksinim duyacağınızı genel olarak anlamak için Beşinci Bölümde sunulmuş olan topluluk izlemesi rapor şablonunu gözden geçirmenizi tavsiye ederiz.

İzleme süreci ulusal ölçekte ilerlediğinden, KÇHK, izleme çabalarınız için bilgi, kaynak ve destek sağlayabilecektir. Lütfen KÇHK web sitesini kullanarak kendinizi bir araç seti kullanıcısı olarak kaydedin. Bu kayıt, KÇHK'nin ülke çapındaki izleme girişimlerini takip edebilmesi ve uygun durumlarda destek ve bağlantı sağlaması açısından kritik önem taşıyacaktır.

* Hatırlatıcı

Grubunuzu bir araç seti kullanıcısı olarak kaydedin:

www.rightsofchildren.ca

izleme etkinliği

Not: Şu aşamada, çözümlemek ve izlemek isteyeceğiniz ÇHS maddelerini belirlemeniz gerekli değildir. Topluluğunuzun izleme çalışmalarının odak noktasını belirleme süreci, aşağıdaki Üçüncü Adımda tarif edildiği gibi, tüm katılımcılar Çocuk Hakları Sözleşmesi ile bunun ilke ve maddelerini öğrendikten sonra başlatılmalıdır.

1. Adım — Topluluk Üyelerine Katılım Çağrısı Yapın

Topluluğunuza ulaşarak mevcut kişilerden oluşan ve şablonun farklı kısımlarını doldurmanıza yardımcı olacak bir izleme ekibi kurmanızı tavsiye ederiz.

Bazı durumlarda, ekipte "kimlerin" yer alması gerektiği açık görünebilir. Örneğin, çocuklara ilişkin ortak amaçları paylaşan ve onlarla sürekli bir şekilde çalışan bir koalisyonun ya da derneğin bir üst düzey yöneticisi olabilirsiniz. Bu durumda, topluluk izlemesi girişiminiz, zaten yürümekte olan çalışmaların doğal bir uzantısı olarak düzenlenebilir.

Başka durumlarda, gereksinim duyacağınız desteği almak ve izleme ekibinin topluluğunuzu uygun şekilde temsil etmesini sağlamak için dışarıya başvurmak gerekebilir. Örneğin, okulunuzdaki kabadayılık sorunuyla mücadele etmek isteyen bir gençlik örgütünün üyesi olarak, şablonda istenen hukuki ya politikalara ilişkin genel bilgi bölümünü (Topluluk Durumu altında) doldurma kapasitesinden yoksun olabilirsiniz. Benzer şekilde, bölgesel çocuk sağlığı politikasının boşluklarını ortaya çıkarmak isteyen bir sağlık politikaları araştırma örgütünün üyesi olarak, Topluluk İzlemesi Verileri bölümü için istendiği üzere çocuklara, ebeveynlere ya da onları destekleyenlere ulaşma olanağından yoksun olabilirsiniz. Her iki durumda da, gereksinim duyduğunuz bilgilere ulaşmak için sizinle birlikte çalışacak başka topluluk üyelerini ya da örgütleri belirlemeniz gerekecektir.

Üye olmalarını istediğiniz kişileri ekibe dahil edebilmek için, çok kısa, başlangıçtaki ÇHS izleme hedeflerinizi tarif eden tek sayfalık bir misyon metni hazırlayabilirsiniz. Bu metin e-postayla, telefon görüşmeleriyle, kulaktan kulağa aktarılabilir. Arka plan bilgisi sağlamak için bunlara elinizde bulunan araç setinin bir kopyasını da ekleyebilirsiniz.

Kanada'nın BM Komitesi'ne sunduğu raporlar şu İnternet adresinde bulunabilir:

sen.parl.gc.ca/lpearson/

KÇHK'nin güncellenmiş raporu (2003) *The UN Convention on the Rights of the Child: How Does Canada Measure Up?* (BM Çocuk Hakları Sözleşmesi: Kanada Ne Ölçüde Uyuyor?) şu İnternet adresinde bulunabilir:

www.rightsofchildren.ca

UEP bilgileri şu İnternet adresinde bulunabilir:

www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf.

Not: İzleyen sayfada, odaklanacağınız başlıkları belirlemenize ve durumunuzu/ durumlarınızı tanımlamanıza yardımcı olacak bir grup uygulaması bulunmaktadır.

ÇHS'nin "bölünemezlik" ilkesinin tarifi için bkz.

Birinci Bölüm.

2. Adım — İzlemesi

İzleme ekibiniz bir kez açıldıktan sonra, ekip Sözleşmesi ve bunun eğitmeye hazırsınız

Bu araç seti, katkıda bulunabilmesi plan bilgilerini uygulamaları sırasında kolaylaştırıcılar için

Bu kitaba ek olarak, izleneceğini yerel ÇHS eğiticisi ya da İyi bir kolaylaştırıcı, İkinci Bölümlerinin Bir kolaylaştırıcı,

Katılımcıları ÇHS Hakkında Eğitim

kurulduktan ve iletişim hatları üyelerinizi BM Çocuk Hakları nasıl izleneceği konusunda demektir.

katılımcılarınızın etkin şekilde için gereksinim duyacakları arka sağlayacaktır. Ek C'de, öğrenme grubunuza yardımcı olacak araçlar bulunmaktadır.

ekibinizin ÇHS'nin nasıl öğrenmesine yardımcı olacak bir kolaylaştırıcısı da bulabilirsiniz. özellikle bu araç setinin Birinci ve anlaşılmasına yardımcı olacaktır. grubunuzun enerjisini topluluğunuz açısından en fazla önem taşıyan hak sorunlarına yoğunlaştırmasına da yardımcı olabilir - ayrıntılar için aşağıdaki *3. Adım*'a bakın.

Bu noktadaki bir başka tavsiyemiz, grubunuzun, ulusal düzeyde Kanada'daki çocuk hakları konusunda söylenenleri gözden geçirmesidir. Örneğin: Kanada hükümetlerinin Çocuk Hakları Komitesi'ne sundukları son raporlarda neler yer almaktadır? Kanada'nın STK sektörü tarafından BM Özel Çocuk Oturumu'nda (2002) ve Kanada Ulusal Eylem Planı (UEP) aracılığıyla neler aktarılmıştır?

En önemlisi, Çocuk Hakları Komitesi'nin son Sonuç Değerlendirmeleri metninde neler yer almaktadır? Bu arka plan bilgileri, grubunuzun yerel izleme girişiminin odak noktasını belirlemesi için zemin oluşturacaktır.

3. Adım — Topluluğunuzun ÇHS Odak Noktasını Belirleyin

Grubunuz artık ÇHS izlemesi gerçekleştirmek için yapılması gerekenler ve gereksinim duyulan kaynaklar hakkında daha fazla fikir sahibi. Kaynaklarınızı en iyi şekilde değerlendirebilmek için, izleme çabalarınızın odak noktasına, topluluğunuz ya da kuruluşunuz açısından en acil olan hak konularını (şablonda "topluluk durumu" olarak anılmaktadır) yerleştirmenizi tavsiye ederiz.

Bu araç setindeki "durum" kavramı, çocuk haklarının nasıl sağlandığını belirleyen insanlar, olaylar, eylemler, politikalar, uygulamalar ve/veya politik ortamlardan hareketle açık bir şekilde tanımlanmış koşullar kümesi anlamına gelmektedir. Bir durum, belirli bir hakkın ihlal edildiği anlamına gelebileceği gibi bunun aksi de mümkündür.

Grubunuzun yapısına ve birbirinize coğrafi uzaklığınıza bağlı olarak odak noktası belirlemenin bir dizi farklı yolu bulunmaktadır. Öncelikle, *1. Adım*'da geliştirilmiş olan ilk izleme hedefleri listenizi gözden geçirebilirsiniz. ÇHS hakkındaki yeni bilgilerinizin ürünü olarak hedeflerinizde bir değişiklik oldu mu? Diğer grup üyelerinden ne tür bir geri besleme aldınız?

İzleme girişiminizin doğrultusu hakkında bir tartışma çıkarsa, odak noktasını belirlemek için, tercihen bir kolaylaştırıcı yönetiminde danışma görüşmesi yapabilirsiniz. İzleme ekibinize şunu sorun: topluluğunuzun ya da kuruluşunuzun ilgilendiği çocuklar ve ailelerle ilgili öncelikli amaçlarına en uygun ÇHS maddesi ya da maddeleri hangileridir? Ayrıca: "bu haklar üzerinde etkide bulunacak hangi değişimler gerçekleşmekte ya da gerçekleşecek?" Bu sorularınızın yanıtlanması, şablondaki Bölüm B'nin tamamlanması için gereklidir ve Bölüm C'nin gerektirdiği bilgi toplama etkinlikleri için gereksinim duyulacak doğrultuyu ortaya çıkaracaktır.

Lütfen, ÇHS'sinin, hiçbir hak grubunun bir başkasından daha önemli olmadığını ("bölünemezlik" ilkesi) açıkça ifade ettiğini unutmayın. Her bir hakkın diğerleriyle ilintili ve bağlantılı olması nedeniyle, odak noktasının tarifinde çok dikkatli olmak gerekmektedir.

Bu da temel olarak, topluluğunuzdaki çocukların farklı düzeylerdeki haklarını kullanmak için hangi şartlardan, koruma önlemlerinden ve katılım fırsatlarından yararlandıklarını belgeye dökmeniz gerektiği anlamına gelmektedir.

Örneğin, bir topluluk, kaliteli eğitime erişimde eksiklik algısı (bu haklar 28. ve 29. maddeler tarafından korunmaktadır) gibi bir durumla karşılaşabilir ve bu durum da belirli bir çocuk grubunun ekonomik ya da toplumsal açıdan marjinalleşmesi gibi daha büyük ölçekli bir durumun ürünü olabilir (ayrım gözetmeme, ÇHS'sinin 2. Maddesi tarafından koruma altına alınan bir ilkedir).

Sonuç olarak, şablonu doğru şekilde kullanmak için, söz konusu topluluk 28 ve 29. Maddelerle ilgili özel duruma odaklanacak ve 2. Maddedeki ayrımcılık yapmama ilkesine atıfta bulunacaktır.

Benzer şekilde, şablondaki Bölüm C'de topluluk izleme verilerinin toplanması için kullanılan soru-yanıtlar kapsamında iki hak arasındaki karşılıklı ilişkiler de belirtilmelidir (ayrıntılar için aşağıdaki *4. Adım* ile *5. Adım*'a bakın).

Kaynaklarınıza, grubunuzun yapısına ve durumunuzun özelliklerine bağlı olarak, şablonu, bir kaç birbirleriyle ilişkili rapor hazırlamak ya da durumunuzun belli başlı unsurlarını içeren tek bir rapora odaklanmak için kullanabilirsiniz.

Öğrenme Etkinliği — Haklar Konusunda Saf Seçimi (Tekrar)

Bu uygulama, araç setinin Birinci Bölümünde sunulmuş olan uygulamanın bir benzeridir. Uygulamanın amacı, izleme grubunuzun ÇHS'ni yorumlamasına ve izleme çalışmalarını belirli maddelere ve/veya ilkelere daraltmasına yardımcı olmaktır. Bu uygulamanın sonuçları rapor şablonunda kullanılacağından (Bölüm B), not almak üzere çalışkan birini görevlendirmelisiniz.

Grubunuza BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Basitleştirilmiş Metninin bir kopyasını sunun (Ek D). Ardından, grup üyelerinden, aşağıdaki soruların yanıtlarını on dakika içinde yazmalarını isteyin:

> **ÇHS'nin hangi maddeleri, topluluğunuzdaki çocukların acil desteğe gereksinim duyduğu alanlarla ilgili?**

Hangi maddeler, topluluğunuzdaki çocukların en fazla desteğe gereksinim duyduğu alanlarla ilgili?

Sonrasında, her bir grup üyesine beş boş kart verin. Bu kartların her birine grubunuzun izleme girişiminde öncelik verilmesi gerektiğini düşündükleri beş ayrı maddeyi yazmalarını isteyin.

Ekip üyelerinizden, yanıtlarını bir duvara ya da tahtaya (karışık şekilde) asarak daha büyük grupla paylaşmalarını isteyin. Böylece bir haklar kolajı elde edeceksiniz. Eşi bulunan kartları kaldırın.

Açık bir tartışma düzenleyerek, grup üyelerinizden, kartları/maddeleri aralarındaki ilişkiye göre düzenlemelerini isteyin. Topluluğunuzun deneyimlerine göre, hangi haklar diğerlerini pekiştiriyor? Ortak bir öbek oluşturan maddeler var mı? Bunların bir adı var mı ve varsa ne? Tahtadaki kartlar kullanılarak hangi öbek kombinasyonları oluşturulabilir?

Bu etkinliğin amacı, grubunuzun, her bir çocuk hakkı ile diğerleri arasındaki farklı ilişkiler (topluluğunuzda uygulandıkları biçimiyle) üzerine çalışarak herkesin anladığı ve desteklediği bir küme oluşturmaktır. Tartışmanız, üzerinde durduğunuz maddeleri nasıl yorumladığınızı açığa çıkaracaktır. Haklardan oluşan küme/öbek (ya da öbekler), grubunuzun izleyebileceği topluluk durumunu/durumlarını temsil edecektir. Grubunuzun izleyeceği bir, iki ya da bir dizi çocuk hakkı durumu tarif edebilirsiniz.

Çok sayıda durum belirlendiyse, her bir grup üyesinden, en öncelikli gördüğü üç duruma birer nokta işareti koymasını isteyin. "Noktalama Demokrasisi" olarak da bilinen bu etkinlik, izleme etkinliklerinize hangi öncelikli durumlarla başlayacağınızı belirlemenize yardımcı olacaktır.

Not: Belirlenmiş her bir durum hakkında gruba aşağıdaki soruları sorarak bazı konular hakkında daha fazla bilgi edinebilirsiniz:

Son dönemdeki hangi olaylar, yasa değişiklikleri, politikalar ya da uygulamalar ilgili hak üzerinde etkide bulundu (eğer varsa)?

Gelecekteki hangi değişiklikler ilgili hak üzerinde etkide bulunacak?

Bu hakların kullanımının önündeki engelleri aşmak için hangi desteklere ve stratejilere gereksinim duyulduğunu düşünüyorsunuz?

Grup üyeleri bu haklarla ilgili olarak hangi eylemleri gerçekleştirdi (ya da gerçekleştirebilirdi)?

Bunlar ne ölçüde başarılıydı?

Başarılarını nasıl ölçüyorlar?

4. Adım — Bir Topluluk İzlemesi Planı Hazırlayın

Artık nelere odaklanacağınızı daha iyi biliyorsunuz ve topluluk izlemesi rapor şablonunu doldurmaya yönelik bir plan hazırlayabilir durumda olmalısınız. Öncelikle, grubunuzdaki hangi kişilerin şablonda istenen hangi bilgileri toplamaktan sorumlu olacağına karar vermelisiniz.

Bilgi toplamayı ve çözümlemeyi gerektiren ve her biri farklı uzmanlıklara ve bilgilere dayalı dört temel alan bulunmaktadır:

1. İlgili çocuklar üzerinde etkisi bulunan mevcut yasaları, politikaları ve uygulamaları da kapsayacak şekilde durumunuzun gözden geçirilmesi (*Bölüm B - Topluluk Durumu*)

2. İlgili çocukların ve/veya gençlerin girdileri (*Bölüm C - Topluluk İzlemesi Verileri*)

3. İlgili ebeveynlerin ya da bakım görevlilerinin girdileri (*Bölüm C - Topluluk İzlemesi Verileri*)

4. Büyüklerin, öğretmenlerin, çocuklara hizmet sunan pratisyenlerin ve/veya bilgi sahibi diğer topluluk üyelerinin üzerinde durulan durumla ilgili girdileri (*Bölüm C - Topluluk İzlemesi Verileri*)

izleme etkinliği

Not: Şablondaki Bölüm D, bilgi toplama etkinlikleriniz sırasında ortaya çıkan raporlama standartlarını ya da göstergeleri belgelendirmenize olanak sağlamaktadır.

Bilgi toplama görevleri için atama yaparken, bir grup olarak, *Bölüm C - Topluluk İzlemesi Verileri* için hangi özel verilerin nasıl toplanması gerektiğini belirlemelisiniz.

Birincisi, hangi sayıda çocuk ve/veya genç katılmalı? Nasıl seçilmeliler? Hangi sayıda ebeveyn ve bakım görevlisi katılmalı? Nasıl seçilmeliler? Topluluğunuzdaki sağlık sektöründen ya da eğitim sisteminden kimler, bilgi sahibi kimselerin ya da uzmanların görüşlerini temsil etmek üzere katılmalı?

İkincisi, grubunuz, katılımcıların yanıtlarını iletmeden önce çocukların hakları konusunda yeterince bilgilenmiş olmasını nasıl güvence altına alacak? Ve yaşları ile kültürlerine ve topluluk izlemesi çerçevesinin gereklerine uygun hangi sorular formüle edilmeli?

Üçüncüsü, bilgiler nasıl toplanacak ve belgeye dökülecek? Ekibiniz, katılımcılara giderken tanıtıcı bir bilgi kağıdı / araştırma kullanacak mı? Ya da, gerekli bilgileri elde etmenin alternatif bir yöntemi bulunuyor mu?

izleme etkinliği

Not: Eğer grubunuz bir topluluk izlemesi takip raporu ya da belirli bir durum hakkında bir "rapor kartı" hazırlama sürecindeyse, odaklandığınız maddeleri teyit etmelisiniz. Son raporunuzda odaklandığınız maddelerdeki herhangi bir değişiklik şimdiki raporunuzun A ve B Bölümlerinde açıkça belirtilmelidir.

Not: Birinci Adımda önerildiği gibi, topluluk izlemesi bilgilerini elde etmek için ekibinizin mevcut olanaklarını kullanmalısınız.

ÇHS odak noktanızı belgelere nasıl dökeceğiniz (Bölüm B) ve

Son olarak, verilerin toplanmasının ardından, sonuçları grup olarak gözden geçirmeye zaman ayırmalısınız. Bilgilerin tutarlı bir şekilde toplanmış ve belgelere dökülmüş olduğundan emin olmak için takip çalışmasına da gereksinim duyulacaktır. Takip çalışması, temel sonuç ve mesajlarınızın raporunuzda gereken açıklıkla ifade edilmiş olup olmadığını saptamak için de gereklidir (ne kadar az değişiklik yaparsanız o kadar iyi olacaktır ve ek bilgi toplamak için orijinal kaynaklarınıza dönmek zorunda kalmamaya çalışmalısınız).

İlk kez bir topluluk izlemesi raporu hazırlıyorsanız, bu aşamada uzun dönemli izleme çalışmalarınız için plan yapmanız da iyi bir fikirdir. Örneğin, verili kaynaklarınızla, bir takip raporu hazırlamanız, yani ortaya çıkacak değişiklikleri işaretlemeniz için ne kadar zaman geçmelidir? Ekibinizin uzun

dönemde izleyebileceği önemli olaylar ya da değişiklikler hangileridir? Grubunuzda kim uzun dönemli girişime liderlik edebilir?

5. Adım — Verilerinizi İnceleyin ve Çözümleyin

Sorumlulukları belirlediğinizde ve izleme süreç ve takviminizi oluşturduğunuzda, topluluk izlemesinin ilk turuna hazırsınız demektir.

"TOPLULUK DURUMU"NUZU NASIL RAPORLAŞTIRIRSINIZ? (ŞABLONDA BÖLÜM A)

Ekibinizin durumunuzu raporlamaktan sorumlu kişilerinin, 3. Adımda gerçekleştirilen danışma toplantısında belirlenen grup odak noktanızı belgelendirme görevi bulunmaktadır. Gerekli olduğu yerlerde, 3. Adım'daki "Haklar Konusunda Taraf Olma (Tekrar)" uygulamasında tutulan notları gözden geçirmelisiniz.

Raporun bu kısmı, hem grubunuzun odak noktasını belirlemek için kullandığı süreci hem de ÇHS maddelerine ilişkin yorumlardan hareketle ulaşılan sonuçları tarif etmelidir.

Ama eğer bir takip raporu ya da rapor kartı hazırlıyorsanız, göreviniz, son raporunuzu yayımlamanızdan sonra durumun ne şekilde değiştiğini tarif etmek ve eğer varsa, grubunuzun belirlediği rapor standartları ya da göstergeleri hakkında yorumda bulunmaktır.

Her iki durumda da, bir başka göreviniz, halihazırda sürece katılan insanlar, örgütler, hükümetler, yasal düzenlemeler ve programlar hakkında bir gözden geçirme hazırlamak için, durum hakkında bir arka plan araştırması yapmaktır.

Raporun bu kısmı için, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi konusunda bilgilendiğiniz 2. Adım'da toplamış olduğunuz bilgilere dönmelisiniz. Grubunuzun izleme girişimini çerçevelendirmek için, geçmişte yayımlanmış ÇHS izleme raporlarından ve BM Komitesi Sonuç Değerlendirmeleri'nden de yararlanmalısınız. Bu raporlar sizin durumunuzla ilgili yasal düzenlemeler, politikalar ya da uygulamalarla ilgili özel bilgiler içerebilir.

Ayrıca, sizin durumunuz çerçevesinde, hakların hayata geçirilmesini destekleyen ve/veya engelleyen mevcut yasal düzenleme, politika ve uygulamaları da kısaca özetlemeniz gerekecektir.

"TOPLULUK ÜYELERİNİN DURUM HAKKINDA SÖYLEDİKLERİNİ" NASIL ARAŞTIRMALI VE ÇÖZÜMLEMELİ? (ŞABLONDA BÖLÜM B)

Rapordaki Kısım C için izleme verilerini toplamaktan sorumlu olan ekip üyelerine tavsiyemiz, daha özel bir soru formu hazırlamak için şablondan hareket etmeleridir.

Bu soruları geliştirirken ekibinizle birlikte çalışın ve toplayacağınız bilgilerin, rapordaki Bölüm D'de yer alacak olan sonuçlarınıza temel oluşturacağını unutmayın. Öncelikle, durumun gerçekliği (durum hakkındaki veciz ifadeler değil) hakkında olgulara (fikirler değil) dayalı açıklamalar yapabilmelisiniz.

Bir savunuculuk aracı olarak raporunuzun gücü bu ayrımı gözetmenize ve nitel bilgilerinizi yapılandırma biçiminize bağlı olacaktır. Araştırmanızın hem yöntemleri hem de sonuçları burada

belgelendirilmelidir. Toplanan bilgiler özetlenmeli ve mümkün olan yerlerde nicel veriler kullanılmalıdır (örneğin kaç kişinin ankete katıldığı vb.). Söz aktarımlarına, yalnızca, bunların katılımcı grubunun görüşlerini temsil ettiği durumlarda kullanılmalıdır.

Kendi soru listenizi hazırlarken odaklanmanız gereken hedef, grubunuzun geleceğini ilgilendiren değerler, güçlü yanlar ve zorluklar hakkında sonuçlar çıkarabilmek için topluluk üyeleri tarafından ifade edilen ortak düşünceleri, değerleri ve duyguları belirlemektir.

Topluluk üyelerinden bilgi toplamanın bir yolu, tek sayfalık el ilanı/anket formları hazırlayarak topluluk üyelerinin kendileri, çocukları ve/veya toplulukları hakkındaki soruları yanıtlamalarını istemektir (şablonda sunulan sorular bir başlangıç noktası olarak kullanılmalıdır).

El ilanınızda, izlenen çocukların hakları açıkça ifade edilmelidir. Ayrıca, topluluk üyelerinin bir takip görüşmesine ya da odak grubuna katılması istenmelidir. Bu tür bir el ilanı dağıtarak elde ettiğiniz sonuçlar, topluluk içinde gündeminizdeki durumla ilgili olarak nelerin olup bittiğini öğrenmenizi sağlayacaktır.

Sonrasında, takip görüşmesinde ya da odak grup toplantısında, katılımcılara kendi haklarını (ya da çocukların haklarını) öğrenme fırsatı sunulmalı, soruları yanıtlanmalı ve daha derinlikli bilgi edinmek için onlara sorular yöneltilmelidir. Bu bilgiler durumun nedenlerini daha iyi anlamanızı sağlayacaktır.

SONUÇLARINIZI NASIL ÇIKARACAKSINIZ? (ŞABLONDA BÖLÜM C)

İzleme bilgilerini toplama ve belgelendirme işini bitirdiğinizde, sonuçları yazmaya hazır hale geleceksiniz.

Bazı topluluklarda, izleme çalışmasının sonuçlarına dayalı sonuçlar aşikâr görünecektir. Bazı topluluklarda da sonuçlar hakkında daha fazla tartışmaya ve çözümlemeye gereksinim duyulacaktır.

Her iki durumda da, grubunuz sonuçları gözden geçirmeye ve yeniden düzenlemeye zaman ayırmalıdır. Örneğin, Topluluk Durumu bölümünü hazırlamaktan sorumlu grup üyesinden Sonuçlar bölümünün taslağını hazırlamasını isteyebilir ve ardından taslağı geri besleme için büyük grup içinde dolaşıma çıkarabilirsiniz. Aynı üye, gelen yanıtlardan hareketle taslakta revizyonlar yapabilir ve bu süreç üzerinde uzlaşmaya varılan bir metin çıkana kadar tekrarlanabilir.

6. Adım — Sonuçlarınızı Yayımlayın ve Onları Paylaşın

Raporunuz artık ekibiniz tarafından son bir kez gözden geçirilerek düzeltilmeye hazırdır.

Bu aşamada, gözden geçirme çalışmanızın hedefi, şablonun her bir bölümünde sunulan bilgileri karşılaştırarak raporun iç tutarlılığını güvence altına almak olacaktır. Her şeyden önce, ister çocukların ve gençlerin bakış açılarıyla olsun isterse bakım görevlilerinin ya da başka topluluk üyelerinin bakış açılarıyla, raporda, ulaştığınız sonuçlar hakkında tutarlı sözcükler ve kavramlar bulunmalıdır.

Ekibiniz raporda kullanılan sözcükleri uygun bulduğunda, raporunuzu topluluğunuzdaki çocukların haklarını yerel, bölgesel ya da ulusal düzeyde savunmak için kullanmaya hazırsınız demektir.

Aynı zamanda, raporunuzu bize yani Kanada Çocuk Hakları Koalisyonu'na göndermeye de hazırsınız. Ulusal düzeyde bakıldığında, raporunuz:

• Ulusal raporlar için önemli nitel izleme verileri sunacaktır (bilgileriniz gelecekteki KÇHK izleme raporlarını besleyecektir)

• Çocuk hakları ve çocuklara hizmet eden politikalar, programlar ve uygulamalarla ilgili diyaloga önemli tartışma noktaları ekleyecektir

• Belirli politika ve program alanlarıyla ilgili çocuk hakları göstergelerinin geliştirilmesine önemli katkılarda bulunacaktır

Ayrıca, KÇHK, izleme sonuçlarınızdan hareketle, ülkenin farklı yerlerinden, topluluğunuzdaki gençlerin haklarını savunmanıza yardımcı olacak ortaklar bulmanıza yardım etme olanağını da bulabilir.

Rapor sunma konusunda daha fazla bilgi almak için İnternet adresimize başvurabilirsiniz:

www.rightsofchildren.ca

Topluluk İzlemesi Kontrol Listesi

Aşağıda, bir topluluk izlemesi hazırlamak için gerekli etkinliklerin özet kontrol listesi bulunmaktadır:

☐ **Grubunuzu bir araç kiti kullanıcısı olarak kaydedin: www.rightsofchildren.ca**

☐ **Beşinci Bölümde sunulan topluluk izlemesi şablonunda tarif edildiği şekliyle topluluk izlemesi yapabilecek kapasitede bir topluluk izleme ekibi oluşturun.**

☐ **Tüm ekip üyelerini BM Çocuk Hakları Sözleşmesi ile ilgili izleme yönlendirici ilkeleri ve süreçleri hakkında bilgilendirin.**

☐ **Ekibin ÇHS'nin hangi maddelerini izleyeceğine karar verin ve bu maddeler ışığında topluluğunuzun durumunu belgelendirin.**

☐ **Ekibinizin mevcut olanaklarını kullanarak, kaynak tahsisi yapın ve izleme raporunuzun/ raporlarınızın hazırlanma sürecini planlayın.**

☐ **Ekibinizin özelliklerini, topluluğunuzun özelliklerini ve izlenen ÇHS odak noktasını/durumunu raporlaştırın.**

- **Sizin durumunuza etkide bulunan yasal düzenlemelere, politikalara ve uygulamalara ilişkin önemli arka plan bilgilerini raporlaştırın.**

- **Topluluk üyelerinin durum ve nasıl iyileştirilebileceği hakkında söylediklerini nesnel bir şekilde raporlaştırın.**

- **Topluluğunuzun ÇHS ile ne kadar uyum içinde olduğuna ilişkin sonuçlar çıkarın.**

- **Tarif etmiş olduğunuz durumla bağlantılı olarak topluluğunuzun çocuk haklarını sağlamak konusundaki varlıklarını, güçlü yanlarını ve zorluklarını belgelendirin.**

- **Bir yerel iletişim stratejisi geliştirin. Grubunuzun toplamış olduğu bilgiyi paylaşmanın ve çalışmanızın yalnızca ulusal düzeyde değil ama aynı zamanda topluluk/yerellik düzeyinde etkili olmasının yollarını tartışın.**

Beşinci Bölüm: Topluluk İzlemesi Rapor Şablonu

Bu Şablon Nasıl Kullanılmalı?

izleme etkinliği

Bu şablon belirli bir çocuk hakkı durumu hakkında rapor hazırlanması için tasarlanmıştır. Bir dizi hak durumu ya da başlığı hakkında rapor yazmak isteyen topluluklara bu şablonu bir dizi ayrı rapor hazırlamak için kullanmaları tavsiye edilir. Şablonun kullanımı hakkında daha fazla bilgi için lütfen bizimle temas kurun:

www.rightsofchildren.ca

Bilgi – Bu şablonun güncellenmiş sürümlerinin elektronik halleri KÇHK'den edinilebilir:

- CD-ROM formatında (MS Word) ve,

- KÇHK'nin İnternet sitesinden indirilebilir (MS Word): www.rightsofchildren.ca

Aşağıdaki şablon, ÇHS topluluk izlemesi raporunuzu hazırlar ve yayımlarken size yardımcı olması için tasarlanmıştır. Şablonun içeriği, Üçüncü Bölümde yer alan Topluluk İzlemesi İçin Çerçeve'ye dayalıdır.

Bu şablonu kendi izleme raporunuzu yazarken bir taslak olarak kullanmanızı ve bu araç setinin Dördüncü Bölümünde tarif edilen adımları birincisinden altıncısına kadar izlemenizi tavsiye ediyoruz.

Şablon dört ana kısımdan oluşmaktadır:

BÖLÜM A - RAPORU SUNAN ÖRGÜT YA DA TOPLULUK GRUBU

İzleme raporunun hazırlanmasından sorumlu örgüt yada topluluk grubu hakkında bilgi verir.

BÖLÜM B - TOPLULUK DURUMU

ÇHS maddeleriyle ve raporlama kategorileriyle uyumlu bir şekilde topluluğun odak noktası hakkında genel bilgi verir. Ayrıca, çocuklar üzerinde etkide bulunan mevcut yasal düzenlemeler, politikalar ve uygulamalar hakkındaki temel bilgileri de içerir.

BÖLÜM C - TOPLULUK İZLEME VERİLERİ

Çocukların, ebeveynlerinin, bakım görevlilerinin, ailelerin, büyüklerin, profesyonellerin ve/veya diğer topluluk üyelerinin durum hakkında ve durumu iyileştirmek için nelerin yapılabileceği hakkında söylediklerini içerir.

BÖLÜM D - SONUÇLAR

ÇHS'ye uyumla ilgili sonuçların yanı sıra topluluğun varlıklarına, güçlü yanlarına ve zorluklarına ilişkin bir özeti içerir.

Simgeler

Bu şablonun her bir kısmında, rapor hazırlarken size yardımcı olacak sorular, ipuçları ve kaynak notları bulunmaktadır. Bunlar, aşağıdaki simgelerle gösterilmiştir:

S. Önerilen sorular

İpucu Bilgi toplama sürecinizi tamamlamanız için önerilen yöntem(ler)

Başvuru Bilgi toplama sürecinizi tamamlamanıza yardımcı olacak bir kaynak (tüm kaynakların listesi Ek B'de sunulmuştur).

Eğer bu şablonun elektronik bir kopyasını kullanıyorsanız, lütfen kendi rapor bilgilerinizi yazmadan önce bu simge ve metinleri silin.

Bölüm A — Örgütünüz ya da Topluluk Grubunuz Hakkında Genel Bilgi Aktarımı

Örgütünüzün adı	**Örgütünüzün ya da topluluk grubunuzun adı ne?**
İletişim bilgileri	**İzleme ekibinizde kimlerle temas kurulmalı ve onlara nasıl ulaşılabilir:** • Adlar? • Mektup Adresleri? • Telefon Numaraları? • E-posta adresleri?
Görev	**Örgüt ya da grubunuzun görevi ne? Eğer grubunuz özel olarak BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni izlemek için bir araya getirildiyse lütfen belirtin.**
Örgütsel ayrıntılar	**Topluluk örgütünüzün ya da grubunuzun yapısını aşağıdakileri içerecek şekilde kısaca tarif edin:** • Örgütünüz ya da grubunuz nasıl işliyor? Örneğin: bir komite tarafından mı yoksa üyeler, yönetim kurulu ya da personel tarafından mı işletiliyor? • Örgütünüz ne yapıyor? Başka hangi hizmetleri sunuyorsunuz? Odak noktanız ne? • Örgütünüz/grubunuz varlığını ne kadar zamandır sürdürüyor? • Örgütünüzün/grubunuzun genel görünümü nasıl?
Çocuk katılımı	**Örgütünüz/grubunuz çocuklar ya da gençler tarafından mı yönetiliyor?** **Bir önceki sorunun yanıtı "hayır"sa, örgütünüz/grubunuzun bir çocuk ya da gençlik katılım politikası var mı? Varsa, kısaca tarif edin. Çocuklar bu izleme girişiminin geliştirilmesine ve uygulanmasına nasıl katılmıştı?**
Ayrımcılık yapmama politikası	**Örgütünüzün/grubunuzun bir ayrımcılık yapmama politikası var mı? Varsa, kısaca tarif edin.**
Diğer bilgiler	**Lütfen bu rapor için anlamlı olabilecek diğer bilgileri sunun.**

Bölüm B — Durum Tarifi

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin maddelerine ve topluluk üyelerinin bunlar hakkındaki yorumlarına göre, topluluğunuzdaki çocukların yaşadığı durum hakkında genel bilgi	**Topluluğunuzun adı / yapısı ne?** • Coğrafi konumu? • İlgili diğer sınırlar - örneğin yerel topluluk adı, dinsel ya da kültürel bağlılık? • Demografik yapısı - örneğin üyeleri sosyal grup, dil, din ve/veya yerlilik/yerli olmama özelliklerine göre farklılaşıyor mu? • Topluluk kentsel mi kırsal mı? **ÇHS'nin izlenen ve haklarında rapor hazırlanan maddeleri hangileri?** **İzleme çalışmanıza konu olan hak durumu nedir? Üzerinde durduğunuz başlıklar hakkında, odaklandığınız maddelere göndermeler yaparak, genel bilgi ya da "yönetici özeti" sunun. Her bir madde hakkındaki yorumunuzu ekleyin.** **İpucu. Genel bilgi verirken 3. Adım'daki (bu araç setinin önceki bölümünde tarif edilmektedir) sonuçlarınızı kullanın.** **İzleme çalışmanızla belirli bir BM Komitesi raporlama kategorisi arasında ilişki var mı? İzleme bilgileriniz başka hangi rapor kategorileri hakkında bilgi içeriyor?** **Başvuru. Raporlama kategorileri hakkında daha fazla bilgi için bu araç setinin İkinci Bölümüne başvurun.** **İzleme çalışmanızla Çocuk Hakları Komitesi tarafından önceki ulusal raporlara yanıt olarak yayımlanmış olan Sonuç Değerlendirmelerinden herhangi biri arasında ilişki var mı? İzleme çalışmanız ile BM Komitesi'nin gündeme getirdiği ilgili başlıklar arasındaki bağlantıyı kısaca açıklayın.** **Başvuru. Çocuk Hakları Komitesi ve komitenin Sonuç Değerlendirmeleri hakkında daha fazla bilgi için bu araç setinin İkinci Bölümüne başvurun. BM Komitesi'nin Sonuç Değerlendirmelerine şu İnternet adresinden erişilebilir: www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf**

Durumla ilgili olarak çocuklar üzerinde etkide bulunan mevcut yasal düzenlemeler, hükümet politikaları ve yerel programlar hakkında genel bilgi	**Şu anda, durumla ilgili olarak çocuklar üzerinde etkide bulunan hangi yasal düzenlemeler hangileri?** • Federal? • Eyalet/Bölge? • Yerel? **Yasal düzenlemelerin topluluğunuz tarafından izlenmekte olan hakların hayata geçirilmesinde oynadığı rolü tarif edin. Çocukları koruyor mu? Nasıl? Düzenlemelerde boşluklar var mı? Bunlar neler?** **Başvuru. Society for Children and Youth (Yazar), *A model for Assessing Legislative Compliance to the UN Convention on the Rights of the Child* [Yasal Düzenlemelerin BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne Uyumunu Değerlendirme Modeli].** **Durumla ilgili olarak çocuklar üzerinde etkide bulunan hükümet politikaları hangileri?** • Federal? • Eyalet/Bölge? • Yerel? **Hükümet politikalarının izlenmekte olan hakların hayata geçirilmesinde oynadığı rolü tarif edin. Çocukları gözetiyor, koruyor ve katılımlarını sağlıyor mu? Nasıl? Hükümet politikalarında hangi boşluklar var?** **Eğer sorunun geçerliliği varsa, durumla ilgili olarak çocuklar üzerinde etkide bulunan yerel topluluk yönetişim kademeleri hangileri? Bunların politikası ne?** • Yerel topluluk konseyi? • İlk Halklar [First Nations Peoples-Kanada'nın ilk yerli halklarını anlatıyor]? • Federal ya da eyalet düzeyindeki anlaşma süreçleri? **Bu politikanın izlenmekte olan hakların hayata geçirilmesinde oynadığı rolü tarif edin. Çocukları gözetiyor, koruyor ve katılımlarını sağlıyor mu? Nasıl? Bu politikada hangi boşluklar var?** **Başvuru.** Society for Children and Youth (Yazar), *The UN Convention* on the Rights of the Child—1. Guidelines for Policy Development; 2. A *Model for Assessing Policy Compliance; 3. Supplement* [BM Çocuk Hakları Sözleşmesi - 1. Politika Geliştirme Yönlendirici İlkeleri; 2. Politika Uyumunu Değerlendirme Modeli; 3. Ek]. **Topluluğunuzda durumla ilgili olarak çocukları gözetecek, koruyacak ve katılımlarını sağlayacak olan hangi programlar, etkinlikler ve başka uygulamalar hayata geçiriliyor? Nelerin iş gördüğünü ve nelerin görmediğini kısaca belirtin.** **İpucu. 1. Adım'da tarif edilmiş olduğu üzere, odaklandığınız alanda**

Bölüm C — Topluluk İzlemesi Verileri

Çocuklar/gençler neler söylüyor?

Çocukların genel durumu nasıl?	**Kendilerini nasıl hissediyorlar? Onları inciten neler var? Üzgünler mi yoksa mutlu mu? Korkuyorlar mı? Gündemdeki hakların özelliklerine bağlı olarak, evlerinde, okullarında, arkadaşlarıyla birlikteyken kendilerini nasıl hissediyorlar?** **İzlenmekte olan durum hakkında, mevcut bilgilerinden hareketle ne düşünüyorlar? Durumun iyi mi yoksa kötü mü olduğunu düşünüyorlar? İyileştirilmesini istiyorlar mı?** **İpucu. ÇHS'nin, çocukların gelişen kapasiteleri ölçüsünde görüşlerini ifade edebilmesini istediğini unutmayın (12. Madde). Kuşkusuz, konuşmak için çok küçük olan çocuklar topluluk izlemesine katılamayacaktır. Çok küçük çocuklarla ilgili durumlar söz konusu olduğunda (örneğin, tıp hizmetlerine erişimin görece sınırlı ve bebek ölüm oranlarının görece yüksek olduğu bir durumda), çocuk haklarıyla ilgili konulara katılma yetkileri bulunan yerel gençlik gruplarına (örneğin yerel okul konseyi, gençlik bakım örgütü vb.) danışabilirsiniz. Böylesi bir organizasyon bulunmuyorsa, lütfen bunu belirtin.** **İpucu. Toplanmış olan bilgiler bu rapor için özetlenmeli ve mümkün olan yerlerde nicel "çeteleler" kullanılmalıdır. Söz aktarımlarını yalnızca katılımcı grubunun bütününü temsil ediyorlarsa kullanmalısınız.** **Çocuklardan bu bilgileri toplamak için hangi yöntem(ler)i kullandınız?** • Çocuklar/gençler nasıl katıldı? Nasıl seçildiler? • Onlara hangi bilgiler sağlandı ve hangi sorular yöneltildi? • Elde edilen bilgiler bu rapor için nasıl özetlendi? Herhangi bir bilgi rapor dışında kaldı mı? **İpucu. 5. Adım'da tarif edildiği üzere, bu bilgilerin toplanması konusunda tavsiye edilen yaklaşım, çocuklarla ve ailelerle yakın bir çalışma içinde olan topluluk ortaklarının bir sayfalık bir anketi yanıtlaması ve ardından bir görüşmenin ya da küçük odak grubu toplantısının yapılmasıdır.** **Ayrıca, hem erkek hem de kız çocukların ve topluluk içindeki marjinal gruplardan çocukların (örneğin fiziksel özürlü çocuklar, azınlık grupları ve yoksulluk içinde yaşayan çocuklar) temsil edilmesinin gerektiğini unutmayın.** **Çocuklarla görüşmeler, katılan çocuklara, haklarını öğrenme ve bilgili kişilerle konuşma olanağını sağlamalıdır.** **İpucu. Ayrıca dikkat etmeniz gereken bir nokta, izleme çalışmaları sırasında çocuklarla ve gençlerle ilişki kurarken katı yönlendirici ilkelere uyma zorunluluğudur. Göz önünde bulundurulacak önemli**

Çocuklara hangi destekler, koruma önlemleri ve/ veya katılma olanakları sağlanıyor?	**Verili durumlarında kendilerini daha iyi hissetmelerini neler sağlayabilir? Evde, okulda, arkadaşlarıyla birlikteyken?** **Başvuru. Bu bilgileri vermenize yardımcı olacak ipuçları ve kaynaklar için hemen yukarıdaki bölüme başvurun.**
Çocukların haklarından yararlanmalarının önüne geçen ne var?	**Onları neler kızdırıyor ya da hayal kırıklığına uğratıyor? Okulda, evde, arkadaşlarıyla birlikteyken?** **Başvuru. Bu bilgileri vermenize yardımcı olacak ipuçları ve kaynaklar için yukarıdaki bölümlere başvurun.**
Durumu iyileştirmek için ne yapılmalı?	**Onlar neyin gerçekleşmesini istiyor? Neyi umut ediyorlar? En fazla istedikleri şey ne?** **Başvuru. Bu bilgileri vermenize yardımcı olacak ipuçları ve kaynaklar için yukarıdaki bölümlere başvurun.**
Ebeveynler ve bakım görevlileri bu durum hakkında neler söylüyor?	

Çocukların Genel Durumu Nasıl?	**Çocukları sağlıklı mı? Kendilerini nasıl hissediyorlar?** **Çocuklarının iyiliği söz konusu olduğunda ebeveynleri/bakım görevlilerini en fazla kaygılandırması gereken şey nedir?** **İzlenmekte olan durum hakkında, mevcut bilgilerinden hareketle ne düşünüyorlar? Durumun iyi mi yoksa kötü mu olduğunu düşünüyorlar? Değişmesini istiyorlar mı?** **İpucu. Toplanmış olan bilgiler bu rapor için özetlenmeli ve mümkün olan yerlerde nicel "çeteleler" kullanılmalıdır. Söz aktarımlarını yalnızca katılımcı grubunun bütününü temsil ediyorlarsa kullanmalısınız.** **Söz konusu yetişkin aile üyelerinden bilgi toplamak için hangi yöntem(ler)i kullandınız?** • Kaç tane ebeveyn ve diğer aile üyesi katıldı? Nasıl seçildiler? • Onlara hangi bilgiler sağlandı ve hangi sorular yöneltildi • Elde edilen bilgiler bu rapor için nasıl özetlendi? Herhangi bir bilgi rapor dışında kaldı mı? **İpucu. 5. Adım'da tarif edildiği üzere, bu bilgilerin toplanması konusunda tavsiye edilen yaklaşım, ebeveynlerle veya ailelerle yakın bir çalışma içinde olan topluluk ortaklarının bir sayfalık bir anketi yanıtlaması ve ardından bir görüşmenin ya da küçük odak grubu toplantısının yapılmasıdır.** **Ayrıca, topluluktaki marjinal ailelerin (örneğin azınlık grupları ve yoksullar) temsil edilmesinin gerektiğini unutmayın.** **Görüşmeler, katılımcılara, çocuk haklarını öğrenme ve bilgili kişilerle konuşma olanağını sağlamalıdır.**
Çocuklara hangi destekler, koruma önlemleri ve/ veya katılma olanakları sağlanıyor?	**Verili durumlarında kendilerini daha iyi hissetmelerini neler sağlayabilir? Evde, okulda, arkadaşlarıyla birlikteyken?** **Ebeveynler/bakım görevlileri olarak çocukları desteklemek, korumak ve katılımlarını sağlamak konusunda daha başarılı olmalarına yardımcı olabilecek neler var?** **Başvuru. Bu bilgileri vermenize yardımcı olacak ipuçları ve kaynaklar için hemen yukarıdaki bölüme başvurun.**

Çocukların haklarından yararlanmalarının önüne geçen ne var?	**Çocuklarını inciten ya da durumu onlar için özellikle zorlu kılan neler var? Okulda, evde, arkadaşlarıyla birlikteyken?** **Durumu ebeveynler/bakım görevlileri olarak kendileri için zorlaştıran neler var?** **Başvuru. Bu bilgileri vermenize yardımcı olacak ipuçları ve kaynaklar için hemen yukarıdaki bölüme başvurun.**
Durumu iyileştirmek için ne yapılmalı?	**Onlar neyin gerçekleşmesini istiyor? Bakarken ne umut ediyorlar? En fazla istedikleri şey ne?** **Bu durumda çocuklarına bakarken konusunda en fazla neye ihtiyaçları var?** **Başvuru. Bu bilgileri vermenize yardımcı olacak ipuçları ve kaynaklar için yukarıdaki bölümlere başvurun.**
Büyükler, öğretmenler, çocuklara hizmet sunan pratisyenler, profesyoneller ve/veya diğer bilgili topluluk üyeleri bu durum hakkında ne diyor?	
Çocukların genel durumu nasıl?	**Çocukların mevcut durumda ne tür bir yeri var? Sağlıklılar mı? Mutlular mı yoksa üzüntülü mü? Korkuyorlar mı?** **Bu çocukların iyiliği söz konusu olduğunda büyükleri, öğretmenleri, çocuklara hizmet sunan pratisyenleri, profesyonelleri vb. en fazla kaygılandıran alanlar hangileri?** **İzlenmekte olan durum hakkında, mevcut bilgilerinden hareketle ne düşünüyorlar? Durumun iyi olduğunu mu kötü olduğunu mu düşünüyorlar? Değişmesini istiyorlar mı?** **İpucu.** Toplanmış olan bilgiler bu rapor için özetlenmeli ve mümkün olan yerlerde nicel "çeteleler" kullanılmalıdır. Söz aktarımlarını yalnızca katılımcı grubunun bütününü temsil ediyorlarsa kullanmalısınız. **Yerel topluluk liderlerinden ve çocuklara hizmet sunan pratisyenlerden bilgi toplamak için hangi yöntem(ler)i kullandınız?** • Kaç tane topluluk üyesi katıldı? Nasıl seçildiler? • Onlara hangi bilgiler sağlandı ve hangi sorular yöneltildi • Elde edilen bilgiler bu rapor için nasıl özetlendi? Herhangi bir bilgi rapor dışında kaldı mı? **İpucu. 5. Adım'da tarif edildiği üzere, bu bilgilerin toplanması konusunda tavsiye edilen yaklaşım, bir sayfalık bir anketin yanıtlanması ve ardından bir görüşmenin ya da küçük odak grubu toplantısının yapılmasıdır.** **Görüşmeler, katılımcılara, çocuk haklarını öğrenme ve bilgili kişilerle konuşma olanağını sağlamalıdır.**

Çocuklara hangi destekler, koruma önlemleri ve/ veya katılma olanakları sağlanıyor?	**Kendi deneyimlerine göre, verili durumlarında çocukların kendilerini daha iyi hissetmelerini neler sağlayabilir? Evde, okulda, arkadaşlarıyla birlikteyken, sağlıkları açısından?** **Büyüklerin, öğretmenlerin, profesyonellerin vb. olarak çocukları desteklemek, korumak ve katılımlarını sağlamak konusunda daha başarılı olmalarına yardımcı olabilecek neler mevcut?** **Başvuru. Bu bilgileri vermenize yardımcı olacak ipuçları ve kaynaklar için hemen yukarıdaki bölüme başvurun.**
Çocukların haklarından yararlanmalarının önüne geçen ne var?	**S. Çocuklarını inciten ya da durumu onlar için özellikle zorlu kılan neler var? Okulda, evde, arkadaşlarıyla birlikteyken, sağlıkları açısından?** **S. Durumu büyükler, öğretmenler, profesyoneller vb. olarak kendileri için zorlaştıran neler var?** **Başvuru. Bu bilgileri vermenize yardımcı olacak ipuçları ve kaynaklar için hemen yukarıdaki bölüme başvurun.**
Durumu iyileştirmek için ne yapılmalı?	**S. Onlar neyin gerçekleşmesini istiyor? Neyi umut ediyorlar?** **S. Çocuklara hizmet sunan, onları eğiten ya da onlara bakan büyükler, öğretmenler, profesyoneller vb. olarak en fazla gereksinim duydukları şey ne?** **Başvuru. Bu bilgileri vermenize yardımcı olacak ipuçları ve kaynaklar için yukarıdaki bölümlere başvurun.**

Bölüm D — Sonuçlar

Uyum Notu	**Dört yıldızlı değerlendirme ölçütlerini kullanarak topluluğunuzdaki mevcut durumla ilgili olarak çocuklara not verin (tek yıldızdan dört yıldıza kadar birini seçin):** ★★★★ **Çok iyi**. Çocuklar herhangi bir engelle karşılaşmamaktadır; gereksinim duydukları şartlar, koruma ve katılım genel olarak sağlanmaktadır. ★★★ **İyi**. Çocuklar büyük engellerle karşılaşmamaktadır; gereksinim duydukları şartlar, koruma ve katılım, birkaç isole vaka dışında sağlanmaktadır. ★★ **Yeterli.** Çocuklar bazı engellerle karşılaşmaktadır; yararlandıkları şartlar ve koruma yetersizdir ya da etkili katılım gösterememektedirler. ★ **Zayıf.** Çocuklar büyük engellerle karşılaşmaktadır; gereksinim duydukları şartların ya da korumanın pek azı karşılanmaktadır ve durumlarını düzeltmek için katılım gösterme olanağından yoksun bulunmaktadırlar. **Notunuzu kısaca açıklayın:**
Topluluğun güçlü yanları ve varlıkları	**Bu raporun odak noktası ve izlenen ÇHS maddeleriyle bağlantılı olarak topluluğunuzda çocukları destekleyen, koruyan ve katılımlarını sağlayan neler var?** **Bu desteğe en önemli karkıları kimler yapmaktadır?** **Bu çalışmanın sürdürülmesi için hangi harici kaynaklara ve desteğe (yasal düzenlemeler, politikalar, programlama vb.) gereksinim duyulmaktadır?** Bu raporda toplanan bilgilere göre, bu başarı nasıl ölçülebilir? Gelecekteki süren başarıyı belirlemek için hangi olgusal ölçütlere ya da göstergelere başvurulabilir? **İpucu. 6. Adım'da tarif edilmiş olduğu üzere bu sonuçlar, ek girdilerini almak ve uzlaşma sağlanması için topluluk üyeleriyle paylaşılmalıdır. Sonuçlar öncelik sırasına konmalı ve kısaca ifade edilmelidir.**
Topluluğun Önündeki Zorluklar	**Raporun odak noktası ve izlenen ÇHS maddeleriyle bağlantılı olarak topluluğunuzu bekleyen zorluklar hangileri?** **Bu zorlukların aşılması için hangi harici kaynaklara ve desteğe (yasal düzenlemeler, politikalar, programlama vb.) gereksinim duyulmaktadır?** **Bu raporda toplanan bilgilere göre, bu zorlukların ne kadar aşıldığı nasıl ölçülebilir? İlerlemeleri belirlemek için hangi olgusal ölçütlere ya da göstergelere başvurulabilir?** **İpucu. Bu sonuçlar da, ek girdiler almak ve uzlaşma sağlamak için topluluk üyeleri arasında dolaşıma çıkarılmalıdır. Sonuçlar öncelik sırasına konmalı ve kısaca ifade edilmelidir.**

Ekler

Ek A — KÇHK Hakkında

Tarihçe

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Kasım 1989'da Genel Kurul'da oybirliğiyle kabul edilmesinden kısa bir süre sonra ülke içindeki ve dışındaki çocukların iyiliğiyle ilgilenen dokuz Kanada örgütü tarihte benzeri görülmemiş bu uluslararası belgenin imzalanmasını ve onaylanmasını teşvik etmek için bir araya gelmişti. Şu anda Koalisyon'a üye örgütlerin sayısı 50'nin üzerindedir.

Eylül 1990'da gerçekleştirilen Dünya Çocuk Zirvesi, üyeleri Kanada'nın liderlik rolünü güçlendirmek için büyük çaba harcayan Kanada Çocuk Hakları Koalisyonu'nun genişlemesini sağladı. Koalisyonun katkılarının takdir edilmesi sonucu, akranları tarafından seçilen bir gencin yanı sıra Koalisyon Başkanı da Zirveye Kanada'nın resmi heyetinin bir üyesi olarak katıldı.

Görev Alanı

Koalisyonun görevi, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde ve Dünya Çocuk Zirvesi Bildirgesi'nde tarif edilen çocuk haklarıyla ilgilenen Kanada örgütleri ile gençliğin kolektif bir şekilde hareket etmesini sağlamaktır. Koalisyon, bu görevini, şunları yaparak yerine getirir:

• Sözleşmenin Kanada'daki uygulamasının Kanada'nın iç ve dış politikaları açısından izlenmesi;

• Çocukların iyiliğiyle ilgilenen örgütlerle ulusal, eyalet düzeyinde, bölgesel, yerel ve uluslararası bağların kurulması;

• Kanada'da ve özellikle genç Kanadalılar arasında çocuk hakları eğitiminin ve farkındalığının desteklenmesi;

• Sözleşmeyle ilgili materyaller için Kanada'daki enformel bir ağ olarak hareket edilmesi; ve

• Federal Hükümetin Kanada'nın Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi'nde temsil edilmesi konusunda teşvik edilmesi

Üyelik

Görevleri arasında çocukların iyiliğiyle ilgili unsurlar bulunan ve BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni ve Dünya Zirvesi Bildirgesi'ni destekleyen ulusal ya da uluslararası örgütler ile eyalet/bölge düzeylerinde kurulmuş Çocuk Hakları Koalisyonları KÇHK'ye üye olabilir.

Koalisyona resmen üye olmak için şunların iletilmesi gerekmektedir:

• yetkili bir organ tarafından kaleme alınmış ve Koalisyon'un görevine resmen destek olunacağını belirten bir resmi mektup;

• bir yıllık rapor;

• örgüt üyeliğinin tarifi;

• örgütün görevi alanı;

• tam yıllık üyelik ücreti olan 350 dolar ya da kısmi üyelik ücretine ek olarak Koalisyonun yönetim kurulu tarafından kabul edilmiş ayni katkılar.

Ulusal ve uluslararası örgütler ile eyalet/bölge düzeylerinde kurulmuş Çocuk Hakları Koalisyonu 50 dolarlık bir yıllık ücret karşılığında yazışma üyesi olabilirler.

Tüm üyelik talepleri Koalisyon üyelerinin onayına tabidir.

Daha fazla bilgi

Koalisyon hakkında daha fazla bilgi edinmek ya da çocuk haklarının desteklenmesine ve korunmasına katkıda bulunmak üzere bağış yapmak için lütfen bizimle temas kurun:
info@rightsofchildren.ca

veya :

Canadian Coalition for the Rights of Children

c/o Canadian Child Care Federation

Attn: A Wilson, Executive Assistant

201-383 Parkdale, Ottawa, ON K1Y 4R4

Monitoring Children's Rights: A Toolkit for Community-Based Organizations • 52

Ek B — Ek Kaynaklar

Not: Lütfen aşağıdaki ek kaynakların Çocuk Hakları Sözleşmesi Kaynak Kılavuzu'nda (Convention on the Rights of the Child Resource Guide CCRC 2003) yayımlanmış olan ve www.rightsofchildren.ca adresinden indirilebilecek olan özetlerini bulun.

Birinci Bölüm — Çocuk Haklarına Giriş

Castelle, K. (1990). *Children Have Rights Too! A Primer on the U.N. Convention on the Rights of the Child* [Çocukların Da Hakları Var! BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Hakkında İlk Okuma Kitabı]. Etobicoke, Sipariş: Defence for Children International-Canada.

Covell, K. and Howe, R.B. (2001). *The Challenge of Children's Rights for Canada* [Kanada için Çocuk Hakları Meydan Okuması], Wilfred Laurier Press

Child Rights Information Network (CRIN) (web sitesi). www.crin.org.

Defence for Children International. (web sitesi). *United Nations Convention on the Rights of the Child*: From Declaration to Convention [Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi: Bildirgeden Sözleşmeye]. (childhouse.uio.no/childrens_rights/dci_crc1.html)

International Save the Children Alliance (1997). *Training Kit on the UN Convention on the Rights of the Child* {BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Eğitim Seti]. London. İnternet'ten sipariş: www.savethechildren.org.uk/functions/indx_pubs.html.

International Save the Children Alliance (2002). *Child Rights Programming – How to Apply Rights-Based Approaches in Programming* [Çocuk Hakları Programlaması - Programlamada Hak Temelli Yaklaşımları Uygulamanın Yolları]. London. İnternet'ten sipariş:

www.savethechildren.org.uk/functions/indx_pubs.html.

Society for Children and Youth of BC. (1995). *Rights Awareness Kit on the U.N. Convention on the Rights of the Child* [BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Hakkında Hak Farkındalığı Seti]. Vancouver, BC. Kopyalarını edinmek için web sitesi aracılığıyla temas kurun: www.scyofbc.org.

UNICEF. (2002). *Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child* [Çocuk Hakları Sözleşmesi Uygulama El Kitabı]. New York, NY. Edinmek için: Distribution Unit, Division of Communication, UNICEF H-9F, Three United Nations Plaza, New York, New York 10017, USA. Fax: 1.212.326.7375. E-posta: pubdoc@unicef.org.

UNICEF (2000). *Children's Rights Glossary* [Çocuk Hakları Sözlüğü]. Florence, Italy: Innocenti Research Centre. İnternet'ten sipariş: www.unicef-icdc.org.

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. (web sitesi). *International Human Rights Instruments* [Uluslararası İnsan Hakları Belgeleri]. www.unhchr.ch/html/intlinst.htm.

İkinci Bölüm — Çocuk Hakları İzlemesine Giriş

Anderson-Brolin, L. and C. Radetzky (2002). Young People - *a review on how young people are addressed within the monitoring process of the UN Convention on the Rights of the Child* [Gençlik - gençliğin BM Çocuk Hakları Sözleşmesi izleme sürecindeki yeri hakkında]. Sweden: Save the Children Sweden. Postayla (Save the Children Sweden Publishing, SE-107 88 Stockholm, Sweden), faksla (+46 8 698 90 25) ya da E-postayla (rbpublishing@rb.se) sipariş edebilirsiniz.

Bailey, M., Bala, N. and the Child Welfare League of Canada. (1999). *Does Ontario and Federal Legislation Comply with the U.N. Convention on the Rights of the Child?* [Ontario ve Federal Mevzuat BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'yle Uyumlu mu?] Ottawa, Sipariş: Child Welfare League of Canada. For copies, contact the Child Welfare League of Canada via the web at www.cwlc.ca.

Canadian Coalition for the Rights of Children. (1999 & 2003). *The U.N. Convention on the Rights of the Child: How Does Canada Measure Up?* [BM Çocuk Hakları Sözleşmesi: Kanada Ne Ölçüde Uyuyor?] Ottawa, Sipariş: Yazar. İnternet'ten indirilebilir:

www.rightsofchildren.ca/sir/index.htm.

Canadian Coalition for the Rights of Children. (2002). *Say It Right! The Unconventional Canadian Youth Edition of the United Nations Convention on the Rights of the Child* [Doğru Söyleyin! Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Geleneklere Uymayan Kanada Gençlik Baskısı]. Ottawa. İnternet'ten sipariş: www.rightsofchildren.ca/sir/index.htm.

Francisco, Carolina (1999). *Standing Up for Ourselves: A Study on the Concepts and Practices of Young People's Rights to Participation* [Kendimiz İçin Ayağa Kalkmak: Gençlerin Katılım Hakları Hakkındaki Kavramlar ve Uygulamalar Üzerine Bir İnceleme]. Bangkok: ECPAT International, International Young People's Action Against Sexual Exploitation of Children. Şu adresten indirilebilir:

www.ecpat.net/eng/Ecpat_inter/Publication/Other/English/Pdf_page/ecpat_standing_up.pdf

Pellatt, A. and the Alberta Civil Liberties Research Centre. (1999). *United Nations Convention on the Rights of the Child. How Does Alberta's Legislation Measure Up?* [Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi. Alberta'nın Mevzuatı Ne Ölçüde Uyumlu?] Calgary, AB: Alberta Civil Liberties Research Centre. Alberta Civil Liberties Research Centre ile e-posta yoluyla temas kurun: aclrc@ucalgary.ca.

Save the Children UK (2003). *Shaping a country's future with children and young people – Summary Guide for Civil Society* [Bir Ülkenin Geleceğini Çocuklarla ve Gençlerle Biçimlendirmek - Sivil Toplum için Özet Kılavız]. London, UK. İnternet'ten sipariş: www.savethechildren.net

Senator Landon Pearson (web sitesi). Şu yayınlar: *Children and the Hill* (haber bülteni), *Canada's First and Second Reports to the UN Committee on the Rights of the Child, Summary of Concluding Comments of the UN Committee on the Rights of the Child on Canada's First Report* [Kanada'nın BM Çocuk Hakları Komitesi'ne Birinci ve İkinci Raporları, BM Çocuk Hakları Komitesi'nin Kanada'nın Birinci Raporu üzerine Sonuç Yorumlarının Özeti]. İnternet'ten erişilebilir: sen.parl.gc.ca/lpearson/.

Society for Children and Youth of BC. (1998). *The UN Convention on the Rights of the Child: Does Domestic Legislation Measure Up?* [BM Çocuk Hakları Sözleşmesi: Ulusal Mevzuat Uyumlu mu?] Vancouver, BC. (Tam ve özet raporlar mevcuttur) Kopya edinmek için web sitesi aracılığıyla temas kurun: www.scyofbc.org.

UNICEF (2003). *Building a World Fit for Children* [Çocuklar İçin Uygun Bir Dünya Yaratmak]. New York. Şu adresten indirilebilir: www.unicef.org/publications/index_7932.html.

United Nations High Commissioner for Human Rights. (web sitesi). *Concluding Observations of the Committee on the Rights of the Child* [Çocuk Hakları Komitesi'nin Sonuç Değerlendirmeleri]: Canada. www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf.

NGO Group for the Convention on the Rights of the Child (1994). *A Guide for Non-Governmental Organizations Reporting to the Committee on the Rights of the Child* [Çocuk Hakları Komitesi'ne Rapor Sunan Sivil Toplum Kuruluşları için Kılavuz]. Geneva. Şu adresten indirilebilir: www.crin.org/projects/viewProjects.asp?projID=9.

United Nations Special Session on Children (web sitesi). Şu yayınları içermektedir: *Building a World Fit for Children, The United Nations Special Session on Children: A first Anniversary Report on Follow-Up, UN Special Session Newsletter* [Çocuklar İçin Uygun Bir Dünya Yaratmak, Birleşmiş Milletler Özel Çocuk Oturumu: Birinci Yıldönümü İzleme Raporu, BM Özel Oturum Haber Bülteni]. www.unicef.org/specialsession/.

Üçüncü Bölüm — İzlemeye Topluluk Yaklaşımı

(bkz. Beşinci Bölüm – Topluluk İzlemesi Rapor Şablonu)

Dördüncü Bölüm — Topluluk İzlemesi Nasıl Uygulanmalı?

(bkz. Beşinci Bölüm – Topluluk İzlemesi Rapor Şablonu)

Beşinci Bölüm — Topluluk İzlemesi Rapor Şablonu

Bigs, Dinny (1995). In Our Own Backyard: *A Teaching Guide for the Rights of the Child* [Kendi Arka Bahçemizde: Çocuk Hakları Öğretim Kılavuzu]. Toronto, Sipariş: Is Five Printing and Graphics. İnternet'ten sipariş: www.unicef.ca.

Canadian Coalition for the Rights of Children. (web sitesi). *Canada and the U.N. Convention on the Rights of the Child: Developing a Monitoring Framework* [Kanada ve BM Çocuk Hakları Sözleşmesi: Bir İzleme Çerçevesi Geliştirmek]. Ottawa, Sipariş: Yazar.

Canadian Mental Health Association (1995). Working with Young People: A Guide to Youth

Participation in Decision-making [Gençlerle Çalışmak: Karar Almaya Gençlik Katılımı Kılavuzu]. Toronto, Sipariş: Yazar. İnternet'ten sipariş:

www.cmha.ca/english/store/order.htm.

Child and Family Canada & The Canadian Child Care Federation (2001). *Respecting Children's Rights at Home* [Evde Çocuk Haklarına Saygı]. Ottawa, ON: Canadian Child Care Federation. Şu adreslerden indirilebilir: www.cfc-efc.ca/docs/cccf/rs064_en.htm (İngilizce) ya da www.cfc-efc.ca/docs/cccf/rs064_fr.htm (Fransızca).

Gibbs, Sara, Gillian Mann and Nicola Mathers (2002). *Child-to-Child: A Practical Guide to*

***Empowering Children as Active Citizens* [Çocuk Çocuğa: Çocukları Aktif Yurttaşlar Haline Getirmenin Pratik Kılavuzu]. London, England: Child-to-Child Initiative. Şu adresten indirilebilir: www.child-to-child.org/guide/**

Growing Hearts, Growing Minds Project, Montreal YMCA. (1996 & 2003 eds.) *Hands Up! A Hands on Approach to Children's Rights* [Eller Yukarı! Çocuk Haklarına Uygulamalı Bir Yaklaşım]. Montreal. Sipariş: www.ymcamontreal.qc.ca veya caterina.milani@ymcamontreal.qc.ca

Hood, Robin and Dinsbury, Kim (1999). *Growing Strong: A Training Manual Promoting the Rights of Indigenous Children* [Güçlenmek: Yerli Çocukların Haklarını Tanıtmak için Eğitim El Kitabı]. Victoria, BC: International Institute for Child Rights and Development. Sipariş: www.uvic.ca/iicrd.

Jafri, Beenash (2002). *Fire It Up! A Toolkit for Youth Action* [Onu Yak! Gençlik Eylemi Araç Seti]. Toronto: Youth Action Network. Şu adresten indirilebilir: www.youthactionnetwork.org/rac/.

Kapell, Alana (2001). A Canada Fit for Children: *A Report on the Realities for Young People Today* [Çocuklar İçin Uygun Bir Kanada: Bugünün Gençlerinin Gerçekleri Hakkında Rapor]. Toronto, Sipariş: Save the Children Canada. İnternet'ten sipariş: www.savethechildren.ca.

Richler, Diane (9. bölümün yazarı); L'Institut Roeher Institute in collaboration with Partnerships in Community Living (book eds. 1995). "The United Nations Convention on the Rights of the Child: A Tool for Advocacy [Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi: Bir Savunma Aracı]," *As if Children Matter: Perspectives on Children, Rights and Disability* [Sanki Çocuklar Önemli: Çocuklar, Hakları ve Özürlülük Perspektifleri] kitabının 9. bölümü. North York, Sipariş: L'Institut Roeher Institute. Kopyalarını edinmek için L'Institut Roeher Institute ile web sitesi aracılığıyla temas kurun: www.roeher.ca.

Save the Children UK (2000). *Working for Change in Education: A handbook for planning advocacy* [Eğitimde Değişim İçin Çalışmak: Savunma planlaması el kitabı]. London, UK. İnternet'ten sipariş: www.savethechildren.org.uk/functions/indx_pubs.html.

Society for Children and Youth of British Columbia (2001). *The UN Convention on the Rights of the Child—1. Guidelines for Policy Development; 2. A Model for Assessing Policy Compliance; 3. Supplement* [BM Çocuk Hakları Sözleşmesi - 1. Politika Geliştirme Yönlendirici İlkeleri; 2. Politika Uyumunu Değerlendirme Modeli; 3. Ek]. Vancouver, BC. Kopyalarını edinmek için web sitesi aracılığıyla temas kurun: www.scyofbc.org.

Society for Children and Youth of British Columbia (2001). *The UN Convention on the Rights of the Child—A Model for Assessing Legislative Compliance* [BM Çocuk Hakları Sözleşmesi - Mevzuat Uyumluluğunu Değerlendirmek İçin Bir Model]. Vancouver, BC. Kopyalarını edinmek için web sitesi aracılığıyla temas kurun: www.scyofbc.org.

Society for Children and Youth of British Columbia (2001). *Compliance of Canada's Youth Criminal Justice Act with the UN Convention on the Rights of the Child* [Kanada'nın Gençlik Ceza Yasasının BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne Uyumluluğu]. Vancouver, BC. Kopyalarını edinmek için web sitesi aracılığıyla temas kurun: www.scyofbc.org.

Society for Children and Youth of British Columbia (2003/baskıda). *The Convention on the Rights of the Child and Public Policy—Perspectives on the Rights of Children with Disabilities* [Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Kamu Politikası - Özürlü Çocuk Haklarına İlişkin Perspektifler]. Burnaby, BC. Kopyalarını edinmek için web sitesi aracılığıyla temas kurun: www.scyofbc.org.

Sommarin, Clara (1999). *Advocating Children's Rights in the Human Rights System of the United Nations* [Birleşmiş Milletler'in İnsan Hakları Sisteminde Çocuk Hakları Savunusu]. Sweden: Save the Children Sweden. Postayla (Save the Children Sweden Publishing, SE-107 88 Stockholm, Sweden), faksla (+46 8 698 90 25) ya da E-postayla (rbpublishing@rb.se) sipariş edebilirsiniz.

Ek C — Kolaylaştırıcılar İçin Yönlendirici İlkeler ve Araçlar

Kolaylaştırıcılar için Araçlar

Kolaylaştırıcılar Hakkında Dikkat Edilmesi Gerekenler

Bir grup tartışmasında ya da atölyede kolaylaştırıcının rolü çok önemlidir. Bir kolaylaştırıcı, rol ve sorumluluklarını hiçbir zaman unutmamalıdır. Bunlardan bazıları şunlardır:

• Tarafsızlığınızı her zaman koruyun!! Bir kolaylaştırıcı olarak rolünüz, başkalarının tartışmasını kolaylaştırmaktır ve kendi kişisel görüş ve önceliklerinizi bir yana koymak zorundasınız.

• Pozitif olun ve toplantıya enerjik bir şekilde, içten bir heyecanla girin!

• Katılımcıların iyi bir şekilde karşılanmasını, rahatlamasını ve katılıma teşvik edilmesini sağlayın.

• Toplantının hedeflerini hiçbir zaman unutmayın.

• Bir ya da iki kişinin tartışmaya hakim olmalarına izin vermeyin, herkesin katılımı için olanak yaratın.

• Belirli bir grup tartışması sona erdiğinde, bir sonraki başlığa ya da gündem maddesine geçmeden önce tartışmayı özetlemeye çalışın.

• Gündemi hazırlama ve bunu izleme sorumluluğu sizdedir.

• Başkalarının söyleyeceklerini her zaman dikkatli bir şekilde dinleyin.

• Grubun katılımını yönlendirin ve teşvik edin.

• Grubunuzu sürekli bir şekilde gözlemleyin ve enerji ya da ilgi azaldığında vites değiştirin, enerji katın ya da küçük bir ara verin.

• Her zaman grubunuzla iletişim içinde kalın, sunulan bilgilerin açık olmasını ve insanların ilerlemeye hazır olmasını sağlayın. Her zaman birilerinin soru sormasını beklemeyin, vücut dilini ve yüz ifadelerini gözlemleyin.

• Katılımcılar için huzurlu ve güvenli bir ortam yaratın.

• Farklı görüşlere sahip insanlarla ya da çatışma durumlarıyla baş etmeye hazırlıklı olun. Konuşma biçimlerinin her zaman saygılı olmasını sağlayın ve insanların katılmadığı görüşler dile getirilse bile, herkesin güven içinde katılabilmelerini güvence altına alın.

• Katılımcıların farklı geçmişleri ve deneyimleri olduğunun farkında olun, farklı katkıları yansıtan bir süreç tasarlayın ve dikkat gerektirebilecek 'hassas' konuların farkında olun.

Eğer çocuklar ile yetişkinlerin bir arada bulunduğu bir grup söz konusuysa, şunların da göz önünde bulundurulması gerekir:

• Katılan çocukların ve gençlerin toplantıda neden bulunduklarını ya da sürece neden katıldıklarını açık bir şekilde anlamalarını sağlayın.

• Uygun olan her durumda, önceden hazırlayıcı temel bilgi sağlayın ve tüm materyallerin katılan çocukların yaşına ve okuryazarlık düzeylerine uygun olmasını sağlayın.

• Toplantının eğlenceli ve ilgi çekici olmasını sağlamak için kolaylaştırıcılık tarz ve gündeminizi değiştirmeniz gerekebilir (yani, daha fazla uyarıcı müdahale ve grup tartışması, daha az sunuş).

• Eğer mümkünse, istekli bir gencin kolaylaştırıcılık görevinize yardımcı olmasını sağlayın.

• TÜM katılımcıların eşit ölçüde katılmasını sağlayın.

• Toplantı boyunca yüksek bir saygı düzeyini koruyun.

• Aralarda birkaç gençle teke tek temas kurarak kendilerini toplantı boyunca rahat hissetmelerini, katılımlarının değerli ve anlamlı bulunduğunu düşünmelerini sağlayın. Gerektiğinde gündeminizi/ tarzınızı değiştirmeye hazır olun. Önerilerini alın.

• Her zaman çocuk korumayla ilgili politika ve uygulamaların farkında olun. Çocukların katıldığı toplantıların kolaylaştırılmasıyla ilgili daha fazla bilgi için aşağıdaki kaynaklara başvurabilirsiniz:

Save the Children UK (2002) *'Participation – Spice It Up, Practical tools for engaging children and young people in planning and consultations'* [Katılım - Tatlandırın, Çocukları ve gençleri planlamaya ve istişare görüşmelerine katmanın pratik araçları]. Save the Children UK, copyright Dynamix Ltd. Swansea. Sipariş için: www.savethechildren.org.uk

Save the Children (Scotland) (2001) 're:action consultation toolkit – a practical tool for consulting with children and young people on policy issues' ['re:action' danışma araç seti - politika konularında çocuklara ve gençlere danışmak için pratik bir araç] Save the Children in Scotland, şu adresten erişilebilir: www.savethechildren.org.uk

Intenational Save the Children Alliance (2003) 'So You Want To Consult With Children? A toolkit of good practice' [Çocuklara Danışmak İstiyorsunuz, Öyle mi? İyi uygulama araç seti]. Şu adresten erişilebilir: www.savethechildren.net

Birinci Bölüm İçin Kolaylaştırıcı Araçları

İçindekiler:

• "Gereksinimler Karşısında Haklar" etkinliği için materyaller

("Haklar" ve "Gereksinimler" için hazır işaretler ve 'kavramlar' için kesilecek parçalar)

• Grup sunumları için tepegöz sayfaları

(Şu tartışmalara yardımcı olmak üzere ilgili sayfalar saydamlara kopyalanacaktır: İnsan hakları ilkeleri, çocuk haklarında kilometre taşları, Sözleşme'nin temel yapısı ve çocuk hakları ilkeleri)

• "Haklar Konusunda Saf Seçimi" etkinliğinin materyalleri

(Hazır "Katılıyorum", "Tarafsızım" ve "Katılmıyorum" işaretleri)

HAKLAR

GEREKSİNİMLER

temiz su	**bir dövme**	**temiz hava**
barınma	**bir ibadete katılma**	**müzik CD'leri**
ailenin yeniden birleşmesi	**modacıların tasarladığı giysiler**	**Okul**
spor donanımı	**aile**	**Sevgi**

ilaç	**kitaplar**	**yiyecek**
televizyon	**kontakt lensler**	**kütüphane kartı**

Tepegöz

İnsan hakları aşağıdaki ilkelere bağlıdır:

1. Evrensellik ve devredilemezlik

2. Bölünemezlik

3. Karşılıklı Bağımlılık ve Karşılıklı İlişkililik

4. Eşitlik ve Ayrımcılık Yapmama

5. Katılım ve İçerme

6. Hesap Verebilirlik ve Hukukun Üstünlüğü

ÇOCUK HAKLARINDA KİLOMETRE TAŞLARI

1924 .....Milletler Cemiyeti tarafından kabul edilen Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi

1948 .....Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi

1959 .....Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen Çocuk Hakları Bildirgesi

1979 .....Uluslararası Çocuk Yılı

1989 .....Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesi

1990 .....Birleşmiş Milletler tarafından düzenlenen Dünya Çocuk Zirvesi

1991 .....Kanada, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni onayladı

2000 .....Birleşmiş Milletler, ÇHS'ye ek İsteğe Bağlı Protokolleri, özelde de Çocukların Silahlı Çatışmalarda Yer Almaları ve Çocukların Satılmaları, Çocuk Fuhşu ve Çocuk Pornografisi Hakkındaki İsteğe Bağlı Protokolleri kabul etti

2002 .....Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Özel Çocuk Oturumu'nda bir uzlaşma belgesi olan "Çocuklar İçin Uygun Bir Dünya" benimsendi

Tepegöz

ÇHS'NİN TEMEL YAPISI

I. Genel uygulama önlemleri (4; 42. Maddeler; 44. Madde 6. paragraf)

II. Çocuğun tanımı (1. Madde)

III. Genel ilkeler (2; 3; 6; ve 12. Maddeler)

IV. Medeni haklar ve özgürlükler (7; 8; 13-17; 37.(a) Maddeler)

V. Aile ortamı ve alternatif bakım (5; 9-11. Maddeler; 18. Madde 1-2; 9-11; 19-21; 25. paragraflar; 27. Madde 4; 39. paragraflar)

VI. Temel sağlık ve refah (6. Madde; 18. Madde 3; 23; 24; 26. paragraflar; 27. Madde 1-3. paragraflar)

VII. Eğitim ve boş zaman etkinlikleri ile kültürel etkinlikler (28; 29; 31. Maddeler)

VIII. Özel koruma önlemleri (22; 38; 39; 40; 37 (b) – (d); 32-36. Maddeler)

Tepegöz

GENEL İLKELER

1. Ayrımcılık yapmama (2. Madde)

2. Çocuğun yüksek yararı (3. Madde)

3. Yaşama, hayatta kalma ve gelişme hakkı (6. Madde)

4. Katılım ve çocuğun görüşlerine saygı (12. Madde).

KATILIYORUM

TARAFSIZIM

KATILMIYORUM

İkinci Bölüm İçin Kolaylaştırıcı Araçları

İçindekiler:

• Grup sunumları için tepegöz sayfaları

(Şu tartışmalara yardımcı olmak üzere ilgili sayfalar saydamlara kopyalanacaktır: Sözleşme rapor kronolojisi ve BM Çocuk Hakları Komitesi rapor kategorileri)

Tepegöz

RAPOR KRONOLOJİSİ

13 Aralık 1991 ....Kanada hükümeti BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni onayladı.

Mayıs 1994 .....Kanada Hükümeti ilk raporunu Çocuk Hakları Komitesi'ne sundu.

1994 .....KÇHK ilk alternatif raporunu BM Komitesi'ne sundu.

Haziran 1995 .....BM Komitesi Kanada'yla ilgili ilk sonuç değerlendirmelerini açıkladı.

2000 .....KÇHK, "Kanada Ne Ölçüde Uyuyor?" başlıklı STK raporunu sundu.

7 Temmuz 2000.....Kanada Hükümeti, çocukların silahlı çatışmalarda yer alması hakkındaki Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne ek İsteğe Bağlı Protokolü onayladı.

Mart 2001 .....Kanada Hükümeti ikinci raporunu BM Komitesi'ne sundu.

10 Kasım 2001..... Kanada Hükümeti çocukların satılması, çocuk fuhuşu ve çocuk pornografisi hakkındaki Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne ek İsteğe Bağlı Protokolü onayladı.

Mayıs 2003 .....KÇHK, "Kanada Ne Ölçüde Uyuyor?" başlıklı raporunun güncellenmiş bir versiyonunu sundu.

Haziran 2003 .....KÇHK, BM Komitesi'nin oturum öncesi çalışma grubu toplantısına katıldı. Bu toplantıda STK'lar Kanada'daki çocuklarla ilgili kaygılarını aktarma ve BM Komitesi'ni hükümetle gerçekleştirilecek resmi toplantıda hangi başlıkların açılması gerektiği konusunda uyarma fırsatını buldu.

Eylül 2003 .....BM Komitesi Kanada Hükümeti'nin raporunu gözden geçirdi.

Ekim 2003 .....BM Komitesi Kanada hakkındaki ikinci sonuç değerlendirmelerini açıkladı.

Ocak 2009 .....Kanada'nın bir sonraki raporu BM Komitesi'ne sunulacak.

RAPOR KATEGORİLERİ

Komitenin sekiz rapor kategorisi şunlardır:

1. Genel uygulama önlemleri

2. Çocuğun tanımı

3. Genel ilkeler

4. Medeni haklar ve siyasal özgürlükler

5. Aile ortamı ve alternatif bakım

6. Temel Sağlık ve Refah

7. Eğitim, kültür ve boş zaman

8. Özel koruma önlemleri

Üçüncü Bölüm İçin Kolaylaştırıcı Araçları

İçindekiler:

• Grup sunumları için tepegöz sayfaları

(Şu tartışmalara yardımcı olmak üzere ilgili sayfalar saydamlara kopyalanacaktır: topluluk izlemesi için çerçeve şeması)

Tepegöz

Durum					
	BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin maddeleriyle bağlantılı olarak çocukların topluluk içindeki durumu ve topluluk üyelerinin bu maddeleri nasıl yorumladığı ile ilgili genel bilgi				
	Çocukların bugünkü durumu üzerinde etkisi bulunan mevcut mevzuat, hükümet politikaları ve yerel programlar hakkında genel bilgi				
	Topluluk izlemesi				
		Çocukların genel durumları nasıl	**Çocuklar ne tür desteklerden, koruma önlemlerinden ve/veya katılım fırsatlarından**	**Çocukların haklarından yararlanmalarının önüne geçen neler var?**	**Durumu düzeltmek için ne yapılmalı?**
	Çocuklar ve gençler bu durum hakkında ne diyor?				
	Ebeveynler ve bakım görevlileri bu durum hakkında ne diyor?				
	Öğretmenler, büyükler, çocuklara hizmet sunan pratisyenler, profesyoneller ve/veya diğer topluluk üyeleri bu durum hakkında ne diyor?				
		Sonuçlar			
			Dört yıldız üzerinden uyum notu		
			Topluluğun güçlü yanları ve varlıkları		
			Topluluğun yüz yüze olduğu zorluklar		

Dördüncü Bölüm İçin Kolaylaştırıcı Araçları

İçindekiler:

• Grup sunumları için tepegöz sayfaları

(Şu tartışmalara yardımcı olmak üzere ilgili sayfalar saydamlara kopyalanacaktır: topluluk izlemesini gerçekleştirmek için önerilen adımlar)

Tepegöz

Çizelge 2. Topluluk izlemesi için çerçeve

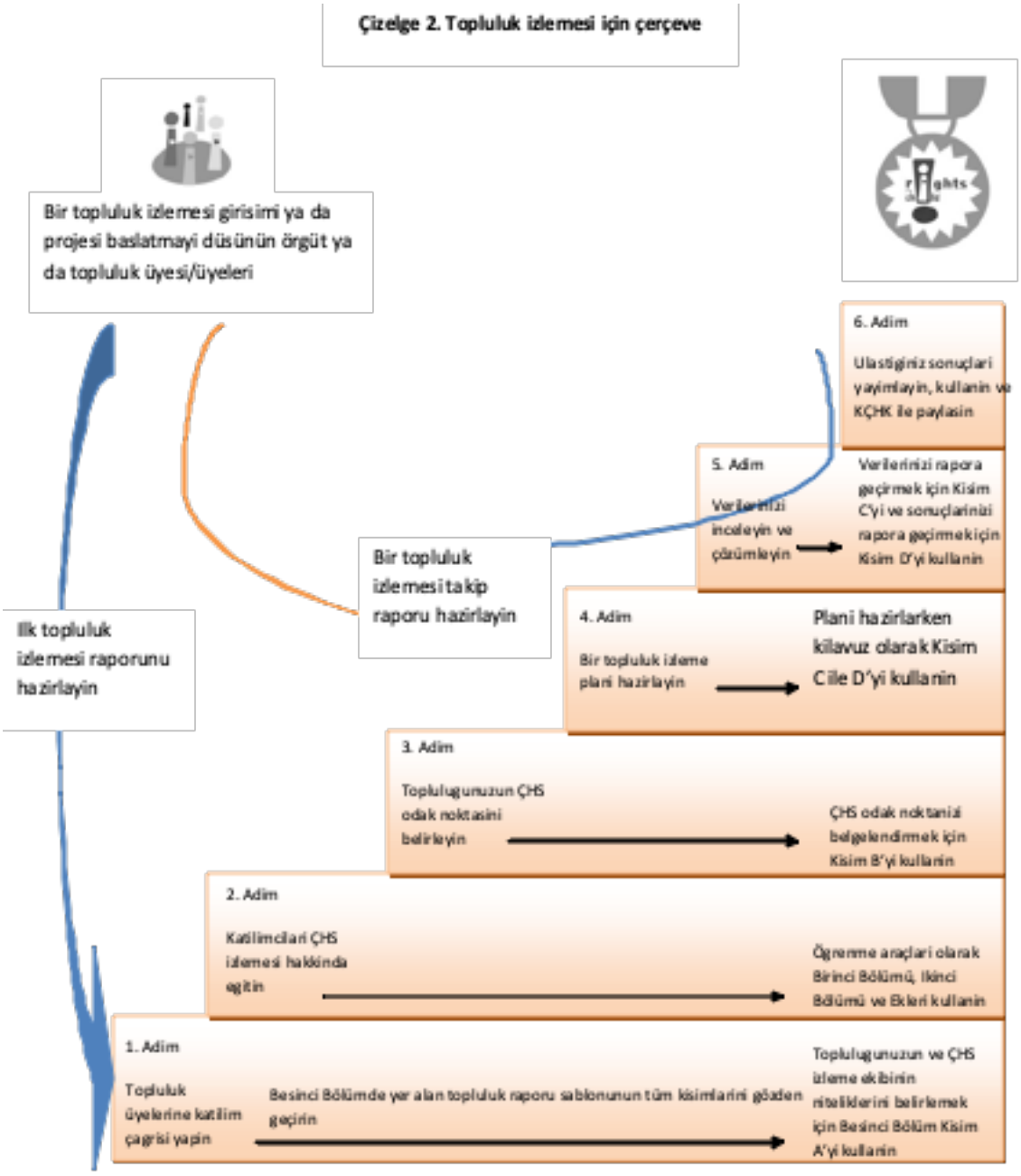

Ek D — BM Çocuk Hakları Sözleşmesi (Özet)

Başlangıç

Başlangıç bölümü, Birleşmiş Milletler'in temel ilkelerini ve ilgili bazı insan hakları anlaşma ve bildirilerinin özel hükümlerini hatırlatmaktadır. Çocukların savunmasızlıkları nedeniyle özel bir ilgiye ve korumaya gereksinim duyduklarını yeniden teyit etmekte ve ailenin birincil bakım ve koruma konusundaki sorumluluğunu özel olarak vurgulamaktadır. Bu bölüm, çocuğun doğum öncesinde ve sonrasında hukuki ve başka yollarla korunmaya gereksinim duyduğunu, çocuğun ait olduğu topluluğun kültürel değerlerine saygı duyulmasının önemini ve çocuk haklarının güvence altına alınması konusundaki uluslararası işbirliğinin önemini de yeniden teyit etmektedir.

1. Madde

Çocuğun tanımı

Ulusal yasalara göre daha erken reşit olma durumu hariç, 18 yaşından küçük insanlar çocuk sayılmaktadır.

2. Madde

Ayrımcılık yapmama

Tüm haklar istisnasız olarak tüm çocuklar için geçerlidir. Çocukları her tür ayrımcılığa karşı korumak ve haklarının hayata geçirilmesi için gereken önlemleri almak Devletin yükümlülüğüdür.

3. Madde

Çocuğun yüksek yararı

Çocuklarla ilgili tüm faaliyetlerde onun yüksek yararı temel alınacaktır. Ebeveynlerin ya da bu sorumluluğa sahip başkalarının üzerlerine düşeni yapmamaları durumunda Devlet çocuğa yeterli özeni gösterecektir.

4. Madde

Hakların uygulanması

Devlet, bu sözleşmede tanınan hakların uygulanması için elinden gelen her şeyi yapmak zorundadır.

5. Madde

Ebeveynlerin yönlendirmesi ve çocuğun yeteneklerinin geliştirilmesi

Devlet, çocuğun yeteneklerinin geliştirilmesi konusunda ebeveynlerinin ve uzak aile üyelerinin yönlendirme hak ve sorumluluklarına saygı göstermek zorundadır.

6. Madde

Yaşama, hayatta kalma ve gelişme

Her çocuk temel yaşama hakkına sahiptir ve Devlet çocuğun hayatta kalmasını ve gelişmesini güvence altına alma yükümlülüğüne sahiptir.

7. Madde

İsim ve uyruk

Çocuk doğumundan itibaren isim hakkına sahiptir. Ayrıca, çocuk, bir vatandaşlık sahibi olma hakkına ve mümkün olduğu ölçüde ebeveynlerini bilme ve onlar tarafından bakılma hakkına sahiptir.

8. Madde

Kimliğin korunması

Devlet, çocuğun kimliğinin temel unsurlarını koruma ve gerektiğinde bunları ona yeniden kavuşturma yükümlülüğüne sahiptir. Bu unsurlar arasında isim, uyruk ve aile bağları da bulunmaktadır.

9. Madde

Ebeveynlerden Ayırma

Çocuğun yüksek yararına aykırı olmadığı sürece, çocuk, ebeveynleriyle birlikte yaşama hakkına sahiptir. Çocuk, ebeveynlerinin birinden ya da her ikisinden ayrıldığı durumda da, onlarla ilişki kurma hakkına sahiptir.

10. Madde

Ailenin yeniden birleşmesi

Çocuklar ve aileler, yeniden birleşme ya da çocuk-ebebeyn ilişkisini korumak için herhangi bir ülkeyi terk etme ve kendi ülkelerine giriş yapma hakkına sahiptir.

11. Madde

Yasadışı yollarla ülke dışına çıkarılma ve geri döndürülmeme

Devlet, çocukların ebeveynlerden biri tarafından ya da üçüncü bir tarafça yurtdışına kaçırılmasını ya da yurtdışında alıkonmasını önleme ya da bununla mücadele etme yükümlülüğüne sahiptir.

12. Madde

Çocuğun görüşü

Çocuk, kendisini etkileyen her tür konu ve işlemle ilgili olarak görüşlerini özgürce ifade etme ve görüşlerinin dikkate alınması hakkına sahiptir.

13. Madde

İfade özgürlüğü

Çocuk, ülke sınırlarına bağlı olmaksızın, görüşlerini ifade etme, bilgi edinme, fikir ve bilgilerini açıklama haklarına sahiptir.

14. Madde

Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü

Devlet, çocukların, ebeveynlerinin uygun şekilde yönlendirmesine açık olan düşünce, vicdan ve din özgürlüklerine saygı gösterecektir.

15. Madde

Dernek kurma özgürlüğü

Çocuklar başkalarıyla buluşma ve derneklere katılma ya da dernek kurma hakkına sahiptir.

16. Madde

Özel yaşamın gizliliği

Çocuklar, özel yaşamlarına, ailelerine, evlerine ve yazışmalarına karışılmasından ve onur ya da itibarlarına saldırılmasından korunma hakkına sahiptir.

17. Madde

Uygun bilgilere erişim

Devlet, çocukların farklı kaynaklardan bilgi ve materyal edinebilmesini güvence altına alacak, kitle iletişim araçlarının sosyal ve kültürel açıdan çocuk yararına olan bilgileri yaymasını teşvik edecek ve onu zararlı bilgi ve belgelerden koruyacaktır.

18. Madde

Ebeveyn sorumlulukları

Ebeveynler çocuğun yetiştirilmesi konusunda ortak birincil sorumluluk sahibidir ve Devlet bu konuda onları destekleyecektir. Devlet, çocuk yetiştirme konusunda ebeveynlere uygun desteği sağlayacaktır.

19. Madde

İstismar ve ihmale karşı koruma

Devlet, çocuğu ebevyenlerin ya da çocuğun bakımından sorumlu başkalarının her tür kötü muamelesine karşı koruyacak ve istismarı önlemek ve kurbanları tedavi etmek için uygun sosyal programları oluşturacaktır.

20. Madde

Ailesiz çocuğun korunması

Devlet, aile çevresinden yoksun kalan çocuğa özel koruma sağlamakla ve bu tür durumlarda uygun alternatif aile bakımının ya da kurumsal yerleştirmenin yapılmasını güvence altına almakla yükümlüdür. Bu yükümlülüğün yerine getirilmesi sırasında çocuğun kültürel geçmişi dikkate alınacaktır.

21. Madde

Evlat edinme

Evlat edinmeyi kabul eden ve/veya buna izin veren ülkelerde, bu uygulama yalnızca çocuğun yüksek yararı gözetilerek ve yalnızca yetkili makamların izniyle ve çocuklar için gerekli önlemler alınarak hayata geçirilecektir.

22. Madde

Mülteci çocuklar

Mülteci çocuklarına ya da mülteci statüsü kazanmaya çalışan çocuklara özel koruma sağlanacaktır. Bu tür koruma ve yardım hizmetleri sağlayan yetkili örgütlerle işbirliği yapmak devletin yükümlülüğüdür.

23. Madde

Özürlü çocuklar

Özürlü bir çocuk, özel bakım hizmetleri ile tüm yaşamını saygınlık içinde geçirmesene yardımcı olacak eğitim ve öğretimi alma ve mümkün olan en ileri derecede kendine yeterliliğe ve toplumla bütünleşme düzeyine ulaşma hakkına sahiptir.

24. Madde

Sağlık ve sağlık hizmetleri

Çocuk, mümkün olan en yüksek sağlık ve tıbbi bakım standartlarından yararlanma hakkına sahiptir. Devletler, birincil ve önleyici sağlık bakımına, halk sağlığı eğitimine ve bebek ölümlerini azaltmaya özel bir önem verecektir. Bu çerçevede uluslararası işbirliğini teşvik edecek ve hiçbir çocuğun etkin sağlık hizmetlerinden yoksun kalmaması için mücadele edeceklerdir.

25. Madde

Yerleştirmelerin periyodik olarak gözden geçirilmesi

Devlet tarafından bakım, koruma ya da tedavi amaçlarıyla belirli bir kuruma yerleştirilmiş olan bir çocuk, bu kararın düzenli olarak yeniden değerlendirilmesi hakkına sahiptir.

26. Madde

Sosyal güvenlik

Çocuk, sosyal sigorta dahil olmak üzere sosyal güvenlikten yararlanma hakkına sahiptir.

27. Madde

Yaşam standardı

Her çocuğun, fiziksel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ve sosyal gelişimi açısından yeterli bir yaşam standardına sahip olma hakkı vardır. Ebeveynler, çocuğun yeterli yaşam standardına sahip olmasından birinci derecede sorumludur. Devletin görevi, bu sorumluluğun gereğinin yerine getirilebileceğini ve getirildiğini güvence altına almaktır. Devletin sorumluluğu, ebeveynlere ve çocuklara maddi desteği içerebilir.

28. Madde

Eğitim

Çocuk eğitim hakkına sahiptir ve Devletin görevi, ilköğretimin ücretsiz ve zorunlu olmasını sağlamak, tüm çocukların farklı ortaöğretim kurumlarına girebilmesini teşvik etmek ve yüksek öğretimi yeteneklerine bağlı olarak herkese açık hale getirmektir. Okul disiplini, çocuğun hakları ve saygınlığıyla uyumlu olacaktır. Devlet, bu hakkın hayata geçirilmesi için uluslararası ölçekte işbirliğine gidecektir.

29. Madde

Eğitimin amaçları

Eğitim, çocuğun kişiliğini, becerilerini ve zihinsel ve fiziksel yeteneklerini mümkün olan en ileri derecede geliştirmeyi amaçlayacaktır. Eğitim, çocuğu özgür bir toplumdaki aktif bir yetişkinin yaşamına hazırlayacak ve çocuğun ebeveynlerine, kendi kültürel kimliğine, diline ve değerlerine ve başkalarının kültürel mirasına ve değerlerine saygı duymasını teşvik edecektir.

30. Madde

Azınlıklara ya da yerli halklara üye çocuklar

Azınlık topluluklarının ve yerli halkların çocukları kendi kültürlerine sahip olma, kendi dinsel inançlarını uygulama ve kendi dillerini kullanma hakkına sahip olacaktır.

31. Madde

Boş zaman ve eğlence etkinlikleri ile kültürel etkinlikler

Çocuk boş zamana sahip olma, oyun oynama ve kültürel ve sanatsal etkinliklere katılma hakkına sahiptir.

32. Madde

Çalışan çocuk

Çocuk, kendi sağlık, eğitim ya da gelişimi açısından tehlike oluşturan çalışma biçimlerinden korunma hakkına sahiptir. Devlet, en düşük istihdam yaşlarını belirleyecek ve çalışma koşullarını düzenleyecektir.

33. Madde

Madde kullanımı

Çocuklar uyuşturucu ve psikotrop maddelerin kullanımından ve bunların üretim ya da dağıtımına karıştırılmaktan korunma hakkına sahiptir.

34. Madde

Cinsel istismar

Devlet, çocukları cinsel istismar ve suiistimalden ve bu arada fuhuştan ve pornografiden koruyacaktır.

35. Madde

Çocukların satışı, kaçırılması ve fuhuşa konu olması

Çocukların satılmasını, kaçırılmasını ve fuhuşa konu olmasını önlemek için her tür çabayı harcamak Devletin yükümlülüğüdür.

36. Madde

Diğer sömürü biçimleri

Çocuk, 32, 33, 34 ve 35. maddelerde kapsanmamakla birlikte esenliğine zarar verecek her tür sömürü biçiminden korunma hakkına sahiptir.

37. Madde

İşkence ve özgürlükten yoksun bırakma

Hiçbir çocuk işkenceye, kaba muamele ya da cezalandırmaya, yasadışı tutuklamaya maruz kalmayacak ya da özgürlüğünden yoksun bırakılmayacaktır. 18 yaşından küçüklere idam cezası da salıverilme olasılığı bulunmayan yaşam boyu hapis cezası da verilmeyecektir. Çocuğun yüksek yararı açısından böyle olmasının daha uygun düşeceğine karar verilmediği sürece, özgürlüğünden yoksun bırakılan her çocuk yetişkinlerden ayrı tutulacaktır. Tutuklanmış çocuklar hukuki ve diğer destekleri almanın yanı sıra ailesiyle ilişki kurma hakkına sahip olacaktır.

38. Madde

Silahlı çatışmalar

Taraf Devletler, 15 yaşından küçük çocukların çatışmalara doğrudan taraf olmaması için gereken tüm uygulanabilir önlemleri alacaktır. 15 yaşından küçük çocuklar askere alınmayacaktır. Devletler ayrıca, ilgili uluslararası hukuk kurallarına uygun olarak, silahlı çatışmalardan etkilenen çocukların korunmasını ve bakımını güvence altına alacaktır.

39. Madde

Rehabilite edici bakım

Devlet, silahlı çatışma, işkence, ihmal, kötü muamele ya da sömürü kurbanı çocuğun iyileşmesi ve toplumla yeniden bütünleşmesi için uygun tedaviyi almasını sağlamakla yükümlüdür.

40. Madde

Çocuk adaleti yönetimi

Yasayı ihlal eden bir çocuk, saygınlığını ve değerini koruyacak, yaşını dikkate alacak ve yeniden topluma kazandırılması amacını gözetecek şekilde muamele görme hakkına sahiptir. Çocuk, savunması için, temel güvencelerin yanı sıra, hukuki ve diğer yardımlardan yararlanacaktır. Yargılamadan ve kurumsal yerleştirmeden mümkün olduğu ölçüde kaçınılacaktır.

41. Madde

Daha yüksek standartlara saygı

Çocuk haklarıyla ilgili ulusal ve uluslararası yasaların bu Sözleşmede öngörülenlerden daha yüksek standartlar getirdiği durumlarda, her zaman daha yüksek standartlar geçerli kabul edilecektir.

42-45. Maddeler ve 46-54. Maddeler

Uygulama ve yürürlüğe giriş

42-54. maddelerdeki hükümler özellikle şunları öngörmektedir:

(i) Devletin bu Sözleşmede yer alan hakların hem yetişkinler hem de çocuklar tarafından en geniş şekilde bilinmesini sağlama yükümlülüğü.

(ii) Sözleşmeye Taraf Devletlerin onaydan iki yıl sonra ve izleyen beş yılda bir sunacakları raporları değerlendirecek olan ve 10 uzmandan oluşacak olan Çocuk Hakları Komitesi'nin oluşturulması. Sözleşme, 20 ülkenin onayından sonra yürürlüğe girecektir ve Komite de bunun ardından oluşturulacaktır.

(iii) Taraf Devletler raporlarını kamuoyunun erişimine açık kılacaktır.

(iv) Komite, çocuk haklarıyla ilgili özel başlıklarda özel çalışmaların yapılmasını tavsiye edebileceği gibi, kendi değerlendirmelerini ilgili her bir Taraf Devlete ve BM Genel Kurulu'na iletebilir.

(v) "Sözleşmenin etkili bir şekilde uygulanmasını desteklemek ve uluslararası işbirliğini teşvik etmek" için, BM'nin Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Dünya Sağlık Örgütü (WHO), ve Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) gibi uzmanlık kurumları ve UNICEF, Komite toplantılarına katılabilecektir. Aralarında BM danışmanlığı statüsüne sahip sivil toplum örgütleri (STK'lar) ile Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) gibi BM organlarının da bulunduğu 'yetkili' kabul edilen diğer kurumlar gibi bu kuruluşlar da, Komite'ye ilgili bilgileri aktarabilecek ve bunlardan, Sözleşme'nin en iyi şekilde uygulanmasına yönelik önerileri isteyebilecektir.

Ek E — BM Çocuk Hakları Sözleşmesi (Tam metin)

ÖNSÖZ

Bu Sözleşmeye Taraf Devletler:

Birleşmiş Milletler Andlaşmasında ilan edilen ilkeler uyarınca insanlık ailesinin tüm üyelerinin, doğuştan varlıklarına özgü bulunan haysiyetle birlikte eşit ve devredilemez haklara sahip olmalarının tanınmasının, dünyada özgürlük, adalet ve barışın temeli olduğunu düşünerek,

Birleşmiş Milletler halklarının, insanın temel haklarına ve bireyin, insan olarak taşıdığı haysiyet ve değere olan kesin inançlarını Birleşmiş Milletler Andlaşmasında bir kez daha doğrulamış olduklarını ve daha geniş bir özgürlük ortamında toplumsal ilerleme ve daha iyi bir yaşam düzeyi sağlama yolundaki kararlılıklarını hatırda tutarak,

Birleşmiş Milletlerin, İnsan Hakları Evrensel Bildirisinde ve Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmelerinde herkesin, bu metinlerde yer alan hak ve özgürlüklerden ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka görüş, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğuştan veya başka durumdan kaynaklanan ayırımlar dahil, hiçbir ayırım gözetilmeksizin yararlanma hakkına sahip olduklarını benimsediklerini ve ilan ettiklerini kabul ederek,

Uluslararası İnsan Hakları Evrensel Bildirisinde, Birleşmiş Milletlerin, çocukların özel ilgi ve yardıma hakkı olduğunu ilan ettiğini anımsayarak,

Toplumun temel birimi olan ve tüm üyelerinin ve özellikle çocukların gelişmeleri ve esenlikleri için doğal ortamı oluşturan ailenin toplum içinde kendisinden beklenen sorumlulukları tam olarak yerine getirebilmesi için gerekli koruma ve yardımı görmesinin zorunluluğuna inanmış olarak,

Çocuğun kişiliğinin tam ve uyumlu olarak gelişebilmesi için mutluluk, sevgi ve anlayış havasının içindeki bir aile ortamında yetişmesinin gerekliliğini kabul ederek,

Çocuğun toplumda bireysel bir yaşantı sürdürebilmesi için her yönüyle hazırlanmasının ve Birleşmiş Milletler Andlaşmasında ilan edilen ülküler ve özellikle barış, değerbilirlik, hoşgörü, özgürlük, eşitlik ve dayanışma ruhuyla yetiştirilmesinin gerekliliğini gözönünde bulundurarak,

ÇOCUK HAKLARINA DAİR SOZLEŞME

Çocuğa özel bir ilgi gösterme gerekliliğinin, 1924 tarihli, Cenevre Çocuk Hakları Bildirisinde ve 20 Kasım 1959 tarihinde Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Kurulunca kabul edilen Çocuk Hakları Bildirisinde belirtildiğini ve İnsan Hakları Evrensel Bildirisinde, Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nde (özellikle 23 ve 24 üncü maddelerinde) ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmede (özellikle 10 uncu maddesinde) ve çocukların esenliği ile ilgili uzman kuruluşların ve uluslararası örgütlerin kurucu ve ilgili belgelerinde tanındığını hatırda tutarak, Çocuk Hakları Bildirisinde de belirtildiği gibi "çocuğun gerek bedensel gerek zihinsel bakımdan tam erginliğe ulaşmamış olması nedeniyle doğum sonrasında olduğu kadar, doğum öncesinde de uygun yasal korumayı da içeren özel güvence ve koruma gereksiniminin bulunduğu"nu hatırda tutarak,Ulusal ve uluslararası düzeyde çocukları aile yanına yerleştirme ve evlat edinmeye de özel atıfta bulunan Çocuğun Korunması ve Esenliğine İlişkin Toplumsal ve Hukuksal İlkeler Bildirisi; Çocuk Mahkemelerinin Yönetimi Hakkında Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Beijing Kuralları) ve Acil Durumlarda ve Silahlı Çatışma Halinde Kadınların ve Çocukların Korunmasına ilişkin Bildirinin hükümlerini anımsayarak, Dünyadaki ülkelerin tümünde çok güç koşullar altında yaşayan ve bu nedenle özel bir ilgiye gereksinimi olan çocukların bulunduğu bilinci içinde,Çocuğun korunması ve uyumlu gelişmesi bakımından her halkın kendi-ne özgü geleneklerinin ve kültürel değerlerinin taşıdığı önemi gözönünde tutarak, Her ülkedeki, özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki çocukların yaşama koşullarının iyileştirilmesi için uluslararası işbirliğinin taşıdığı önemin bilincinde olarak,

Aşağıdaki kurallar üzerinde anlaşmaya varmışlardır:

I. KISIM

Madde 1
Bu Sözleşme uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, onsekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır.

Madde 2
1. Taraf Devletler, bu Sözleşmede yazılı olan hakları kendi yetkileri altında bulunan her çocuğa, kendilerinin, ana babalarının veya yasal vasilerinin sahip oldukları, ırk, renk, cinsiyet, dil, siyasal ya da başka düşünceler, ulusal, etnik ve sosyal köken, mülkiyet, sakatlık, doğuş ve diğer statüler nedeniyle hiçbir ayrım gözetmeksizin tanır ve taahhüt ederler.

2. Taraf Devletler, çocuğun ana-babasının, yasal vasilerinin veya ailesinin öteki üyelerinin durumları, faaliyetleri, açıklanan düşünceleri veya inançları nedeniyle her türlü ayırıma veya cezaya tabi tutulmasına karşı etkili biçimde korunması için gerekli tüm uygun önlemi alırlar.

Madde 3
1. Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocuğun yararı temel düşüncedir.

2. Taraf Devletler, çocuğun ana-babasının, vasilerinin ya da kendisinden hukuken sorumlu olan diğer kişilerin hak ve ödevlerini de gözönünde tutarak, esenliği için gerekli bakım ve korumayı sağlamayı üstlenirler ve bu amaçla tüm uygun yasal ve idari önlemleri alırlar.

3. Taraf Devletler, çocukların bakımı veya korunmasından sorumlu kurumların, hizmet ve faaliyetlerin özellikle güvenlik, sağlık, personel sayısı ve uygunluğu ve yönetimin yeterliliği açısından, yetkili makamlarca konulan ölçülere uymalarını taahhüt ederler.

Madde 4
Taraf Devletler, bu Sözleşmede tanınan hakların uygulanması amacıyla gereken her türlü yasal, idari ve diğer önlemleri alırlar. Ekonomik, sosyal ve kültürel haklara ilişkin olarak, Taraf Devletler eldeki kaynaklarını ola-bildiğince geniş tutarak, gerekirse uluslararası işbirliği çerçevesinde bu tür önlemler alırlar.

Madde 5
Taraf Devletler, bu Sözleşmenin çocuğa tanıdığı haklar doğrultusunda çocuğun yeteneklerinin geliştirilmesi ile uyumlu olarak, çocuğa yol gösterme ve onu yönlendirme konusunda ana-babanın, yerel gelenekler öngörüyorsa uzak aile veya topluluk üyelerinin, yasal vasilerinin veya çocuktan hukuken sorumlu öteki kişilerin sorumluluklarına, haklarına ve ödevlerine saygı gösterirler.

Madde 6
1. Taraf Devletler, her çocuğun temel yaşama hakkına sahip olduğunu kabul ederler.
2. Taraf Devletler, çocuğun hayatta kalması ve gelişmesi için mümkün olan azami çabayı gösterirler.

Madde 7
1. Çocuk doğumdan hemen sonra derhal nüfus kütüğüne kaydedilecek ve doğumdan itibaren bir isim hakkına, bir vatandaşlık kazanma hakkına ve mümkün olduğu ölçüde ana-babasını bilme ve onlar tarafından bakılma hakkına sahip olacaktır.

2. Taraf Devletler, özellikle çocuğun tabiiyetsiz kalması söz konusu olduğunda kendi ulusal hukuklarına ve ilgili uluslararası belgeler çerçevesinde üstlendikleri yükümlülüklerine uygun olarak bu hakların işlerlik kazanmasını taahhüt ederler.

Madde 8
1. Taraf Devletler, yasanın tanıdığı şekliyle çocuğun kimliğini; tabiiyeti, ismi ve aile bağları dahil, koruma hakkına saygı göstermeyi ve bu konuda yasa dışı müdahalelerde bulunmamayı taahhüt ederler.

2. Çocuğun kimliğinin unsurlarının bazılarından veya tümünden yasaya aykırı olarak yoksun bırakılması halinde, Taraf Devletler çocuğun kimliğine süratle yeniden kavuşturulması amacıyla gerekli yardım ve korumada bulunurlar.

Madde 9
1. Yetkili makamlar uygulanabilir yasa ve usullere göre ve temyiz yolu açık olarak, ayrılığın çocuğun yüksek yararına olduğu yolunda karar vermedikçe, Taraf Devletler, çocuğun; ana-babasından, onların rızası dışında ayrılmamasını güvence altına alırlar. Ancak, ana-babası tarafından çocuğun kötü muameleye maruz bırakılması ya da ihmal edilmesi durumlarında ya da ana-babanın birbirinden ayrı yaşaması nedeniyle çocuğun ikametgahının belirlenmesi amacıyla karara varılması gerektiğinde, bu tür bir ayrılık kararı verilebilir.

2. Bu maddenin birinci fıkrası uyarınca girişilen her işlemde, ilgili bütün taraflara işleme katılma ve görüşlerini bildirme olanağı tanınır.

3. Taraf Devletler, ana-babasından veya bunlardan birinden ayrılmasına karar verilen çocuğun, kendi yüksek yararına aykırı olmadıkça, ana-babanın ikisiyle de düzenli bir biçimde kişisel ilişki kurma ve doğrudan görüşme hakkına saygı gösterirler.

4. Böyle bir ayrılık, bir Taraf Devlet tarafından girişilen ve çocuğun kendisinin ana veya babasının veya her ikisinin birden tutuklanmasını, hap-sini, sürgün, sınır dışı edilmesini veya ölümünü (ki buna devletin gözetimi altında iken nedeni ne olursa olsun meydana gelen ölüm dahildir) tevlit eden herhangi benzer bir işlem sonucu olmuşsa, bu Taraf Devlet, istek üzerine ve çocuğun esenliğine zarar vermemek koşulu ile; ana-babaya, çocuğa veya uygun olursa, ailenin bir başka üyesine, söz konusu aile bireyinin ya da bireylerinin bulunduğu yer hakkında gereken bilgiyi verecektir. Taraf Devletler, böyle bir istemin başlı başına sunulmasının ilgili kişi veya kişiler bakımından aleyhe hiç bir sonuç yaratmamasını ayrıca taahhüt ederler. .

Madde 10
1. 9 uncu Maddenin 1 inci fıkrası uyarınca Taraf Devletlere düşen sorumluluğa uygun olarak, çocuk veya ana-babası tarafından, ailenin birleşmesi amaçlarıyla yapılan bir Taraf Devlet ülkesine girme ya da onu terketme konusundaki her başvuru, Taraf Devletlerce olumlu, insani ve ivedi bir tutumla ele alınacaktır. Taraf Devletler, bu tür bir başvuru yapılmasının başvuru sahipleri veya aile üyeleri aleyhine sonuçlar yaratmamasını taahhüt ederler.

2. Ana-babası, ayrı devletlerde oturan bir çocuk olağanüstü durumlar hariç, hem ana hem de babası ile düzenli biçimde kişisel ilişkiler kurma ve doğrudan görüşme hakkına sahiptir. Bu nedenle ve 9 uncu maddenin 1 inci fıkrasına göre Taraf Devletlere düşen sorumluluğa uygun olarak, Taraf Devletler çocuğun ve ana-babasının Taraf Devletlerin ülkeleri dahil herhangi bir ülkeyi terketmeye ve kendi ülkelerine dönme hakkına saygı gösterirler. Herhangi bir ülkeyi terketme hakkı, yalnızca yasada öngörüldüğü gibi ve ulusal güvenliği, kamu düzenini, kamu sağlığı ve ahlak veya başkalarının hak ve özgürlüklerini korumak amacı ile ve işbu Sözleşme ile tanınan öteki haklarla bağdaştığı ölçüde kısıtlamalara konu olabilir.

Madde-11
1. Taraf Devletler, çocukların yasadışı yollarla ülke dışına çıkarılıp geri döndürülmemesi halleriyle mücadele için önlemler alırlar.

2. Bu amaçla Taraf Devletler iki ya da çok taraflı anlaşmalar yapılmasını ya da mevcut anlaşmalara katılmayı teşvik ederler.

Madde-12
1. Taraf Devletler, görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocuğun kendini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkını bu görüşlere çocuğun yaşı ve olgunluk derecesine uygun olarak, gereken özen gösterilmek suretiyle tanırlar.

2. Bu amaçla, çocuğu etkileyen herhangi bir adli veya idari kovuşturmada çocuğun ya doğrudan doğruya veya bir temsilci ya da uygun bir makam yoluyla dinlenilmesi fırsatı, ulusal yasanın usule ilişkin kurallarına uygun olarak çocuğa, özellikle sağlanacaktır.

Madde-13
1. Çocuk, düşüncesini özgürce açıklama hakkına sahiptir; bu hak, ülke sınırları ile bağlı olmaksızın; yazılı, sözlü, basılı, sanatsal biçimde veya çocuğun seçeceği başka bir araçla her türlü haber ve düşüncelerin araştırılması, elde edilmesi ve verilmesi özgürlüğünü içerir.

2. Bu hakkın kullanılması yalnızca:

a) Başkasının haklarına ve itibarına saygı,
b) Milli güvenliğin, kamu düzeninin, kamu sağlığı ve ahlakın korunması nedenleriyle ve kanun tarafından öngörülmek ve gerekli olmak kaydıyla yapılan sınırlamalara konu olabilir.

Madde14
1. Taraf Devletler, çocuğun düşünce, vicdan ve din özgürlükleri hakkına saygı gösterirler.

2. Taraf Devletler, ana-babanın ve gerekiyorsa yasal vasilerin; çocuğun yeteneklerinin gelişmesiyle bağdaşır biçimde haklarının kullanılmasında çocuğa yol gösterme konusundaki hak ve ödevlerine, saygı gösterirler.

3. Bir kimsenin dinini ve inançlarını açıklama özgürlüğü kanunla öngörülmek ve gerekli olmak kaydıyla yalnızca kamu güvenliği, düzeni, sağlık ya da ahlaki ya da başkalarının temel hakları ve özgürlüklerini korumak gibi amaçlarla sınırlandırılabilir.

Madde15
1. Taraf Devletler, çocuğun dernek kurma ve barış içinde toplanma özgürlüklerine ilişkin haklarını kabul ederler.

2. Bu hakların kullanılması, ancak yasayla zorunlu kılınan ve demokratik bir toplumda gerekli olan ulusal güvenlik, kamu güvenliği, kamu düzeni yararına olarak ya da kamu sağlığı ve ahlakın ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amaçlarıyla yapılan sınırlamalardan başkalarıyla kısıtlandırılamaz.

Madde16
1. Hiçbir çocuğun özel yaşantısına, aile, konut ve iletişimine keyfi ya da haksız bir biçimde müdahale yapılamayacağı gibi, onur ve itibarına da haksız olarak saldırılamaz.

2. Çocuğun bu tür müdahale ve saldırılara karşı yasa tarafından korunmaya hakkı vardır.

Madde17
Taraf Devletler, kitle iletişim araçlarının önemini kabul ederek çocuğun;

özellikle toplumsal, ruhsal ve ahlaki esenliği ile bedensel ve zihinsel sağlığını geliştirmeye yönelik çeşitli ulusal ve uluslararası kaynaklardan bilgi ve belge edinmesini sağlarlar. Bu amaçla Taraf Devletler:

a) Kitle iletişim araçlarını çocuk bakımından toplumsal ve kültürel yararı olan ve 29 uncu maddenin ruhuna uygun bilgi ve belgeyi yaymak için teşvik ederler;

b) Çeşitli kültürel, ulusal ve uluslararası kaynaklardan gelen bu türde bilgi ve belgelerin üretimi, değişimi ve yayımı amacıyla uluslararası işbirliğini teşvik ederler;

c) Çocuk kitaplarının üretimini ve yayılmasını teşvik ederler;

d) Kitle iletişim araçlarını azınlık grubu veya bir yerli ahaliye mensup çocukların dil gereksinimlerine özel önem göstermeleri konusunda teşvik ederler;

e) 13 ve 18 inci maddelerde yer alan kurallar gözönünde tutularak çocuğun esenliğine zarar verebilecek bilgi ve belgelere karşı korunması için uygun yönlendirici ilkeler geliştirilmesini teşvik ederler.

Madde18
1. Taraf Devletler, çocuğun yetiştirilmesinde ve gelişmesinin sağlanmasında ana-babanın birlikte sorumluluk taşıdıkları ilkesinin tanınması için her türlü çabayı gösterirler. Çocuğun yetiştirilmesi ve geliştirilmesi sorumluluğu ilk önce ana-babaya ya da durum gerektiriyorsa yasal vasilere düşer. Bu kişiler her şeyden önce çocuğun yüksek yararını gözönünde tutarak hareket ederler.

2. Bu Sözleşmede belirtilen hakların güvence altına alınması ve geliştirilmesi için Taraf Devletler, çocuğun yetiştirilmesi konusundaki sorumluluklarını kullanmada ana-baba ve yasal vasilerin durumlarına uygun yardım yapar ve çocukların bakımı ile görevli kuruluşların, faaliyetlerin ve hizmetlerin gelişmesini sağlarlar.

3. Taraf Devletler, çalışan ana-babanın, çocuk bakım hizmet ve tesislerinden, çocuklarının da bu hizmet ve tesislerden yararlanma hakkını sağlamak için uygun olan her türlü önlemi alırlar.

Madde-19

1. Bu Sözleşmeye Taraf Devletler, çocuğun ana-babasının ya da onlardan yalnızca birinin, yasal vasi veya vasilerinin ya da bakımını üstlenen herhangi bir kişinin yanında iken bedensel veya zihinsel saldırı, şiddet veya suistimale, ihmal ya da ihmalkar muameleye, ırza geçme dahil her türlü istismar ve kötü muameleye karşı korunması için; yasal, idari, toplumsal, eğitsel bütün önlemleri alırlar.

2. Bu tür koruyucu önlemler; burada tanımlanmış olan çocuklara kötü muamele olaylarının önlenmesi, belirlenmesi, bildirilmesi, yetkili makama havale edilmesi, soruşturulması, tedavisi ve izlenmesi için gerekli başkaca yöntemleri ve uygun olduğu takdirde adliyenin işe el koyması olduğu kadar durumun gereklerine göre çocuğa ve onun bakımını üstlenen kişilere, gereken desteği sağlamak amacı ile sosyal programların düzenlenmesi için etkin usulleri de içermelidir.

Madde 20

1. Geçici ve sürekli olarak aile çevresinden yoksun kalan veya kendi yararına olarak bu ortamda bırakılması kabul edilmeyen her çocuk, Devletten özel koruma ve yardım görme hakkına sahip olacaktır.

2. Taraf Devletler bu durumdaki bir çocuk için kendi ulusal yasalarına göre, uygun olan bakımı sağlayacaklardır.

3. Bu tür bakım, başkaca benzerleri yanında, bakıcı aile yanına verme, İslam Hukukunda kefalet (kafalah), evlat edinme ya da gerekiyorsa çocuk bakımı amacı güden uygun kuruluşlara yerleştirmeyi de içerir. Çözümler düşünülürken, çocuğun yetiştirilmesinde sürekliliğin korunmasına ve çocuğun etnik, dinsel, kültürel ve dil kimliğine gereken saygı gösterilecektir.

Madde 21

Evlat edinme sistemini kabul eden ve/veya buna izin veren Taraf Devletler, çocuğun en yüksek yararlarının temel düşünce olduğunu kabul edecek ve aşağıdaki ilkeleri gerçekleştireceklerdir:

a) Bir çocuğun evlat edinilmesine ancak yetkili makam karar verir. Bu makam uygulanabilir yasa ve usullere göre ve güvenilir tüm bilgilerin ışığında; çocuğun, ana-babası, yakınları ve yasal vasisine göre durumunu gözönüne alarak ve gereken durumlarda tüm ilgililerle yapılacak görüşme sonucu onların da evlat edinme konusundaki onaylarını alma zorunluluğuna uyarak, kararını verir.

b) Çocuğun kendi ülkesinde elverişli biçimde bakılması mümkün olmadığı veya evlat edinecek veya yanına yerleştirilecek aile bulunmadığı taktirde/ülkelerarası evlat edinmenin çocuk bakımından uygun bir çözüm olduğunu kabul ederler.

c) Başka bir ülkede evlat edinilmesi düşünülen çocuğun, kendi ülkesinde mevcut evlat edinme durumuyla eşdeğer olan güvence ve ölçülerden yararlanmasını sağlarlar.

d) Ülkelerarası evlat edinmede, yerleştirmenin ilgililer bakımından yasadışı para kazanma konusu olmaması için gereken bütün önlemleri alırlar.

e) Bu maddedeki amaçları, uygun olduğu ölçüde, ikili ya da çok taraflı düzenleme veya anlaşmalarla teşvik ederler ve bu çerçevede, çocuğun başka bir ülkede yerleştirilmesinin yetkili makam veya organlar tarafından yürütülmesini güvenceye almak için çaba gösterirler.

Madde 22

1. Taraf Devletler, ister tek başına olsun isterse ana babası veya herhangi bir başka kimse ile birlikte bulunsun, mülteci statüsü kazanmaya çalışan ya da uluslararası veya iç hukuk kural ve usulleri uyarınca mülteci sayılan bir çocuğun, bu Sözleşmede ve insan haklarına veya insani konulara ilişkin ve söz konusu Devletlerin taraf oldukları diğer Uluslararası Sözleşmelerde tanınan ve bu duruma uygulanabilir nitelikte bulunan hakları kullanması amacıyla koruma ve insani yardımdan yararlanması için gerekli bütün önlemleri alırlar.

2. Bu nedenle, Taraf Devletler, uygun gördükleri ölçüde, Birleşmiş Milletler Teşkilatı ve onunla işbirliği yapan hükümetler arası ve hükümet dışı yetkili başka kuruluşlarla bu durumda olan bir çocuğu

korumak, ona yardım etmek, herhangi bir mülteci çocuğun ailesi ile yeniden bir araya gelebilmesi için ana-babası veya ailesinin başka üyeleri hakkında bilgi toplamak amacıyla işbirliğinde bulunurlar. Herhangi bir nedenle kendi aile çevresinden sürekli ya da geçici olarak ayrı düşmüş bir çocuğa bu Sözleşmeye göre tanınan koruma, aynı esaslar içinde, ana-babası ya da ailesinin başkaca üyelerinden hiçbirisi bulunmayan çocuğa da tanınacaktır.

Madde 23

1. Taraf Devletler zihinsel ya da bedensel özürlü çocukların saygınlıklarını güvence altına alan, özgüvenlerini geliştiren ve toplumsal yaşama etkin biçimde katılmalarını kolaylaştıran şartlar altında eksiksiz bir yaşa ma sahip olmalarını kabul ederler.

2. Taraf Devletler, özürlü çocukların özel bakımdan yararlanma hakkını tanırlar ve eldeki kaynakların yeterliliği ölçüsünde ve yapılan başvuru üzerine, yardımdan yararlanabilecek durumda olan çocuğa ve onun bakımından sorumlu olanlara, çocuğun durumu ve ana-babanın veya çocuğa bakanların içinde bulundukları koşullara uygun düşecek yardımın yapılmasını teşvik ve taahhüt ederler.

3. Özürlü çocuğun, özel bakıma gereksinimi olduğu bilincinden hareketle bu maddenin 2 nci fıkrası uyarınca yapılması öngörülen yardım, çocuğun ana-babasının ya da çocuğa bakanların parasal (malı) durumları gözönüne alınarak, olanaklar ölçüsünde ücretsiz sağlanır. Bu yardım; özürlü çocuğun eğitimi, meslek eğitimi, tıbbi bakım hizmetleri, rehabilitasyon hizmetleri, bir işte çalışabilecek duruma getirme hazırlık programları ve dinlenme/eğlenme olanaklarından etkin olarak yararlanmasını sağlamak üzere düzenlenir ve çocuğun en eksiksiz biçimde toplumla bütünleşmesi yanında, kültürel ve ruhsal yönü dahil bireysel gelişmesini gerçekleştirme amacını güder.

4. Taraf Devletler, uluslararası işbirliği ruhu içinde, özürlü çocukların koruyucu sıhhi bakımı, tıbbi, psikolojik ve işlevsel tedavileri alanlarına ilişkin gerekli bilgilerin alışverişi yanında, rehabilitasyon, eğitim ve mesleki eğitim hizmetlerine ilişkin yöntemlerin bilgilerini de içerecek şekilde ve Taraf Devletlerin bu alanlardaki güçlerini, anlayışlarını geliştirmek ve deneyimlerini zenginleştirmek amacıyla bilgi dağıtımını ve bu bilgiden yararlanmayı teşvik ederler. Bu bakımdan, gelişmekte olan ülkelerin gereksinimleri, özellikle gözönüne alınır.

Madde 24

1. Taraf Devletler, çocuğun olabilecek en iyi sağlık düzeyine kavuşma, tıbbi bakım ve rehabilitasyon hizmetlerini veren kuruluşlardan yararlanma hakkını tanırlar. Taraf Devletler, hiçbir çocuğun bu tür tıbbi bakım hizmetlerinden yararlanma hakkından yoksun bırakılmamasını güvence altına almak için çaba gösterirler.

2. Taraf Devletler, bu hakkın tam olarak uygulanmasını takip ederler ve özellikle:

a) Bebek ve çocuk ölüm oranlarının düşürülmesi;

b) Bütün çocuklara gerekli tıbbi yardımın ve tıbbi bakımın; temel sağlık hizmetlerinin geliştirilmesine önem verilerek sağlanması;

c) Temel sağlık hizmetleri çerçevesinde ve başka olanakların yanısıra, kolayca bulunabilen tekniklerin kullanılması ve besleyici yiyecekler ve temiz içme suyu sağlanması yoluyla ve çevre kirlenmesinin tehlike ve zararlarını gözönüne alarak, hastalık ve yetersiz beslenmeye karşı mücadele edilmesi;

d) Anneye doğum öncesi ve sonrası uygun bakımın sağlanması;

e) Bütün toplum kesimlerinin özellikle ana-babalar ve çocukların, çocuk sağlığı ve beslenmesi, anne sütü ile beslenmenin yararları, toplum ve çevre sağlığı ve kazaların önlenmesi konusunda temel bilgileri elde etmeleri ve bu bilgileri kullanmalarına yardımcı olunması;

f) Koruyucu sağlık bakımlarının, ana-babaya rehberliğini, aile planlanması eğitimi ve hizmetlerinin geliştirilmesi; amaçlarıyla uygun önlemleri alırlar.

3. Taraf Devletler, çocukların sağlığı için zararlı geleneksel uygulamaların kaldırılması amacıyla uygun ve etkili her türlü önlemi alırlar.

4. Taraf Devletler, bu maddede tanınan hakkın tam olarak gerçekleştirilmesini tedricen sağlamak amacıyla uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi ve teşviki konusunda karşılıklı olarak söz verirler. Bu konuda gelişmekte olan ülkelerin gereksinimleri özellikle gözönünde tutulur.

Madde 25
Taraf Devletler, yetkili makamlarca korunma ve bakım altına alma, bedensel ya da ruhsal tedavi amaçlarıyla hakkında bir yerleştirme tedbiri uygulanan çocuğun, gördüğü tedaviyi ve yerleştirilmesine bağlı diğer tüm şartları belli aralıklarla gözden geçirme hakkına sahip olduğunu kabul ederler.

Madde 26
1. Taraf Devletler, her çocuğun, sosyal sigorta dahil, sosyal güvenlikten yararlanma hakkını tanır ve bu hakkın tam olarak gerçekleşmesini sağlamak için ulusal hukuklarına uygun, gerekli önlemleri alırlar.

2. Sosyal Güvenlik, çocuğun ve çocuğun bakımından sorumlu olanların kaynakları ve koşulları gözönüne alınarak ve çocuk tarafından ya da onun adına yapılan sosyal güvenlikten yararlanma başvurusuna ilişkin başkaca durumlar da gözönünde tutularak sağlanır.

Madde 27
1. Taraf Devletler, her çocuğun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaksal ve toplumsal gelişmesini sağlayacak yeterli bir hayat seviyesine hakkı olduğunu kabul ederler.

2. Çocuğun gelişmesi için gerekli hayat şartlarının sağlanması sorumluluğu; sahip oldukları imkanlar ve mali güçleri çerçevesinde öncelikle çocuğun ana-babasına veya çocuğun bakımını üstlenen diğer kişilere düşer.

3. Taraf Devletler, ulusal durumlarına göre ve olanakları ölçüsünde, ana-babaya ve çocuğun bakımını üstlenen diğer kişilere, çocuğun bu hakkının uygulanmasında yardımcı olmak amacıyla gerekli önlemleri alır ve gereksinim olduğu takdirde özellikle beslenme, giyim ve barınma konularında maddi yardım ve destek programları uygularlar.

4. Taraf Devletler, Taraf Devlet ülkesinde veya başka ülkede bulunsun;ana-babası veya çocuğa karşı mali sorumluluğu bulunan diğer kişiler tarafından, çocuğun bakım giderlerinin karşılanmasını sağlamak amacıyla her türlü uygun önlemi alırlar. Özellikle çocuğa karşı mali sorumluluğu olan kişinin, çocuğun ülkesinden başka bir ülkede yaşaması halinde, Taraf Devletler bu konuya ilişkin uluslararası anlaşmalara katılmayı veya bu tür anlaşmalar akdinin yanısıra başkaca uygun düzenlemelerin yapılmasını teşvik ederler.

Madde 28
1. Taraf Devletler, çocuğun eğitim hakkını kabul ederler ve bu hakkın fırsat eşitliği temeli üzerinde tedricen gerçekleştirilmesi görüşüyle özellikle:

a) İlk öğretimi herkes için zorunlu ve parasız hale getirirler;

b) Orta öğretim sistemlerinin genel olduğu kadar mesleki nitelikte de olmak üzere çeşitli biçimlerde örgütlenmesini teşvik ederler ve bunların tüm çocuklara açık olmasını sağlarlar ve gerekli durumlarda malı yardım yapılması ve öğretimi parasız kılmak gibi uygun önlemleri alırlar;

c) Uygun bütün araçları kullanarak, yüksek öğretimi yetenekleri doğrultusunda herkese açık hale getirirler;

d) Eğitim ve meslek seçimine ilişkin bilgi ve rehberliği bütün çocuklar için elde edilir hale getirirler;

e) Okullarda düzenli biçimde devamın sağlanması ve okulu terketme oranlarının düşürülmesi için önlem alırlar.

2. Taraf Devletler, okul disiplininin çocuğun insan olarak taşıdığı saygınlıkla bağdaşır biçimde ve bu Sözleşmeye uygun olarak yürütülmesinin sağlanması amacıyla gerekli olan tüm önlemleri alırlar.

3. Taraf Devletler eğitim alanında, özellikle cehaletin ve okuma yazma bilmemenin dünyadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve çağdaş eğitim yöntemlerine ve bilimsel ve teknik bilgilere sahip olunmasını kolaylaştırmak amacıyla uluslararası işbirliğini güçlendirir ve teşvik ederler. Bu konuda, gelişmekte olan ülkelerin gereksinimleri özellikle gözönünde tutulur.

Madde 29
1. Taraf Devletler çocuk eğitiminin aşağıdaki amaçlara yönelik olmasını kabul ederler;

a) Çocuğun kişiliğinin, yeteneklerinin, zihinsel ve bedensel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesi;

b) İnsan haklarına ve temel özgürlüklere, Birleşmiş Milletler Andlaşmasında benimsenen ilkelere saygısının geliştirilmesi;

c) Çocuğun ana-babasına, kültürel kimliğine, dil ve değerlerine, çocuğun yaşadığı veya geldiği menşe ülkenin ulusal değerlerine ve kendisininkinden farklı uygarlıklara saygısının geliştirilmesi;

d) Çocuğun, anlayışı, barış, hoşgörü, cinsler arası eşitlik ve ister etnik, ister ulusal, ister dini gruplardan, isterse yerli halktan olsun, tüm insanlar arasında dostluk ruhuyla, özgür bir toplumda, yaşantıyı, sorumlulukla üstlenecek şekilde hazırlanması;

e) Doğal çevreye saygısının geliştirilmesi,

2. Bu maddenin veya 28 inci maddenin hiçbir hükmü gerçek ve tüzel kişilerin öğretim kurumları kurmak ve yönetmek özgürlüğüne, bu maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen ilkelere saygı gösterilmesi ve bu kurumlarda yapılan eğitimin Devlet tarafından konulmuş olan asgari kurallara uygun olması koşuluyla, aykırı sayılacak biçimde yorumlanmayacaktır.

Madde 30
Soya, dine ya da dile dayalı azınlıkların ya da yerli halkların varolduğu Devletlerde, böyle bir azınlığa mensup olan ya da yerli halktan olan çocuk, ait olduğu azınlık topluluğunun diğer üyeleri ile birlikte kendi kültüründen yararlanma, kendi dinine inanma ve uygulama ve kendi dilini kullanma hakkından yoksun bırakılamaz.

Madde 31
1. Taraf Devletler çocuğun dinlenme, boş zaman değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence (etkinliklerinde) bulunma ve kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını tanırlar.

2. Taraf Devletler, çocuğun kültürel ve sanatsal yaşama tam olarak katıl-ma hakkını saygı duyarak tanırlar ve özendirirler ve çocuklar için, boş zamanı değerlendirmeye, dinlenmeye, sanata ve kültüre ilişkin (etkinlikler) konusunda uygun ve eşit fırsatların sağlanmasını teşvik ederler.

Madde 32
1. Taraf Devletler, çocuğun, ekonomik sömürüye ve her türlü tehlikeli işte ya da eğitimine zarar verecek ya da sağlığı veya bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaksal ya da toplumsal gelişmesi için zararlı olabilecek nitelikte çalıştırılmasına karşı korunma hakkını kabul ederler.

2. Taraf Devletler, bu maddenin uygulamaya konulmasını sağlamak için yasal, idari, toplumsal ve eğitsel her önlemi alırlar. Bu amaçlar ve öteki uluslararası belgelerin ilgili hükümleri gözönünde tutularak, Taraf Devletler özellikle şu önlemleri alırlar:

a) İşe kabul için bir ya da birden çok asgari yaş sınırı tesbit ederler;

b) Çalışmanın saat olarak süresi ve koşullarına ilişkin uygun düzenlemeleri yaparlar.

c) Bu maddenin etkili biçimde uygulanmasını sağlamak için ceza veya başka uygun yaptırımlar öngörürler.

Madde 33
Taraf Devletler, çocukların uluslararası anlaşmalarda tanımladığı biçimde uyuşturucu ve psikotrop maddelerin yasadışı kullanımına karşı korunması ve çocukların bu tür maddelerin yasadışı üretimi ve kaçakçılığı alanında kullanılmasını önlemek amacıyla, yasal, sosyal ve eğitsel niteliktekiler de dahil olmak üzere, her türlü uygun önlemleri alırlar.

Madde 34
Taraf Devletler, çocuğu, her türlü cinsel sömürüye ve cinsel suistimale karşı koruma güvencesi verirler. Bu amaçla Taraf Devletler özellikle:

a) Çocuğun yasadışı bir cinsel faaliyete girişmek üzere kandırılması veya zorlanmasını;

b) Çocukların, fuhuş, ya da diğer yasadışı cinsel faaliyette bulundurularak sömürülmesini;

c) Çocukların pornografik nitelikli gösterilerde ve malzemede kullanılarak sömürülmesini,

önlemek amacıyla ulusal düzeyde ve ikili ile çok taraflı ilişkilerde gerekli her türlü önlemi alırlar.

Madde 35
Taraf Devletler, her ne nedenle ve hangi biçimde olursa olsun, çocukların kaçırılmaları, satılmaları veya fuhuşa konu olmalarını önlemek için ulusal düzeyde ve ikili ve çok yanlı ilişkilerde gereken her türlü önlemleri alırlar.

Madde 36
Taraf Devletler, esenliğine herhangi bir biçimde zarar verebilecek başka her türlü sömürüye karşı çocuğu korurlar.

Madde 37
Taraf Devletler aşağıdaki hususları sağlarlar:

a) Hiçbir çocuk, işkence veya diğer zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve cezaya tabi tutulmayacaktır. Onsekiz yaşından küçük olanlara, işledikleri suçlar nedeniyle idam cezası verilemiyeceği gibi salıverilme koşulu bulunmayan ömür boyu hapis cezası da verilmeyecektir.

b) Hiçbir çocuk yasadışı ya da keyfi biçimde özgürlüğünden yoksun bırakılmayacaktır. Bir çocuğun tutuklanması, alıkonulması veya hapsi yasa gereği olacak ve ancak en son başvurulacak bir önlem olarak düşünülüp, uygun olabilecek en kısa süre ile sınırlı tutulacaktır.

c) Özgürlüğünden yoksun bırakılan her çocuğa insancıl biçimde ve insan kişiliğinin özünde bulunan saygınlık ve kendi yaşındaki kişilerin gereksinimleri gözönünde tutularak davranılacaktır. Özgürlüğünden yoksun olan her çocuk, kendi yüksek yararı aksini gerektirmedikçe, özellikle yetişkinlerden ayrı tutulacak ve olağanüstü durumlar dışında ailesi ile yazışma ve görüşme yoluyla ilişki kurma hakkına sahip olacaktır.

d) Özgürlüğünden yoksun bırakılan her çocuk, kısa zamanda yasal ve uygun olan diğer yardımlardan yararlanma hakkına sahip olacağı gibi özgürlüğünden yoksun bırakılmasının yasaya aykırılığını bir mahkeme veya diğer yetkili, bağımsız ve tarafsız makam önünde iddia etme ve böylesi bir işlemle ilgili olarak ivedi karar verilmesini isteme hakkına da sahip olacaktır.

Madde 38
1. Taraf Devletler, silahlı çatışma halinde kendilerine uygulanabilir olan uluslararası hukukun, çocukları da kapsayan insani kurallarına uymak ve uyulmasını sağlamak yükümlülüğünü üstlenirler.

2. Taraf Devletler, onbeş yaşından küçüklerin çatışmalara doğrudan katılmaması için uygun olan bütün önlemleri alırlar.

3. Taraf Devletler, özellikle onbeş yaşına gelmemiş çocukları askere almaktan kaçınırlar. Taraf Devletler, onbeş ile onsekiz yaş arasındaki çocukların silah altına alınmaları gereken durumlarda, önceliği yaşça büyük olanlara vermek için çaba gösterirler.

4. Silahlı çatışmalarda sivil halkın korunmasına ilişkin uluslararası insani hukuk kuralları tarafından öngörülen yükümlülüklerine uygun olarak, Taraf Devletler, silahlı çatışmadan etkilenen çocuklara koruma ve bakım sağlamak amacıyla mümkün olan her türlü önlemi alırlar.

Madde 39
Taraf Devletler, her türlü ihmal, sömürü ya da suistimal, işkence ya da her türlü zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ya da ceza uygulaması ya da silahlı çatışma mağduru olan bir çocuğun, bedensel ve ruhsal bakımdan sağlığına yeniden kavuşması ve yeniden toplumla bütünleşebilmesini temin için uygun olan tüm önlemleri alırlar. Bu tür sağlığa kavuşturma ve toplumla bütünleştirme, çocuğun sağlığını, özgüvenini ve saygınlığını geliştirici bir ortamda gerçekleştirilir.

Madde 40
1. Taraf Devletler, hakkında ceza yasasını ihlal ettiği iddia edilen ve bu nedenle itham edilen ya da ihlal ettiği kabul edilen her çocuğun; çocuğun yaşı ve yeniden topluma kazandırılmasının ve toplumda yapıcı rol üstlenmesinin arzu edilir olduğu hususları gözönünde bulundurularak, taşıdığı saygınlık ve

değer duygusunu geliştirecek ve başkalarının da insan haklarına ve temel özgürlüklerine saygı duymasını pekiştirecek nitelikte muamele görme hakkını kabul ederler.

2. Bu amaçla ve uluslararası belgelerin ilgili hükümleri gözönünde tutularak Taraf Devletler özellikle, şunları sağlarlar:

a) İşlendiği zaman ulusal ya da uluslararası hukukça yasaklanmamış bir eylem ya da ihmal nedeniyle hiçbir çocuk hakkında ceza yasasını ihlal ettiği iddiası ya da ithamı öne sürülemeyeceği gibi böyle bir ihlalde bulunduğu da kabul edilmeyecektir.

b) Hakkında ceza kanununu ihlal iddiası veya ithamı bulunan her çocuk aşağıdaki asgari güvencelere sahiptir:

i) Haklarındaki suçlama yasal olarak sabit oluncaya kadar masum sayılmak;

ii) Haklarındaki suçlamalardan kendilerinin hemen ve doğrudan doğruya;

ya da uygun düşen durumlarda ana-babaları ya da yasal vasileri kanalı ile haberli kılınmak ve savunmalarının hazırlanıp sunulmasında gerekli yasal ya da uygun olan başka yardımdan yararlanmak;

iii) Yetkili, bağımsız ve yansız bir makam ya da mahkeme önünde adli ya da başkaca uygun yardımdan yararlanarak ve özellikle çocuğun yaşı ve durumu gözönüne alınmak suretiyle kendisinin yüksek yararına aykırı olduğu saptanmadığı sürece, ana-babası veya yasal vasisi de hazır bulundurularak yasaya uygun biçimde adil bir duruşma ile konunun gecikmeksizin karara bağlanmasının sağlanması;

iv) Tanıklık etmek ya da suç ikrarında bulunmak için zorlanmamak; aleyhine olan tanıkları sorguya çekmek veya sorguya çekmiş olmak ve lehine olan tanıkların hazır bulunmasının ve sorgulanmasının eşit koşullarda sağlanması;

v) Ceza yasasını ihlal ettiği sonucuna varılması halinde, bu kararın ve bunun sonucu olarak alınan önlemlerin daha yüksek yetkili, bağımsız ve yansız bir makam ya da mahkeme önünde yasaya uygun olarak incelenmesi;

vi) Kullanılan dili anlamaması veya konuşamaması halinde çocuğun parasız çevirmen yardımından yararlanması;

vii) Kovuşturmanın her aşamasında özel hayatının gizliliğine tam saygı gösterilmesine hakkı olmak;

3. Taraf Devletler, hakkında ceza yasasını ihlal ettiği iddiası ileri sürülen, bununla itham edilen ya da ihlal ettiği kabul olunan çocuk bakımından, yalnızca ona uygulanabilir yasaların, usullerin, onunla ilgili makam ve kuruluşların oluşturulmasını teşvik edecek ve özellikle şu konularda çaba göstereceklerdir:

a) Ceza Yasasını ihlal konusunda asgari bir yaş sınırı belirleyerek, bu yaş sınırının altındaki çocuğun ceza ehliyetinin olmadığının kabulü;

b) Uygun bulunduğu ve istenilir olduğu takdirde, insan hakları ve yasal güvencelere tam saygı gösterilmesi koşulu ile bu tür çocuklar için adli kovuşturma olmaksızın önlemlerin alınması.

4. Koruma tedbiri, yönlendirme ve gözetim kararları, danışmanlık, şartlı salıverme, bakım için yerleştirme, eğitim ve meslek öğretme programları ve diğer kurumsal bakım seçenekleri gibi çeşitli düzenlemelerin uygulanmasında, çocuklara durumları ve suçları ile orantılı ve kendi esenliklerine olacak biçimde muamele edilmesi sağlanacaktır.

Madde 41

Bu Sözleşmede yer alan hiçbir husus, çocuk haklarının gerçekleştirilmesine daha çok yardımcı olan ve;

a) Bir Taraf Devletin yasasında; veya

b) Bu Devlet bakımından yürürlükte olan uluslararası hukukta yer alan hükümleri etkilemeyecektir.

II. KISIM

Madde 42

Taraf Devletler, Sözleşme ilke ve hükümlerinin uygun ve etkili araçlarla yetişkinler kadar çocuklar tarafından da yaygın biçimde öğrenilmesini sağlamayı taahhüt ederler.

Madde 43

1. Taraf Devletlerin bu Sözleşme ile üstlendikleri yükümlülükleri yerine getirme konusunda kaydettikleri ilerlemeleri incelemek amacıyla, görevleri aşağıda belirtilen bir Çocuk Hakları Komitesi kurulmuştur.

2. Komite bu Sözleşme ile hükme bağlanan alanda yetenekleriyle tanınmış ve yüksek ahlak sahibi on uzmandan oluşur. Komite üyeleri Taraf Devletlerce kendi vatandaşları arasından ve kişisel olarak görev yapmak üzere, adil bir coğrafi dağılımı sağlama gereği ve başlıca hukuk sistemleri gözönünde tutularak seçilirler.

3. Komite üyeleri, Taraf devletlerce gösterilen kişiler listesinden gizli oyla seçilirler. Her Taraf Devlet, vatandaşları arasından bir uzmanı aday gösterebilir.

4. Komite için ilk seçim, bu Sözleşmenin yürürlüğe girişini izleyen altı ay içinde yapılır. Sonraki seçimler iki yılda bir yapılır. Her seçim tarihinden en az dört ay önce, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri, Taraf Devletleri iki ay içinde adaylarını göstermeye yazılı olarak davet eder. Daha sonra Genel Sekreter böylece belirlenen kişilerden, kendilerini gösteren Taraf Devletleri de işaret ederek, alfabetik sıraya göre oluşturduğu bir listeyi, Taraf Devletlere bildirir.

5. Seçimler, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Merkezinde, Genel Sekreter tarafından davet edilen Taraf Devletler toplantılarında yapılır. Nisabı, Taraf Devletlerin üçte ikisinin oluşturduğu bu toplantılarda, hazır bulunan ve oy kullanan Devletlerin salt çoğunluğuyla en fazla oy alan kişiler Komiteye seçilir.

6. Komite üyeleri dört yıl için seçilir. Aday gösterildikleri takdirde yeniden seçilebilirler. İlk seçimde seçilmiş olan beş üyenin görevi iki yıl sonra sona erer, bu beş üyenin isimleri ilk seçimden hemen sonra toplantı başkanı tarafından çekilen kura ile belirlenir.

7. Bir komite üyesinin ölmesi veya çekilmesi ya da başka herhangi bir nedenle bir üyenin Komitedeki görevlerini yapamaz hale gelmesi durumunda adaylığını öneren Taraf Devlet, Komitenin onaylaması koşuluyla, böylece boşalan yerdeki görev süresi doluncaya kadar, kendi vatandaşları arasından başka bir uzmanı atayabilir.

8. Komite, iç tüzüğünü kendisi belirler.

9. Komite, memurlarını iki yıllık bir süre için seçer.

10. Komite toplantıları olağan olarak Birleşmiş Milletler Teşkilatı Merkezinde ya da Komite tarafından belirlenecek başka uygun bir yerde yapılır. Komite olağan olarak her yıl toplanır. Komite toplantılarının süresi, gerektiğinde, Genel Kurulca onaylanmak koşuluyla, bu Sözleşmeye Taraf Devletlerin bir toplantısıyla belirlenir veya değiştirilir.

11. Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri gerekli maddi araçları ve personeli bu Sözleşme ile kendisine verilen görevleri etkili biçimde görebilmesi amacıyla, Komite emrine verir.

12. Bu Sözleşme uyarınca oluşturulan Komitenin üyeleri, Genel Kurulun onayı ile, Birleşmiş Milletler Teşkilatının kaynaklarından karşılanmak üzere, Genel Kurulca saptanan şart ve koşullar çerçevesinde kararlaştırılan ücreti alırlar.

Madde 44

1. Taraf Devletler, bu Sözleşmede tanınan hakları yürürlüğe koymak için, aldıkları önlemleri ve bu haklardan yararlanma konusunda gerçekleştirilen ilerlemeye ilişkin raporları:

a) Bu Sözleşmenin, ilgili Taraf Devlet bakımından yürürlüğe giriş tarihinden başlayarak iki yıl içinde,

b) Daha sonra beş yılda bir,

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri aracılığı ile Komiteye sunmayı taahhüt ederler.

2. Bu madde uyarınca hazırlanan raporlarda, bu Sözleşmeye göre üstlenilen sorumlulukların, şayet varsa, yerine getirilmesini etkileyen nedenler ve güçlükler belirtilecektir. Raporlarda ayrıca, ilgili ülkede Sözleşmenin uygulanması hakkında Komiteyi etraflıca aydınlatacak biçimde yeterli bilgi de bulunacaktır.

3. Komiteye etraflı bilgi içeren bir ilk rapor sunmuş olan Taraf Devlet, bu maddenin 1 (b) bendi gereğince sunacağı sonraki raporlarında daha önce verilmiş olan temel bilgileri tekrarlamayacaktır.

4. Komite, Taraf Devletlerden Sözleşmenin uygulamasına ilişkin her türlü ek bilgi isteminde bulunabilir.

5. Komite, iki yılda bir Ekonomik ve Sosyal Konsey aracılığı ile Genel Kurula faaliyetleri hakkında bir rapor sunar.

6. Taraf Devletler kendi raporlarının ülkelerinde geniş biçimde yayımını sağlarlar.

Madde 45
Sözleşmenin etkili biçimde uygulanmasını geliştirme ve Sözleşme kap-samına giren alanda uluslararası işbirliğini teşvik etmek amacıyla:

a) Uzmanlaşmış kurumlar, UNICEF ve Birleşmiş Milletler Teşkilatının öteki organları, bu Sözleşmenin kendi yetki alanlarına ilişkin olan hükümlerinin uygulanmasının incelenmesi sırasında, temsil edilmek hakkına sahiptirler. Komite; uzmanlaşmış kurumları, UNICEF'i ve uygun bulduğu öteki yetkili kuruluşları, kendi yetki alanlarını ilgilendiren konularda uzman olarak görüş vermeye davet edebilir. Komite, uzmanlaşmış kurumları, UNICEF'i ve Birleşmiş Milletler Teşkilatının öteki organlarını kendi faaliyet alanlarına ilişkin kesimlerde Sözleşmenin uygulanması hakkında rapor sunmaya davet edebilir;

b) Komite, uygun bulduğu takdirde, Taraf Devletlerce sunulmuş, bir istem içeren ya da teknik danışma veya yardım ihtiyacını belirten her raporu, gerekiyorsa Komitenin bu istek veya ihtiyaca ilişkin tavsiye ve gözlemlerini de ekleyerek, uzmanlaşmış kurumlara, UNICEF'e ve öteki yetkili kuruluşlara gönderir;

c) Komite, Genel Kurula Genel Sekreterden Komite adına çocuk haklarına ilişkin sorunlarda incelemeler yaptırması isteğinde bulunulmasını, tavsiye edebilir;

d) Komite, bu Sözleşmenin 44 ve 45 inci maddeleri uyarınca alınan bilgilere dayanarak, telkin ve genel nitelikte tavsiyelerde bulunabilir. Bu telkin ve genel nitelikteki tavsiyeler, ilgili olan her Taraf Devlete gönderilir ve şayet varsa, Taraf Devletlerin yorumları ile birlikte Genel Kurulun dikkatine sunulur.

III. KISIM

Madde 46
Bu Sözleşme bütün Devletlerin imzasına açıktır.

Madde 47
Bu Sözleşme onaylamaya bağlı tutulmuştur. Onay belgeleri Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdine tevdi edilecektir.

Madde 48
Bu Sözleşme bütün Devletlerin katılmasına açık olacaktır. Katılma belgeleri Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdine tevdi edilecektir.

Madde 49
1. Bu Sözleşme, yirminci onay ya da katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdine tevdi tarihini izleyen otuzuncu gün yürürlüğe girecektir.

2. Yirminci onay ya da katılma belgesinin tevdiinden sonra bu Sözleşmeyi onaylayacak ya da ona katılacak Devletlerin her biri için, bu Sözleşme, sözkonusu Devletin onay ya da katılma belgesini tevdi tarihinden sonraki otuzuncu gün yürürlüğe girecektir.

Madde 50
1. Bu Sözleşmeye Taraf herhangi bir Devlet bir değişiklik önerisinde bulunabilir ve buna ilişkin metni Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdine tevdi edebilir. Genel Sekreter bunun üzerine değişiklik önerisini Taraf Devletlere, önerinin incelenmesi ve oya konulması amacıyla bir Taraf Devletler Konferansı oluşturulmasını isteyip istemediklerini kendisine bildirmeleri kaydıyla, iletir. Böyle bir duyuru tarihini izleyen dört ay içinde Taraf Devletlerin en az üçte biri söz konusu konferansın toplanmasından yana olduklarını ifade ederlerse Genel Sekreter, Birleşmiş Milletler Teşkilatı

çerçevesinde bu konferansı düzenler. Konferansta hazır bulunan ve oy kullanan Taraf Devletlerin çoğunluğu tarafından kabul edilen her değişiklik, onay için Birleşmiş Miletler Genel Kuruluna sunulur.

2. Bu maddenin 1 inci fıkrasında yer alan hükümlere uygun olarak kabul edilen bir değişiklik, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca onaylandığı ve bu Sözleşmeye Taraf Devletlerin üçte iki çoğunluğu tarafından kabul edildiği zaman yürürlüğe girer.

3. Bir değişiklik yürürlüğe girdiği zaman, onu kabul eden Taraf Devletler bakımından bağlayıcılık taşır. Öteki Taraf Devletler bu Sözleşme hükümleri ve daha önce kabul ettikleri her değişiklikle bağlı kalırlar.

Madde 51
1. Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri, onay ya da katılma anında yapılabilecek çekincelerin metnini alacak ve bütün Devletlere bildirecektir.

2. Bu Sözleşmenin amacı ve konusu ile bağdaşmayan hiçbir çekinceye izin verilmeyecektir.

3. Çekinceler, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreterince, geri alınacağına ilişkin bildirimde bulunma yoluyla her zaman geri alınabilir. Bunun üzerine Genel Sekreter, bütün Devletleri haberdar eder. Böyle bir bildirim, Genel Sekreter tarafından alındığı tarihte işlerlik kazanır.

Madde 52
Bir Taraf Devlet, bu Sözleşmeyi, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreterine vereceği yazılı bildirim yoluyla feshedebilir. Fesih, bildirimin Genel Sekreter tarafından alınması tarihinden bir yıl sonra geçerli olur.

Madde 53
Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri, bu Sözleşmenin tevdi makamı olarak belirlenmiştir.

Madde 54
İngilizce, Arapça, Çince, İspanyolca, Fransızca ve Rusça metinleri de aynı derecede geçerli olan bu Sözleşmenin özgün metni, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdine tevdi edilecektir.

Hükümetleri tarafından tam yetkili kılınan aşağıda imzaları bulunan Temsilciler, yukarıdaki kuralların ışığında, bu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

"İhtirazi Kayıt:

Türkiye Cumhuriyeti Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 17, 29 ve 30. maddeleri hükümlerini T.C. Anayasası ve 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Anlaşması hükümlerine ve ruhuna uygun olarak yorumlama hakkını saklı tutmaktadır."